

Arbeidsdepartementet

MEDDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XXIII. TILLATELSER MEDDELT I 1936.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Vardal Træmassefabrik. (Tillatelse til å leie inntil 2000 kW. spillkraft fra Nore Kraftverk.) Kronprinsregentens resol. av 1 februar 1936	3
2. A/S Saudefaldene. (Endring av reguleringsplan og manøvreringsreglement.) Kgl. resol. av 14 februar 1936. Jfr. bind II, s. 272, bind III, s. 12, bind VI, s. 112, bind IX, s. 110, bind XII, s. 69, bind XVIII, s. 43	5
3. L/L Lærdal Kraftverk. (Erhverv av bruksrett til Husumfossen.) Kgl. resol. av 21 februar 1936	10
4. Elektrostål A/S. (Leie av inntil 2200 kW. fra Vestfold Kraftselskap.) Kgl. resol. av 20 mars 1936	15
5. A/S Saudefaldene. (Fristforlengelse.) Kgl. resol. av 27 mars 1936. Jfr. nr. 2 ovenfor med henvisninger	18
6. Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap. (Fristforlengelse.) Kgl. resol. av 27 mars 1936. Jfr. bind XV, s. 59	19
7. A/S Strømmens Værksted. (Tillatelse til leie av inntil 3000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.) Kgl. resol. av 27 mars 1936	20
8. Falconbridge Nikkelverk A/S. (Leie av ytterligere inntil 3000 el. HK. fra Kristiansands E. V.) Kgl. resol. av 27 mars 1936. Jfr. bind XVI, s. 57, bind XX, s. 30, bind XXI, s. 16 og 20	22
9. Norsk Elektrokemisk Aktieselskap. (Erhverv av aksjer i A/S Vafos Brug.) Kgl. resol. av 17 april 1936. Jfr. bind I, s. 4, bind IV, s. 48, bind V, s. 69, bind VI, s. 25, bind VII, s. 25, bind VIII, s. 16, bind XVIII, s. 65, bind XXII, s. 49	25
10. Norsk Elektrokemisk Aktieselskap. (Fristforlengelse vedkommende Tveitereidfoss.) Kgl. resol. av 17 april 1936. Jfr. nr. 9 ovenfor med henvisninger	29
11. A/S Namdalens Træsliberi. (Tillatelse til å leie inntil 1100 kW. fra Nord-Trøndelag E. V.) Kgl. resol. av 12 juni 1936. Jfr. bind XI, s. 132	32
12. Torp Brugs Aktieselskap. (Tillatelse til fortsatt leie av inntil 3500 kW. fra A/S Hafslund.) Kgl. resol. av 19 juni 1936. Jfr. bind XVIII, s. 55, bind XIX, s. 74	34
13. A/S Tennesanlegget. (Erhverv av Tennesfossen og regulering av Krokvatn og Tennesvatn, Nordland fylke.) Kgl. resol. av 10 juli 1936	36
14. Bergens Privatbank. (Erhverv av aksjer i A/S Egeland Verk.) Kgl. resol. av 10 juli 1936. Jfr. bind I, s. 53, bind XII, s. 8	44
15. Foreningen til Tyrifjordens regulering. (Fornyelse av ekspropriasjonstillatelse.) Kgl. resol. av 16 juli 1936. Jfr. bind II, s. 180	45
16. A/S Lands Træsliberi og Papfabrik. (Erhverv av aksjer i A/S Skrankefos Træsliberi.) Kgl. resol. av 16 juli 1936. Jfr. bind IV, s. 1, bind V, s. 84, bind VII, s. 44, bind VIII, s. 70, bind IX, s. 67, bind X, s. 63 og 105	48
17. Den norske Creditbank. (Erhverv av aksjer i Follum Træsliberi A/S.) Kgl. resol. av 21 august 1936. Jfr. bind XVII, s. 39, bind XXI, s. 72	57
18. Glommens og Lågens Brukseierforening. (Fornyelse av reguleringstillatelse vedkommende Øyeren.) Kgl. resol. av 28 august 1936. Jfr. bind XXI, s. 52	58
19. Glommens og Lågens Brukseierforening. (Fornyelse av reguleringstillatelse vedkommende Bygdin.) Kgl. resol. av 28 august 1936. Jfr. bind XV, s. 42, bind XIX, s. 65	60
20. Vest-Agder fylkeskommune. (Ytterligere regulering av Skjerkavassdraget.) Kgl. resol. av 4 september 1936. Jfr. bind XI, s. 79, bind XIX s. 39	61
21. A/S Kjaardavassdraget. (Ytterligere fristforlengelse.) Kgl. resol. av 25 september 1936. Jfr. bind XIV, s. 10, bind XVII, s. 6, bind XVIII, s. 53, bind XX, s. 61	69
22. A/S Norsk Aluminium Company. (Erhverv av A/S Høyangfaldenes vannfall og reguleringsanlegg m. v.) Kgl. resol. av 25 september 1936. Jfr. bind III, s. 36, bind IV, s. 98 og 130, bind VII, s. 113, bind X, s. 21 og 127, bind XIII, s. 73, bind XVI, s. 13 og 83, bind XIX, s. 68, bind XXII, s. 17	70
23. A/S Lands Træsliberi og Papfabrik. (Tillatelse til å leie elektrisk energi fra A/S Skrankefos Træsliberi.) Kgl. resol. av 9 oktober 1936. Jfr. nr. 16 ovenfor med henvisninger	79
24. Nord-Trøndelag E. V. (Utvidet regulering av Follavassdraget.) Kgl. resol. av 13 november 1936	83
25. Mesnavassdragets Brukseierforening. (Overtagelse av konsesjonen på regulering av Tyrilielven.) Kgl. resol. av 13 november 1936. Jfr. bind VII, s. 46	98
26. Istad Kraftselskap. (Utvidet regulering av Silsetvatn.) Kgl. resol. av 27 november 1936. Jfr. bind XI, s. 5	99

1. A/S Vardal Træmassefabrik.

(Leie av inntil 2000 kW. spillkraft fra Nore kraftverk.)

Kronprinsregentens resol. av 1 februar 1936.

I skrivelse av 20 januar 1936 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt uttalelse angående en søknad om konsesjon for A/S Vardal Træmassefabrik på leie av inntil 2000 kW. spillkraft fra Nore Kraftverk.

Skrivelsen er sålydende:

«I skrivelse av 1 oktober 1935 søker ingeniøren Nissen og von Krogh på vegne av A/S Vardal Træmassefabrik om konsesjon på leie av inntil 2000 kW. spillkraft fra Nore Kraftverk.

Søknaden er sålydende:

«A/S Vardal Træmassefabrik, Breiskallen st., har med Nore Kraftverk avsluttet kontrakt om levering av inntil 2000 kW. elektrisk energi, som skal leveres som spillkraft til fremstilling av damp.

En bekreftet avskrift av denne kraftleiekontrakt vedlegges.

Den på side 6 nevnte overenskomst mellom Vardal Træmassefabrik og Socialdepartementet er sålydende:

«Vardal Træmassefabrik leier kjeleanlegget inntil videre for kr. 7500 pr. år inntil kr. 15000 er betalt. Den årlige leie ordnes for dette beløps vedkommende på den måte at Nore Kraftverk betaler halvparten av den fra Vardal innkomne kraftleie 0,28 øre pr. kWh. til Socialdepartementet. Når kr. 15000 på denne måte er innbetalt i leie reduseres leien for de 2 følgende år til kr. 2500 pr. år. Når leien for disse 2 år er betalt forplikter Vardal sig til å kjøpe kjelen for kr. 10000 på vanlige avbetalingsvilkår.

Hvis nogen del av kontrakten med Staten eller Nore Kraftverk misligholdes av Vardal, er Vardal villig til å betale 4 pct. årlig rente av de gjenstående leie- og avdragsterminer, likesom kjeleanlegget da når som helst kan fjernes av departementet.

I leietiden forplikter Vardal sig til å drive og vedligeholde kjeleanlegget på fullt ansvarlig måte.

Vardal erklærer sig også enig i at § 3, første avsnitt, i den mellom Nore Kraftverk og Vardal oprettede kraftleiekontrakt forandres til:

«For den elektriske energi betaler Vardal Træmassefabrik 0,28 øre pr. kWh. + 1,5 pct. for transformertap.»

I henhold til Erhvervsloven av 1917, kapitel IV, tillater vi oss herved på vegne av Vardal Træmassefabrik å ansøke det ærede departement om tillatelse til å leie inntil 2000 kW. elektrisk energi fra Nore Kraftverk.

Erklæring fra Vardal Træmassefabrik om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, vedlegges, likeledes et eksemplar av selskapets lover.»

Vardal herredsstyre har i møte den 16 november 1935 enstemmig anbefalt søknaden innvilget.

Fylkesmannen i Opland fylke har i påtegning hertil av 20 november 1935 meddelt at han intet har å bemerke ved at søknaden innvilges.

Hovedstyret skal bemerke:

I henhold til kontrakt av 9 juli 1935 med A/S Vardal Træmassefabrik skal Nore Kraftverk levere bedriften inntil 2000 kW. spillkraft til fremstilling av damp.

For den elektriske energi skal Vardal Træmassefabrik betale 0,28 øre pr. kWh. + 1,5 pct. for transformertap.

Kontrakten er for begge parter gjeldende inntil den med 1 års varsel blir opsagt.

Hovedstyret vil anbefale den søkte konsesjon meddelt for den tid leieforholdet varer, dog ikke lenger enn til 1 juli 1965.

Da energien skal anvendes til fremstilling av damp, vil man anbefale at der ikke kreves avgift til staten eller kommuner.

For øvrig anbefales konsesjonen meddelt på vanlige betingelser, så disse i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge A/S Vardal Træmassefabrik måtte leie inntil 2000 kW. spillkraft i henhold til kontrakt av 9 juli 1935 med Nore Kraftverk, dog ikke lenger enn inntil 1 juli 1965.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Majoriteten av selskapets aksjer skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlægge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, så

fremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-loygvingen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukke anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved hygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner,

derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelser av departementet.

10. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 9 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 17 januar 1936.

Nissen fratradte ved sakens behandling. Sakens dokumenter vedlegges.

Man vedlegger avskrift av kraftleiekontrakten, et eksemplar av selskapets lover samt den i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitte erklæring om at det ikke foreligger noen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet skal bemerke at den inngåtte kraftleiekontrakt er godkjent av departementet under 28 august 1935.

Socialdepartementet har, som det vil sees, forstrukt selskapet med den nødvendige kapital til anskaffelse av elektrisk kjel, dog således at beløpet skal tilbakebetales i løpet av de nærmeste år efter en herom opprettet kontrakt. Departementet vil efter det foreliggende anbefale at den ansøkte kraftleie-

konsesjon blir meddelt og at den blir tilknyttet de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

I disse er konsesjonstiden foreslått begrenset til 1 juli 1965.

Overensstemmende med tidligere avgjørelser i tilfelle, hvor den elektriske energi skal erstattes kull ved fremstilling av damp, er det ikke foreslått betinget avgift til stat eller kommuner.

For øvrig er betingelsene de vanlige.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14. desember 1917 kap. IV A/S Vardal Træmassefabrik å leie inntil 2000 kW. spillkraft fra Nore Kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 1 februar 1936 inntatte betingelser.

2. A/S Saudefaldene.

(Godkjennelse av forandringer i reguleringsplanen og forandring av manøvreringsreglementet for Storelvens regulering.)

Kgl. resol. av 14 februar 1936.

Ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 fikk A/S Saudefaldene tillatelse til å erhverve

og regulere Storelven i Sauda i det vesentlige overensstemmende med en fremlagt plan.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind II, side 272—281. Tillatelsen blev meddelt etterat saken hadde vært forelagt Stortinget, jfr. St. prp. nr. 133, 1914, innst. S. LVII, 1914 og St.forh. for s. å., side 3563—3658, hvorav avtrykk vedlegges.

I skrivelse av 1 juni 1935 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt uttalelse angående en søknad fra A/S Saudefaldene om endringer i de i nevnte reguleringsplan angitte reguleringshøider. Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

Ved kgl. resolusjon av 11. desember 1914 fikk A/S Saudefaldene tillatelse til å erhverve og regulere Storelven i Sauda i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan. Det var forutsatt at departementet skulde være bemyndiget til å tillate sådanne modifikasjoner i planen som omstendighetene måtte gjøre påkrevd, forsåvidt de ikke vesentlig endrer reguleringseffekten eller antas å medføre forøket ulempe av betydning for distriktet.

Nedenstående tabell viser de reguleringshøider m. v. som lå til grunn for tillatelsen:

Reguleringsmagasin	Reguleringshøider m. v. efter A/S Saudefaldenes skrivelse av 11 november 1914 og som ligger til grunn for kgl. resolusjon av 11 desember 1914			
	Opdemn. m	Senkn. m	Samlet tappeh.	Magasin i mill. m ³
Øvre Sandvatn	5,00	10,00	15,00	15,00
Nedre »	10,00	3,00	13,00	11,00
Svartevatn	15,00	31,00	46,00	37,20
Holmevatn	15,00	2,00	17,00	23,60
Førstadvatn	5,00	30,00	35,00	34,20
Dalevatn	15,00	0,00	15,00	6,80
N. Bergsdalsvatn	25,00	15,00	40,00	44,00
Slettedalen	44,00	0,00	44,00	69,00
Storlivatn	12,50	0,00	12,50	10,30
			Sum magasin	251,10

Under 21 juni 1915 innsendte selskapet projekt for utbygning av et kraftanlegg Dalevatn/Storlivatn hvori der var gjort følgende forandring av reguleringsgrensene for to av magasinene:

Øvre Sandvatn hvor opdemningen er forminskert med . . . . . 3,0 m

Nedre Bergsdalsvatn hvor opdemningen er forminskert med . . . . . 5,0 »

og hvor senkningen er forminskert med 5,0 »

I brev til A/S Saudefaldene av 21 septem-

ber 1915 godkjente Arbeidsdepartementet denne endring. Imidlertid er ved fastsettelsen av manøvreringsreglementet, kgl. resolusjon av 7 juli 1916, benyttet de reguleringshøider som lå til grunn for tillatelsen.

I brev til Arbeidsdepartementet av 23 mai 1917 søkte selskapet om følgende endringer i reguleringsgrensene:

1. For Øvre Sandvatn ytterligere 10 m senkning samt å sløife den forutsatte 5 m opdemning.

2. For Nedre Sandvatn innskrenke opdemningen fra 10 til 7 m og senkning fra 3 til 1,50 m.
3. For Svartevatn å innskrenke opdemningen fra 15 til 2,50 m.
4. For Førstadvatn å innskrenke opdemningen fra 5 til 4 m.
5. Foreta 15 m. opdemning av Finflåtvatn (tidligere ikke medtatt) og i forbindelse hermed overføringen av vann fra Nedre Fjellvatn.

Selskapet forutsatte at retten til senere å utføre de reguleringsarbeider som her var forutsatt sløftet ikke måtte bli det fratatt.

Arbeidsdepartementet sees i brev av 14 mars 1919 til A/S Saudefaldene å ha antatt at der til de omhandlede utvidelser trenges tilleggskonsesjon. Det inntes så selskapets mulige ytterligere bemerkninger og i tilfelle innsendt andragende om tilleggskonsesjon ledsaget av alle nødvendige opplysninger.

Sådant andragende er såvidt man kjenner til ikke kommet. Man henviser i denne forbindelse bl. a. til Vassdragsdirektørens brev til Arbeidsdepartementet av 16 april 1918, hvor bl. a. er anført at etter det kjennskap han hadde til de stedlige forhold kunde de ansøkte endringer i reguleringsplanen ikke antas å være av noen betydning for distriktet.

I anledning av beregningen av selskapets konsesjonsavgifter har dette innsendt opgave over de utførte reguleringer m. v., man henviser til hovedstyrets brev til Arbeidsdepartementet av 8 oktober 1928 og det deri påberopte brev fra selskapet av 29 februar s. å. som vedlegges i avskrift. På grunnlag herav og senere innsendte opplysninger hitsettes følgende oversikt over selskapets reguleringer.

Reguleringsmagasin	Reguleringshøider m. v. etter selskapets opgave av 1928 og etter foretatt opmåling.				
	Opd. m.	Senkn. m.	Samlet tappenhøide m.	Kotehøide m. o. h.	Magasin mill. m ³
Øvre Sandvatn	6,5	17,5	24,0	1 047,50 1 023,50	34,791
Nedre —	7,0	1,5	8,5	1 027,00 1 018,50	9,045
Svartevatn	15,0	23,5	38,5	836,50 798,00	38,628
Holmevatn—Finflåt	15,0	3,5	18,5	743,30 724,80	26,310
Samlet magasin for kraftstasjon II . . .					108,774
Finflåt til Dalevatn	—	8,5	8,5	736,50 728,00	1,621
Førstadvatn	4,0	30,0	34,0	616,80 582,80	28,962
Dalevatn	14,5	0,0	14,5	350,30 535,80	6,272
Samlet magasin for kraftstasjon I (utførte reguleringer) . . .					145,629
Bergsdalsvatn	24,6	15,4	40,0	580,00 540,00	44,962
Slettedalen	44,0	0,0	44,0	468,00 424,00	68,642
Storlivatn	12,5	0,0	12,5	253,15 240,65	10,400
Med de tre sistnevnte reguleringer, hvorav foreløbig kun magasinet i Storlivatn er ferdig, blir det samlede magasin for kraftstasjon III som nu er utbygget . . .					269,633

Disse oppgaver er overensstemmende med de oversikter som medfulgte nedennevnte brev av 9 april 1930 fra A/S Saudefaldene. Magasinet Storlivatn er for øvrig senere — etter nøiaktig opmåling — angitt til 9,697 mill. m³.

Som det vil sees er der foretatt følgende endringer i reguleringshøidene i forhold til den plan som lå til grunn for tillatelsen av 1914:

Øvre Sandvatn, øket opdemning	1,5 m
» senkning	7,5 »
Nedre Sandvatn, minsket opdemning ..	3,0 »
» senkning	1,5 »
Svartevatt, minsket senkning	7,5 »
Holmevatn, øket senkning	1,5 »
Finflåt, som ikke var medtatt i den oprindelige konsesjon er opdemmet ca.	15,0 »
Dessuten overføres vann fra N. Fjellvatn til Finflåt.	
Førstadvatt, minsket opdemning ...	1,0 »
Dalevatn, minsket opdemning	0,5 »
Bergsdalsvatn, minsket opdemning ...	0,4 »
(ikke utført).	
øket senkning	0,4 »

Ved brev til Arbeidsdepartementet av 9 april 1930, som dette under 14 s. m. har sendt hovedstyret til uttalelse, har A/S Saudefaldene søkt om godkjennelse av de ovenfor spesifiserte modifikasjoner i planene av 1914. Det fremholdes at disse modifikasjoner ikke kan sies vesentlig å endre regulerings-effekten eller å medføre uforutsette ulemper av betydning for distriktet, selskapet er selv eier av såvel vannrettighetene som den nødvendige grunn. Spørsmålet gjelder således kun forholdet til det offentlige. Kunde der for Finflåts vedkommende tenkes noen som helst tvil om at denne regulering inngår under konsesjonenes vilkår — hvad selskapet anser utelukket — er det villig til å avgi en erklæring som avskjærer enhver tvil forsåvidt. Det er det nærmere kjennskap man efter hvert har fått til vassdraget som har nødvendiggjort disse modifikasjoner, vassdraget er betydelig ugunstigere enn tidligere forutsatt. Selskapet henviser til at planene på forhånd har vært forelagt Vassdragsvesenet som også har ført kontroll på stedet og til at konsesjonsavgiften alltid har vært bereg-

net og belastet efter den plan som nu ligger til grunn for reguleringen.

Saken er behandlet i distriktene med følgende resultat:

Røldal herredsstyre har ifølge vedtak av 2 desember 1933 «intet å bemerke til de forandringer som er foretatt ved reguleringen av Saudavassdraget».

Fylkesmannen i Hordaland henholder sig i påtegning av 16 januar 1934 til en uttalelse fra fylkets konsulent, overingeniør Lægreid, bl. a. gående ut på at han intet har å bemerke til at de foretatte modifikasjoner i planen av 1914 behandles som planendring og avgjøres av departementet.

Sauda herredsstyre har i møte 7 mars 1935 gjort dette vedtak:

«Då dei endringar som er gjort i reguleringsplanane ikkje vert til nokon vidare ulempe innan kommuna kann heradstyret tilråda at dei endringar som er gjort vert godkjende.»

Fylkesmannen i Rogaland tiltrer i påtegning av 16 april 1935 en uttalelse fra ingeniør Tvedten gående ut på at den omsøkte godkjennelse blir gitt.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

De angitte magasin størrelser er efter det oplyste beregnet på grunnlag av en nøiaktig opmåling og lodning av bassengene. De ferdige reguleringsanlegg gir et magasin på i alt 156,03 mill. m³, mens konsesjonen av 1914 forutsetter 138,1 mill. m³ i de samme sjøer (bortsett fra Finflåt). — Det påregnede samlede magasin utgjorde 251,1 mill. m³. Med bibehold av de forutsatte reguleringshøider i de enn uregulerte bassenger Bergsdalsvatn og Slettedalen — for førstnevnte dog med den ovenfor nevnte forskyvning mellom senkning og opdemning — regner selskapet nu med et samlet magasin på 269,63 mill. m³. Det blir ca. 18,5 mill. m³ mere enn efter reguleringsstillatelsen.

En vesentlig del av denne magasinforøkelse kommer av at sjøenes arealer til dels har vist sig å være større enn tidligere forutsatt.

Efter den oversikt over de hydrografiske forhold som man nu har kan kraftøkningen anslåes således, jfr. hovedstyrets nevnte brev av 8 oktober 1928:

Anlegg	Magasin	Fallhøide	Økning av		Kraftøkning i alt
			vannfør.	kr.mengde	
<i>A. Med de magasiner som var forutsatt i tillatelsen av 1914:</i>					
I. Dalevatn—Storlivatn	127,8	289,57	7,00 sm ³	27 000 nHK	
II. Holmevatn—Dalevatn	86,8	183,75	4,85 »	11 900 »	
III. Storlivatn—sjøen	251,1	246,90	13,80 »	45 500 »	84 400 nHK
<i>B. Med de nu fastsatte reguleringshøider og sjøarealer:</i>					
I. Dalevatn—Storlivatn	145,60	289,57	7,90 sm ³	30 500 nHK	
II. Holmevatn—Dalevatn	108,80	183,75	6,00 »	14 700 »	
III. Storlivatn—sjøen	269,63	246,90	14,70 »	48 400 »	93 600 nHK

Her er altså under A. regnet med de magasiner som var forutsatt i tillatelsen av 1914. Som nevnt vilde imidlertid de da forutsatte reguleringshøider gitt noe mere magasin på grunn av at sjøarealene til dels er større enn den gang antatt.

Den vesentligste endring fra den tillatte regulering er at Øvre Sandvatns reguleringshøide er øket 9 m. Dette magasin ligger i høifjellet, vel 1 000 m o. h. og forandringen antas ikke å medføre nevneverdig øket ulempe for distriktet.

Angående reguleringen av Finflåtvatn, som ikke var medtatt i den oprindelige konsesjon, er å bemerke at magasinet har samme opdemningsgrense som Holmevatn (743,30), idet begge magasiner går i ett ved høiere vannstander. Den foretatte 15,0 m opdemning av Holmevatn hvortil tillatelse er gitt, vilde altså også ha gått inn i Finflåt med mindre der var opført dam over tangen mellom de to vann. Oprinnelig hadde Finflåt og Nedre Fjellvatn hvert sitt avløp til Dalevatn som danner inntak for anlegg I (Dalevatn—Storlivatn), Holmevatn som har sitt naturlige avløp til Førstadvatn danner nu inntak for anlegg II (Holmevatn—Dalevatn). Ved den nu utførte avstengning av Finflåt mot Dalevatn og ved overføring av vann fra Nedre Fjellvatn til Finflåt blir sistnevnte to sjøer delvis også utnyttet for anlegg II. Den nederste del av magasinet i Finflåt går dog fremdeles til Dalevatn. Nedre Fjellvatn er såvidt skjønnes fremdeles uregulert.

De tekniske anlegg for den utførte regulering er på vanlig måte kontrollert herfra.

Konsesjonsavgiftene har som av selskapet fremholdt vært beregnet på grunnlag av den utførte regulering, jfr. nevnte brev fra hovedstyret av 8 oktober 1928.

Efter det oplyste medfører de foretatte endringer i reguleringsplanen ikke øket ulempe av betydning for distriktet, jfr. uttalelsene fra herredsstyrene. Heller ikke den

opnådde økning av magasin og kraftmengde er så vesentlig at det skulde være grunn til å gå veien om tilleggskonsesjon. Hovedstyret vil derfor anbefale at omhandlede planendringer — i henhold til det ved regulerings-tillatelsen av 1914 tatte forbehold — blir godkjent.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 31 mai 1935.»

I skrivelse til Hovedstyret av 11 juni 1935 meddelte departementet at man vilde kunne anbefale godkjent de av A/S Saudefaldene ansøkte endringer i og tillegg til de reguleringsplaner som ligger til grunn for regulerings-tillatelsen av 11 desember 1914. Man anmodet samtidig om Hovedstyrets forslag til de endringer som i tilfelle måtte bli å foreta i det ved kgl. resolusjon av 7 juli 1916 fastsatte manøvreringsreglement.

Fra Hovedstyret har man derefter mottatt følgende skrivelse, datert 18 januar 1936:

«I brev hertil av 11 juni ifjor meddelte det Kongelige departement at det vilde kunne anbefale godkjent de av A/S Saudefaldene i brev av 9 april 1930 ansøkte endringer og tillegg til de reguleringsplaner som ligger til grunn for regulerings-tillatelsen av 11 desember 1914. Departementet ber meddelt hovedstyrets forslag til de endringer som i tilfelle blir å foreta i det ved kgl. resolusjon av 7 juni 1916 fastsatte manøvreringsreglement.

Omhandlede endring av reguleringsplanen for Storelven i Sauda skulde såvidt skjønnes i tilfelle ikke foranledige annen forandring i manøvreringsreglementet av 1916 enn at de i post I angitte reguleringsgrenser bringes i overensstemmelse med den nye plan. Man har utarbeidet utkast til en ny post I og forelagt dette for A/S Saudefaldene.

Selskapet har i brev av 11 november 1935 meddelt at det intet har å bemerke til de i utkastet anførte reguleringsgrenser. Det opplyser at de under pkt. H og I nevnte reguleringer i Bergsdalsvatn og Slettedalen ikke er foretatt. — Forsåvidt angår reglementets

post IV går selskapet ut fra at det bare vil bli forlangt ansettelse av faste damvoktere ved de dammer hvor det er eller i fremtiden vil bli anordnet regulerbare overløp. Det går ut fra som gitt at det ikke i henhold til denne post vil bli spørsmål om ansettelse av damvoktere ved dammer med fast overløp. Etter post VI skal forandringer i reglementet alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig. Hovedstyret har ikke funnet det påkrevd å forelegge endringen av reglementet for vedkommende kommuner. Disse — det er Sauda og Røldal — har jo nylig hatt spørsmålet om planendringen til uttalelse og ikke motsatt sig en sådan, se nevnte brev fra hovedstyret av 1. juni i år.

Hovedstyret vedlegger utkast til nytt reglement inneholdende de omtalte endringer av post I og anbefaler at dette godkjennes i forbindelse med planendringen. De øvrige poster er uforandret.

I anledning av det A/S Saudefaldene nevner i forbindelse med post IV meddeles at der etter det man nu kan se ikke vil bli spørsmål om å forlange faste damvoktere ved alle dammer. Det kan imidlertid inntre forhold som gjør det nødvendig å ha stadig vakt og spørsmål herom må bli å behandle i hvert enkelt tilfelle. Når forholdet ligger slik til bør man være varsom med å gjøre noen forandring i den omhandlede post IV i reglementet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 17 januar 1936.»

Det av Hovedstyret påberopte utkast til endret manøvreringsreglement er sålydende:

I.

Reguleringsgrensene er følgende:

- A) Dam ved Øvre Sandvatn.
a) Regulert høivannstand .	1 047,50 m o. h.
b) — lavvann	1 023,50 » »
c) Reguleringshøide	24,00 »
d) hvorav hevning ved dammen	6,50 »
- B) Dam ved Nedre Sandvatn.
a) Regulert høivannstand .	1 027,00 m o. h.
b) — lavvann	1 018,50 » »
c) Reguleringshøide	8,50 »
d) hvorav hevning ved dammen	7,00 »
- C) Dam ved Svartevatn.
a) Regulert høivannstand .	836,50 m o. h.
b) — lavvann	798,00 » »
c) Reguleringshøide	38,50 »
d) hvorav hevning ved dammen	15,00 »

- D) Dam ved Holmevatn.
a) Regulert høivannstand .	743,30 m o. h.
b) — lavvann	724,80 » »
c) Reguleringshøide	18,50 »
d) hvorav hevning ved dammen	15,00 »
- E) Dam ved Finflåt.
a) Regulert høivannstand .	743,30 m o. h.
b) — lavvann	728,00 » »
c) Reguleringshøide	15,30 »
d) hvorav hevning ved dammen	15,30 »
- F) Dam ved Førstavatn.
a) Regulert høivannstand .	616,80 m o. h.
b) — lavvann	582,80 » »
c) Reguleringshøide	34,00 »
d) hvorav hevning ved dammen	4,00 »
- G) Dam ved Dalvatn.
a) Regulert høivannstand .	550,30 m o. h.
b) — lavvann	535,80 » »
c) Reguleringshøide	14,50 »
d) hvorav hevning ved dammen	14,50 »
- H) Dam ved Bergsdalsvatn.
a) Regulert høivannstand .	580,00 » »
b) — lavvann	540,00 » »
c) Reguleringshøide	40,00 »
d) hvorav hevning ved dammen	24,60 »
- I) Dam ved Slittedalsmagasinet.
a) Regulert høivannstand .	468,00 m o. h.
b) — lavvann	424,00 » »
c) Reguleringshøide	44,00 »
d) hvorav hevning ved dammen	44,00 »
- J) Dam ved Storlivatn.
a) Regulert høivannstand .	253,15 m o. h.
b) — lavvann	240,65 » »
c) Reguleringshøide	12,50 »
d) hvorav hevning ved dammen	12,50 »

II.

Vannslipningen foregår etter behovet for de nedenforliggende kraftstasjoner med det for øie å opnå den størst mulige kraftydelse.

Det skal ved manøvreringen has for øie at flømvannføringen i vassdraget nedenfor dammene såvidt mulig ikke forhøies.

Heller ikke må vassdragets naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

III.

De tillatte opdemningshøider og de tillatte tapningsgrenser skal betegnes ved faste og tydelige merker ved de enkelte dammer.

IV.

Til å forestå manøvreringen antas norske statsborgere som godtas av vedkommende departement.

Damvokternes boliger skal være beliggende i dammenes umiddelbare nærhet og være forsynt med telefon.

V.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

VI.

Forandringer i dette reglement kan alene foretas etter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet skal bemerke at den ansøkte planendring gjelder endel forandringer i opdemnings- og senkningshøidene i de forskjellige vann samt 15 meters opdemning av Finflåtvann, hvilket siste vann ikke var medtatt i den opprinnelige plan, og endelig overføring av vann fra Nedre Fjellvann til Finflåt.

Den vesentligste endring i reguleringshøidene gjelder Øvre Sandvann (1,5 meters øket opdemning og 7,5 meters øket senkning), men forandringen antas etter det foreliggende ikke å medføre nevneverdig øket ulempe for distriktet. Vannet er beliggende i høifjellet, vel 1000 meter over havet.

Finflåtvann var som nevnt ikke medtatt i den opprinnelige plan, men opdemningen i Holmevann (15 meter) vil i tilfelle gå inn i Finflåtvann, med mindre en dam oppføres over tangen mellom de to vann. Som det vil sees, har søknaden om planendring vært forelagt herredsstyrene i Sauda og Røldal samt fylkesmennene i Rogaland og Hordaland og deres tekniske konsulenter uten at noen har hatt noe å innvende.

Konsesjonæren opplyser at selskapet selv er eier av såvel vannrettighetene som den nødvendige grunn.

Med hensyn til kraftøkningen bemerkes at denne i hele vassdraget er beregnet til 84 400 nat.HK. på grunnlag av de magasiner som var forutsatt i konsesjonen av 1914. Med de nu ansøkte reguleringshøider beregnes kraftøkningen å ville komme op i 93 600 nat.HK. — altså 9 200 HK. mere enn de i konsesjonen beregnede magasiner representerer. Økningen som følge av planendringen er dog i virkeligheten ikke så stor som sistnevnte tall angir, idet det må tas i betraktning at en vesentlig del av den nu beregnede for-

økelse av den totale kraftinnvinning skriver sig fra at sjøarealene til dels er større enn opprinnelig antatt.

Departementet vil i henhold til det foreliggende anbefale at de av konsesjonæren ansøkte endringer i reguleringsplanen blir godkjent.

Det antas etter omstendighetene ikke nødvendig å forelegge saken for Stortinget.

Ennvidere vil man anbefale at det ved kgl. resolusjon av 7 juli 1916 fastsatte manøvreringsreglement endres overensstemmende med Hovedstyrets forslag således at de angitte reguleringsgrenser bringes i overensstemmelse med den nye plan.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

1. Den ved kgl. resolusjon av 11 desember 1914 godkjente plan for regulering av Storelven i Sauda og Røldal herreder endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 14 februar 1936.
2. Det ved kgl. resolusjon av 7 juli 1916 fastsatte reglement for manøvrering av reguleringsdammer m. v. i Storelven endres således som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 14 februar 1936.

3. L/L Lærdal Kraftverk.

(Tillatelse til erhverv av bruksrett til Husumfossen i Lærdalselven.)

Kgl. resol. av 21 februar 1936.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet med skrivelse av 7 februar 1936 mottatt en søknad, datert 22 oktober 1935, fra L/L Lærdal Kraftverk om tillatelse til å erhverve bruksrett til Husumfossen i Lærdalselven.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Fylkesmannen i Sogn og Fjordane har under 25 oktober 1935 oversendt hovedstyret et andragende — datert 22 s. m. — fra L/L Lærdal Kraftverk vedrørende ovenstående.

Av andragendet hitsettes:

«Me søker med dette um løyve til å få bruksrett til ein fallstrekning av umlag 27,5 m høgd frå Øvre Bruhølen til nedre enden av stryket under Husumfossen i Lærdalselvi i Borgund herad.

Fallstrekningen eig Lærdal og Borgund felleskommune etter skøyte av 22 mai 20 november, 28 november, 1 desember 1919 og 17 mars og 18 mars 1920 og tinglyst påteikning av 15 februar 1932 og handgjeving dagsett 27 februar 1935 frå Roar Husum til Lærdal og Borgund felleskommune.

Bruksretten er av kommunane overdrege til L/L Lærdal Kraftverk ved kontrakt dagsett 22 oktober d. å.

Lærdal og Borgund kommunar fekk i si tid eign over fallstrekningen «Svartegjelet», men dette store utbyggingsprosjekt vart oppgjeve, og det er berre den nedre del av fallstrekningen som no vert utbygd.

Me vedlegg utbyggingsplan med utgreiding og omkostningsoverslag utarbeidet av overingeniøren for Elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane og overingeniøren si utsegn dagsett 10 oktober 1935.

Kraftverket hev fenge løyvt eit lån på inntil kr. 140 000 i Bergens Sparebank og Lærdal Sparebank og finansiering er soleis i orden.»

Av de medsendte bilag fremgår bl. a. at L/L Lærdal Kraftverk blev konstituert i møte 27 desember 1934 og registrert i september 1935. Lagets forretningskontor skal være i Lærdal. Det har en aksjekapital på kr. 88 800 delt på 888 aksjer à kr. 100 lydende på navn — og dets formål er å bygge og drive et kraftverk i Lærdal. Av vedtektene fremgår at 25 pct. av mulig overskudd — etterat renter og avdrag på lån er betalt og de nødvendige avskrivninger er foretatt — skal avsettes til reservefond inntil dette har nådd en størrelse svarende til halvparten av verkets antatte byggeverdi. Mulig utbytte på aksjene er begrenset til 5 pct. p. a. Generalforsamlingen fastsetter kraftprisen og bestemmelsene for kraftleveringen. Lån skal amortiseres i høiest 25 år.

Mellem Lærdal og Borgund kommuner og Kraftverket er der under 22 oktober 1935 inngått en overenskomst hvorefter kommunene overlater Kraftverket bruksretten til vannrettighetene i Lærdalselven fra Øvre Bruahøl ovenfor Kollgrytefossen til og med stryket under Husumfossen — i alt ca. 27 m fallhøide. Rettighetene overdras således som kommunene eier dem i henhold til håndgivelse fra grunneierne og de i andragendet nevnte skjøter.

Kraftverket binder sig til å ha utbygget nevnte fall innen utgangen av 1937. Leieforholdet gjelder i 50 år, dog skal kommunene i tilfelle almene hensyn taler for det ved konsesjonstidens utløp gi kraftverket eller den institusjon som overtar elektrisitetsforsyningen i distriktet rett til å fornye bruksretten på inntil 50 år. Når leieforholdet slutter tilfaller kraftverket med tilhørende innretninger kommunene uten vederlag. Det samme gjelder det som måtte stå igjen av vedlikeholdsfondet og fornyelsesfondet. For bruksretten betales en årlig avgift av kr. 0,10 pr. kW. av den til enhver tid installerte generatorydelse, minsteavgift kr. 35 pr. år.

Videre binder kraftverket sig til å levere til Borgund kommune eller den institusjon

som overtar elektrisitetsforsyningen i Borgund inntil 20 pct. av den kraftmengde som til enhver tid står til rådighet. Er der ledig kraft har Borgund rett til å utta ytterligere 20 pct. av denne. Kraften leveres på stasjonsveggen. Kraftverket er pliktig til å installere maskiner som yder 300—350 kW. Borgund kommune må gi melding om den vil ta ut kraft og i tilfelle hvor meget innen 1 juli 1937, hvis ikke kan kraftverket kreve 18 måneders frist ved senere rekvisisjoner. Det samme gjelder om den uttatte kraftmengde senere ønskes øket. Borgund kommune kan opsi rekvirert kraft med 5 års skriftlig varsel, men opsagt kraft kan ikke senere forlanges levert. Kraftleveringen kan ikke opsies fra kraftverkets side. Kraftprisen til Borgund fastsettes på grunnlag av utgiftene til drift og vedlikehold av kraftanlegget efter nærmere angitte regler.

Kraftverket binder sig til å gå i paralleldrift med dertil passende anlegg som Borgund måtte bygge i fremtiden.

Begge kommuner skal gi kraftverket skattefrihet så langt gjeldende lov gir anledning til det.

Lærdal og Borgund herredsstyret har enstemmig vedtatt overenskomsten i fellesmøte 15 april 1935, jfr. bilag 4 til andragendet.

Plan og omkostningsoverslag er utarbeidet av ingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Sogn og Fjordane under 10 oktober 1935. Han anfører bl. a. at der er undersøkt en rekke vannfall såvel i sideelvene som i hovedelven, men at man er blitt stående ved Husumfossen. Videre at man i Borgund arbeider med å danne et aksjeselskap som skal overta og fordele den kraft som er kontrahert av Borgund. Han anser en utbygning av nevnte foss for å være en meget god løsning av elektrisitetsforsyningen i distriktet, den er en sikker kraftkilde og er billig å bygge ut. Kraftydelsen — ca. 400 kW. — passer også for det behov som der i den nærmeste fremtid må regnes med. Fossen ligger ovenfor den del av elven hvor laksen går og kraftledningen ned igjennem dalen vil også ha sin betydning ved en fremtidig økning av kraftmengden, idet han antar at utbygning av fallene i hovedelven vil skje ovenfor det område hvor laksen går.

Nedbørfeltet ved Husum bro opgis til ca. 680 km² og den gjennomsnittlige lavvannsføring til 1,8 sm³ motsvarende en kraftydelse på ca. 325 kW. i det 27,5 m høie fall. Der installeres et aggregat på 400 kW.

Rørledningen — som aktes utført som impregnert trerørledning 1300 mm — blir ca. 645 m lang og den høispente ledning ned til Lærdalsøyri en lengde av ca. 24 km. Ved

full utbygning er der planlagt 17 transformator-kretser.

Anlegget er beregnet å komme på kr. 230 800, herav faller kr. 111 500 på ledningsnettet, både høispent og lavspent. De samlede årlige utgifter er med 5 pct. forrentning og amortisasjon gjennom 25 år av de kr. 140 000 som aktes lånt beregnet til kr. 17 000 og inntektene til kr. 22 000. Overingeniøren opplyser at der er borttinget ca. 180 kW, motsvarende en inntekt av ca. kr. 19 000.

Der vedligger erklæring fra styret om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets styre, at hele grunnkapitalen tilhører norske statsborgere og at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen.

Ansøkeren opplyser på foranledning under 9. november 1935 bl. a. at kraften blir levert som lavspent trefaset vekselstrøm på abonnentenes husvegg og at hver borger eller bedrift i bygden kan få kraft fra verket, såfremt leveringen er økonomisk forsvarlig og verket har den nødvendige kraft til rådighet. Videre at aksjonærer ikke har noen rett når det gjelder levering av kraft. Samtidig innsendes den tariff som ligger til grunn for forhåndsabonnementet på elektrisk kraft. Der regnes med følgende priser:

På vippemåler:

for	100 watt	pr. år	kr.	20
»	200 »	» »	»	30
»	300 »	» »	»	45
»	500 »	» »	»	60
»	736 »	» »	»	80
»	1000 »	» »	»	100

Disse priser gjelder inntil 5 kW. Kraft over 5 kW. betales etter særavtale.

Strøm til motorer med kort brukstid: minstepris kr. 15 pr. år inntil 5 HK, med tillegg av kr. 3 pr. HK, over 5 HK, eller 15 øre pr. kWh. for de første 100 kWh. og 10 øre pr. kWh. for de næste 500 kWh. og 8 øre pr. kWh. for resten. For motorer med lang brukstid og jevn drift fastsettes prisen etter avtale med verket.

Tegningen, som er bindende for minst 2 år, forplikter avgivelse av fri grunn til høi- og lavspentledninger.

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane anfører under 25. oktober 1935:

«Det tykkjest som um elektrisitetsforsyning i Lærdal og Borgund etter dei planar som no ligg fyre kviler på ein sund økonomisk basis. Det er ein fyremun at heradi

ikkje beinveges overtek drifti; men at ho er overlete til eit lutlag.

Eg råder til at konsesjon vert gjeve på so rimelege vilkår som råd er.

Vedtaket av heradstyri i Borgund og Lærdal av 15 april ifn vedlegget treng godkjenning etter § 46 i landskommunestyrelovi. Det er etter måten liten betaling heradet får for vassrettane, men etter tilhøvi hev eg ikkje noko å merkja til dette, og råder til at vedtaket vert godkjent.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ifølge her foreliggende opplysninger er det på det rene at omhandlede fallstrekning ved regulering kan utbringes til mere enn 1000 natur HK.

I henhold til § 5 i erhvervsloven av 1917 kan bruksrett til vannfall som tilhører en norsk kommune «når ikke almene hensyn taler derimot meddeles norske statsborgere samt korporasjoner, stiftelser, aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre og sete i Norge.» — Hensikten med L/L Lærdal Kraftverks leie av omhandlede vannfall er som nevnt å levere energi til almindelig forsyning av Lærdal og Borgund herredet på nærmere angitte vilkår, hvorom der er enighet mellom kommunene og ansøkeren. Hovedstyret har intet særlig å bemerke til disse vilkår og antar i det hele at der ikke er almene hensyn til stede som taler imot at den omsøkte tillatelse blir meddelt. Man har ikke noe å bemerke til at elektrisitetsforsyningsspørsmålet for det omhandlede distrikt løses efter den fremlagte plan. Søknaden anbefales derfor innvilget.

Tillatelsen foreslås gitt for den tid leieforholdet mellom Lærdal og Borgund kommuner og L/L Lærdal Kraftverk varer, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

Da hensikten er å levere energi til almindelig forsyning skulde vilkår om kraftavgivelse til kommuner være upåkrevd. Loven er imidlertid formet så på dette punkt at man har funnet å måtte betinge avgivelse av 10 pct. av kraften til kommuner. Kraft til staten har man ikke funnet grunn til å burde betinge.

Hvad avgiftene angår finner hovedstyret efter omstendighetene å kunne anbefale at lovens minimumssatser anvendes, altså kr. 0,10 pr. natur HK. til staten og kr. 0,10 pr. natur HK. til kommuner.

De øvrige opstillede betingelsen trenger antagelig ikke noen nærmere begrunnelse. Uttkast til betingelsen har vært forelagt ansøkeren og vedlegges i undertegnet stand.

I forbindelse med vedtagelsen oversender Kraftverket avskrift av gjeldsbevis til Bergens Sparebank og ber om vedkommende regjeringsdepartements godkjenning i henhold til

betingelsenes post 1. Hovedstyret skal i anledning herav bemerke at denne betingelse bare omfatter pantsettelse av aksjer, ikke pantsettelse av selskapets eiendommer. [Noe samtykke hertil fra det offentlige trenges såvidt man skjønner ikke.

Behandlet i møte den 17 januar 1936.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

«1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erhverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjennelse andre norske banker eller selskaper.

2.

Utbygning av vannfallet må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum, og vannbygningsarbeidene må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 10, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke noensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også

tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

4.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at

hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transport til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

9.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i noen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune, hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften i stedet forlanges avgitt

efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

11.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet efter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallet efter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, kan inndrives ved utpantning.

12.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgiftene efter post 11 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 10, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallets utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal

utføres på en solid måte og til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Konsesjonen gis for den tid leieforholdet mellom L/L Lærdal Kraftverk og Lærdal og Borgund kommuner vedvarer overensstemmende med den inngåtte overenskomst, dog ikke utover 50 år fra konsesjonens datum.

15.

Konsesjonæren skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige.

16.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbunne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte bestemmelser.

17.

Overtredelse av foranstående poster 1, 9 og 16 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov om erhvervelse av vannfall m. v. av 14 desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

18.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser som forpliktende for sig inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor det konsederte anlegg m. v. er beliggende.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av den omhandlede leiekontrakt av 22 oktober 1935 samt erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24.

Departementet antar efter det foreliggende at almene hensyn ikke taler mot at den søkte bruksrett til Husumfossen blir gitt og vil anbefale at søknaden innvilges.

Tillatelsen anbefales gitt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Der er inntatt bestemmelse om 10 pct.

kraftavståelse til kommuner, derimot ikke til staten.

De årlige avgifter til stat og kommuner er satt til lovens minimumssatser, kr. 0,10 pr. nat.HK. til hver.

Tillatelsen er tidsbegrenset til 50 år.

Betingelsene er vedtatt av søkeren.

Det bemerkes at Lærdal og Borgund herredsstyres vedtak om bortleie av fossen er stadfestet av Justisdepartementet i henhold til landskommunelovens § 46.

I henhold hertil skal departementet

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 5 L/L Lærdal Kraftverk å erhverve den i søknad av 22 oktober 1935 omhandlede bruksrett til Husumfossen i Lærdalselven på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 21 februar 1936 inntatte betingelser.

4. Elektrostål A/S.

(Tillatelse til å leie inntil 2 200 kW. elektrisk energi fra Vestfold Kraftselskap.)

Kgl. resol. av 20 mars 1936.

Fra advokat Einar Sunde på vegne av Elektrostål A/S har departementet mottatt en søknad, datert 2 januar 1936, om konsesjon på leie av inntil 2200 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 9 mars 1936 har avgitt flg. uttalelse:

«Med det ærede departements påtegning av 8 januar 1936 har Hovedstyret mottatt til uttalelse en søknad av 2 januar 1936 fra advokat Einar Sunde, Oslo, på vegne av Elektrostål A/S om konsesjon på leie av inntil 2 200 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Søknaden lyder så:

«På vegne av Elektrostål A/S tillater jeg mig å oversende:

1. Avskrift av kjøpekontrakt mellom Vestfold Kraftselskap og Elektrostål A/S, datert 6 desember 1935.
2. Avskrift av skjøte fra Vestfold Kraftselskap til Elektrostål A/S, datert 31 desember 1935.
3. Avskrift av Kraftleiekontrakt mellom Vestfold Kraftselskap og Elektrostål A/S, datert 6 desember 1935.
4. Avskrift av vedtekter for Elektrostål A/S.
5. Gjenpart av min skrivelse til Handelsdepartementet av idag angående konsesjon på kjøp av matr. nr. 1, Revet i Larvik.

På vegne av Elektrostål A/S tillater jeg mig å søke om konsesjon på forannevnte kraftleiekontrakt mellom Vestfold Kraftselskap og Elektrostål A/S.

Som det fremgår av vedlagte vedtekter for Elektrostål A/S har selskapet en aktiekapital stor kr. 325 000, hvorav kr. 100 000 i A-aktiekapital og kr. 225 000 i B-aktiekapital. Av A-aktiekapitalen eies 75 pct. av norske statsborgere og 25 pct. av svenske statsborgere. Av B-aktiekapitalen eies 50 pct. av norske statsborgere og 50 pct. av svenske statsborgere. For A- og B-aktiekapitalen tilsammenlagt blir altså forholdet 57,7 pct. norsk og 42,3 pct. svensk kapital.

Selskapets styre består av:
Direktør Asmund Kollbye, Oslo, formann.
Direktør Anders H. Fehn, Larvik.
Grosshandlare C. A. Gowenius, Stockholm.
Disponent Hjalmar Jordan, Oslo.

Den elektriske energi aktes av Elektrostål A/S anvendt til elektrisk smeltning med tilknyttet fabrikkindustri (se herom kraftleiekontraktens § 1).

Det henstilles til det ærede departement å gi selskapet så gunstige konsesjonsvilkår som mulig. Særlig gjelder dette den årlige avgift til statskassen. Som det fremgår av kraftleiekontrakten er kraftleien forholdsvis høi i forhold til hvad man kan opnå på enkelte andre steder i landet, likesom kraftleien inngår som en betydelig post i produksjonsomkostningene for de produkter som aktes fremstillet.»

De i søknaden påberopte dokumenter, samt en av Hovedstyret innhentet erklæring datert 21 januar 1936 fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, vedlegges.

Larvik bystyre har i møte 29 januar 1936 enstemmig besluttet å anbefale at søknaden innvilges. Videre uttaler bystyret at der ikke gjøres krav om at ansøkeren skal avgi kraft til kommunen som omhandlet i konsesjonslovens § 23.

Vestfold Kraftselskap har i påtegnning av 4 februar 1936 til fylkesmannen i Vestfold anbefalt søknaden innvilget. Kraftselskapet foreslår at den kraft som eventuelt skal avståes tilståes Vestfold fylkeskommune.

Fylkesmannen i Vestfold har i påtegnning av 5 februar 1936 til Hovedstyret sluttet sig til Vestfold Kraftselskaps uttalelse.

I henhold til den vedlagte kraftleiekontrakt datert 6 desember 1935 skal Vestfold Kraftselskap levere ca. 1800—2200 kW. til Elektrostål A/S. Kraften skal leveres innenfor bedriftens område med en spenning av ca. 49 000—54 000 volt og betales efter følgende regler:

«Leieren betaler for energien beregnet levert ved ca. 49 000—54 000 volt 0,8 øre pr. kWh. i tiden 1 april—30 november og forøvrig 0,8 øre pr. kWh. undtagen for kraft levert om dagen mellem kl. 8 og kl. 20 i månedene desember og januar, i hvilken tid prisen er 1,2 øre pr. kWh.

Forutsatt at V. K. kan kjøpe kraften til

priser som ikke ligger over 0,7 øre pr. kWh. levert i Larvik, skal leierens pris mellem kl. 8—9 og kl. 17—20 nedsettes til 0,8 øre pr. kWh.

Leieren garanterer en minstepris av kr. 50 pr. anvendt kW. og forplikter sig til efter kWh. beregning innen et maksimumkvantum av 1800—2200 kW. i henhold til § 1 efter den fastsatte kWh. pris å utta energi for minst kr. 90 000.

Kraftleveransen skal begynne 1 januar 1936. Kontrakten er bindende for begge parter til 30 juni 1941, men leieren er berettiget til fortsatt kontrakt ytterligere i 15 år på vilkår som blir gjenstand for forhandling.»

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Elektrostål A/S tillatelse til å leie inn til 2200 kW. fra Vestfold Kraftselskap. Konsesjonen foreslås gitt for den tid leieforholdet varer, dog ikke lenger enn til 1 juli 1956.

Man vil videre foreslå at der fastsettes en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. gjennomsnittlig benyttet kW.

For øvrig anbefales konsesjonen meddelt på vanlige betingelser således at disse i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleiekontrakten av 6 desember 1935 mellem Elektrostål A/S og Vestfold Kraftselskap står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1956.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som

har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra lednings-

nettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennemsnittlig benyttes (altså kWh.: 8760) erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfall, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av departementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 10 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Man vil anbefale at den kraft som kan kreves avstått i henhold til post 8 i konsesjonsbetingelsene i tilfelle tildeles Vestfold fylkeskommune.

Behandlet i hovedstyremøte den 7 mars 1936.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvori blandt den omhandlede kraftleiekontrakt og erklæring i henhold til erhvervslovens § 24.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV meddeles Elektrostål A/S den ansøkte tillatelse til å leie inntil 2200 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Tillatelsen anbefales tilknyttet de av hovedstyret foreslåtte betingelser. Konsesjonstiden er foreslått begrenset til 1 juli

1956, jfr. post 1. I post 8 er der foreslått betinget 10 pct. kraftavståelse til kommuner, derimot ikke til staten. Avgift til staten er foreslått i post 9 med kr. 1 pr. kW.

Man vil videre anbefale at den kraft som kan kreves avstått til kommuner blir tildelt Vestfold fylkeskommune.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Elektrostål A/S å leie inntil 2 200 kW. elektrisk energi fra Vestfold Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 20 mars 1936 inntatte betingelser.
2. Den kraft som i henhold til post 8 i ovennevnte betingelser kan kreves avstått til kommuner tildeles Vestfold fylkeskommune.

5. A/S Saundefaldene.

(5 års ytterligere forlengelse av fristen for fullførelsen av regulerings- og utbygningsarbeider i Storelven, Rogaland fylke.)

Kgl. resol. av 27 mars 1936.

Ved kgl. resolusjon av 11 desember 1914 blev det gitt A/S Saundefaldene tillatelse til å erverve og regulere Storelven i Sauda bl. a. på betingelse av at utbygningen og reguleringen skulde være fullført innen en frist av 7 år fra resolusjonens datum.

Man henviser til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind II, side 272—281 og til den sammesteds påberopte st. prp. nr. 133, 1914.

Fristen for fullførelsen av utbygnings- og reguleringsarbeidene er gjentagende ganger blitt forlenget, senest ved kgl. resolusjon av 24 juli 1931, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XVIII, side 43—45.

Under 18 mars 1936 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse angående en av konsesjonæren inngitt søknad om ytterligere fristforlengelse:

«Det Kongelige Departement har under 8 juni 1935 sendt hovedstyret til uttalelse et fra A/S Saundefaldene ved høiesterettsadvokat Herman Christiansen innkommet andragende om ytterligere fristforlengelse.

Andragendet, som er datert 5 juni 1935, lyder:

«På vegne av A/S Saundefaldene tillater jeg mig å andra om ytterligere 5 års forlengelse av den ved kgl. resolusjon av 24 juli 1931 fastsatte frist for fullførelsen av selskapets regulerings- og utbygningsarbeider i Storelven i Sauda.

Selskapet har siden forrige fristforlengelse fullført utbygningen av Kraftanlegg III ved Søndenaav havn og har foretatt de fornødne utbedringer og fornyelser ved de øvrige kraftanlegg. Ialt råder selskapet idag over ca. 100 000 HK. elektrisk maskineri i første klasses stand og orden. Med de hittil utførte reguleringsarbeider kan man ved dette maskineri fremstille ca. 80 000 elektriske års-hestekrefter.

Imidlertid har som bekjent markeds-situasjonen for de produkter som fremstilles i Sauda — jernlegeringer — i femårsperioden budt på stadig større vanskeligheter. Tross de mest iherdige forsøk på å komme inn med nye produkter og på nye markeder ligger den anvendte kraftmengde fremdeles under 40 000 HK.

Der kan efter selskapets opfatning ikke bli spørsmål om under disse omstendigheter å gå igang med noen ytterligere utbygning og jeg går ut fra at det ærede Departement vil dele denne opfatning og derfor innrømme den ansøkte fristforlengelse.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Sauda herredsstyre har behandlet saken i møter 19 september og 19 oktober 1935. Begge ganger blev andragendet anbefalt med 12 mot 8 stemmer. Mindretallet stemte for en forlengelse på 3 år.

Rogaland fylkes elektrisitetskontor anfører under 6 februar 1936 bl. a. at det som forholdene ligger an synes rimelig at den omsøkte fristforlengelse innvilges.

Fylkesmannen i Rogaland anbefaler under 7 februar 1936 likeledes andragendet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 11 desember 1914 fikk A/S Saundefaldene tillatelse til å erverve og regulere Storelven i Sauda bl. a. på betingelse av at utbygningen og reguleringen skulde være påbegynt innen 2 år og fullført innen ytterligere 5 år. Sistnevnte frist er forlenget flere ganger, senest ved kgl. resolusjon av 24 juli 1931 efter hvilken den hele kraft skal være utbygget og samtlige reguleringsarbeider fullført innen 2 oktober 1935.

Selskapet rår nu over en kraftmengde på omkring 100 000 HK. fordelt på tre anlegg (I, II og III). Det gjenstående anlegg IV med reguleringsanlegg er beregnet å ville gi omkring 20 000 HK.

Efter det av selskapet oplyste finner hovedstyret det rimelig at man også denne gang stiller sig imøtekommende og anbefaler andragendet innvilget. Som forholdene ligger an finner man ikke grunn til å foreslå tillatelsen gjort avhengig av betingelser.

I tilfelle tillatelsen innvilges anbefaler man at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av fristen ikke bringes til anvendelse.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 24 juli 1931 fastsatte frist for fullførelsen av A/S Saudefaldenes samtlige regulerings- og utbygningsarbeider i Storelven i Sauda forlenges med 5 år til 2 oktober 1940.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 17 mars 1936.»

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret anbefale at den i konsesjonen fastsatte frist for fullførelsen av de konsederte reguleringsarbeider forlenges med 5 år, altså til 2 oktober 1940.

Man antar ikke at det for fristforlengelsen bør oppstilles særlige betingelser.

Man forutsetter dog at arbeidsdrift ved det resterende anlegg søkes opprettholdt i så stor utstrekning som etter omstendighetene mulig og at bygdens folk under ellers like forhold får fortrinsrett til arbeide.

Herom vil man rette henvendelse til selskapet.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 24 juli 1931 fastsatte frist for fullførelsen av de konsederte utbygnings- og reguleringsarbeider i Storelven i Sauda, Rogaland fylke, forlenges med ytterligere 5 år til 2 oktober 1940.

6. Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap.

(5 års forlengelse av fristen for fullførelse av regulering av Bergsdalsvassdraget og Torfinno.)

Kgl. resol. av 27 mars 1936.

Ved kgl. resolusjon av 13 juli 1928 blev det gitt Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap tillatelse til å regulere Bergsdalsvassdraget og til å regulere og overføre Torfinno bl. a. på betingelse av at arbeidet skulde være fullført innen en frist av 7 år fra resolusjonens datum.

Man henviser til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XV side 59—71 og til den sammesteds påberopte st. prp. nr. 95, 1928.

Under 10 mars 1936 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt følgende uttalelse angående

en av konsesjonæren inngitt søknad om fristforlengelse:

«Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap har under 7 september 1935 sendt hovedstyret et andragende om fristforlengelse sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 13 juli 1928 er det gitt Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap tillatelse til å regulere Bergsdals- og Torfinnsvassdraget.

Av de for de to vassdrag forutsatte reguleringsarbeider er hittil utført den for Hamlagrøvatn fastsatte opdemning 0,32 m og en midlertidig senkning av vannet av 4,5 m.

Arbeidet med overføringstunnel og kanaler fra Torfinno til Hamlagrøvatn er fullført. Der er utført en midlertidig senkning av Torfinnsvatn, hvorved det kan senkes ca. 3 m.

Arbeidet med den store senkning av Torfinnsvatn av 30 m pågår og det er forutsetningen at den skal bli ferdig til høsten 1936. Når denne senkning er ferdig vil der sannsynligvis gå en del år før det blir nødvendig å fortsette reguleringsarbeidet i vassdragene.

Under henvisning til ovenstående tillater vi oss å søke det ærede departement om at fristen for fullførelse av reguleringen i Bergsdals- og Torfinnsvassdraget forlenges i 5 år.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Evanger, Bruvik, Voss og Kvam herredsstyrer anbefaler enstemmig andragendet innvilget. Likeså Hordaland fylkes tekniske konsulent i vassdrags- og elektrisitetsspørsmål og fylkesmannen i Hordaland.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Bergenshalvøens Kommunale Kraftselskap fikk ved kgl. resolusjon av 13 juli 1928 tillatelse til å regulere Bergsdalsvassdraget og til å regulere og overføre Torfinno bl. a. på betingelse av at arbeidet skulde være fullført innen 7 år etterat konsesjonen var gitt. Kraftselskapet søker nu om 5 års forlengelse av denne frist.

Hovedstyret finner etter det foreliggende at man bør stille sig imotekommende og anbefaler fristen for fullførelse forlenget med 5 år, altså til 13 juli 1940. — Som forholdene ligger an finner man ikke grunn til å foreslå tillatelsen gjort avhengig av betingelser.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 7 mars 1936.»

Departementet vil etter det foreliggende med Hovedstyret anbefale at den i konsesjonen fastsatte frist for fullførelsen av de konsederte regulerings- og overføringsarbeider forlenges med 5 år, altså til 13 juli 1940.

Man antar ikke at det for fristforlengelsen bør oppstilles særlige betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

Den ved kgl. resolusjon av 13 juli 1928 fastsatte frist for fullførelsen av de konsederte regulerings- og overføringsarbeider i Bergsdals- og Torfinnsvassdraget, Hordaland fylke forlenges med 5 år til 13 juli 1940.

7. A/S Strømmens Værksted.

(Tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.)

Kgl. resol. av 27 mars 1936.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har departementet mottatt en søknad, datert 11 november 1935, fra A/S Strømmens Værksted om tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Fra A/S Strømmens Værksted har Hovedstyret mottatt en søknad av 11 november 1935 om tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.

Søknaden lyder så:

«Av Deres brev av 8 ds. ser vi at det er nødvendig å søke om konsesjon, hvis der ønskes leiet en større kraftmengde enn 500 HK. I henhold til dette tillater vi oss herved å søke om tillatelse til leie av inntil 3 000 kW. til drift av vårt stålstøperi. Vi tillater oss i denne forbindelse å gjøre opmerksom på at vi siden 1925 den hele tid har leiet et kvantum som overstiger 500 HK. Vi har ikke tidligere søkt om konsesjon for leie av kraft, da vi var ubekjent med at dette var nødvendig. Vi undlater ikke å gjøre opmerksom på at leie av elektrisk kraft er en nødvendighet for driften av vårt stålstøperi.»

På Hovedstyrets forespørsel opplyser selskapet i skrivelse av 10 februar 1936 at det har leiet følgende kraftmengder i årene 1925—36:

I 1925 — 541 kW.	I 1931 — 575 kW.
» 1926 — 545 »	» 1932 — 577 »
» 1927 — 579 »	» 1933 — 883 »
» 1928 — 587 »	» 1934 — 973 »
» 1929 — 624 »	» 1935 — 1 050 »
» 1930 — 587 »	

Skedsmo herredsstyre har i møte 9 desember 1935 enstemmig besluttet å anbefale søknaden innvilget.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Akershus fylke og fylkesmannen i Oslo og Akershus har likeledes i påtegninger av henholdsvis 2 og 10 januar 1936 anbefalt søknaden innvilget.

Ifølge den vedlagte kontrakt, datert 23—27 oktober 1924, mellom A/S Strømmens Værksted og A/S Glommens Træsliberi skal Glommens Træsliberi levere til Strømmens Værksted inntil 475 el. HK. til drift av motorer og til elektrisk smeltning.

Kraften leveres med 5 000 volt ved verkstedet og skal betales etter følgende regler:

- «a) Energi til motordrift — 125 HK. — med kr. 95 pr. el. HK. og år. Strømmens Værksted kan i den tid motorene ikke er i drift, benytte energien til elektriske tørre- og glødeovner, resp. smelteovner mot å betale et pristillegg av kr. 20 pr. el. HK. og år.
- b) Den øvrige energi der kun anvendes til smeltning med kr. 95 pr. el. HK. og år.»

A/S Strømmens Værksted skal betale avgift for minst 380 HK.

Værkstedet opplyser i skrivelse av 20 november 1935 til Hovedstyret at nevnte kontrakt er utløpet, men prolongert foreløbig for 1 år. På telefonforespørsel opplyser verkstedet at det pågår forhandlinger med A/S Glommens Træsliberi om opprettelse av ny kraftleiekontrakt, men foreløbig uttar verkstedet den kraft det trenger etter den gamle kontrakt og det kan intet bestemt uttale om når ny kontrakt vil bli avsluttet.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles A/S Strømmens Værksted tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi. Konsesjonen foreslås gitt for den tid leieforholdet varer, dog ikke lenger enn til 1 juli 1956.

Man vil videre foreslå at der fastsettes en årlig avgift til statskassen av kr. 1 pr. gjennomsnittlig benyttet kW. Etter Hovedstyrets mening bør det ikke opkreves avgift helt tilbake fra det tidspunkt (1925) da belastningen oversteg 500 el. HK. Man vil foreslå at avgiften opkreves fra 1 januar 1935 (jfr. kgl. resolusjon av 14 juni 1935 vedrørende A/S Lillestrøms Cellulosefabriks kraftleie fra A/S Glommens Træsliberi).

For øvrig anbefales konsesjonen meddelt på vanlige betingelser således at disse i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge kraftleieforholdet mellom A/S Strømmens Værksted og A/S Glommens Træsliberi står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1956.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. *Overdragelse av energi.*

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. *Norsk arbeide og materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillakt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell, — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere

fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. *Avgift.*

Av den kraft som gjennemsnittlig benyttes, erlegges fra 1 januar 1935 til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver til måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

11. *Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.*

Overtredelse av foranstående poster 2 og 10 medfører i gjentagelsestilfelle tap av

konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v. §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte 17 mars 1936.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvori blandt avskrift av den omhandlede kraftleiekontrakt samt erklæring fra styret for A/S Strømmens Værksted i henhold til konsesjonslovens § 24.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at der i medhold av kap. IV i erhvervsloven av 14 desember 1917 meddeles A/S Strømmens Værksted tillatelse til å leie inntil 3 000 kW. fra A/S Glommens Træsliberi.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man finner med hovedstyret å burde anbefale at den i post 9 betingede avgift til staten blir å erlegge fra 1 januar 1935.

Et avtrykk av den av hovedstyret påberopte konsesjon for A/S Lillestrøm Cellulosefabrik av 14 juni 1935 vedlegges.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av kap. IV i lov nr. 16 av 14 desember 1917 A/S Strømmens Værksted å leie inntil 3 000 kW. elektrisk energi fra A/S Glommens Træsliberi på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 mars 1936 inntatte betingelser.

8. Falconbridge Nikkelverk A/S.

(Tillatelse til å leie ytterligere inntil 3 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 27 mars 1936.

Ved kgl. resolusjon av 25 juli 1929 og 5 januar 1934 har Falconbridge Nikkelverk A/S fått konsesjon på leie av henholdsvis 4 500 el. HK. og 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Med skrivelse av 18 mars 1936 fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har man mottatt en søknad, datert 7 februar 1936, fra advokat Georg Lous på selskapets vegne om konsesjon på leie av ytterligere 3 000 el. HK.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse av 7 februar 1936 søker adv. Georg Lous på vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S om konsesjon på leie av ytterligere 3 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«På vegne av Falconbridge Nikkelverk A/S, Kristiansand, tillater jeg mig herved å søke om tillatelse til å leie inntil 10 000 el. HK. fra Kristiansand Kommunale Elektrisitetsverk.

Ved kontrakt av 7 mai—19 juli 1929 og tilleggskontrakt av 11 juli—4 august 1933 har Falconbridge Nikkelverk A/S leiet ialt 7 000 el. HK. av Kristiansand Kommunale Elektrisitetsverk. Konsesjon på leie av det i sistnevnte kontrakt omhandlede kraftkvantum blev meddelt ved kgl. resolusjon av 5 januar 1934.

Falconbridge Nikkelverk A/S har nu under forberedelse en betydelig utvidelse av sitt raffineringanlegg i Kristiansand, hvorved dettes kapasitet vil bli bragt op til ca. 7 000 tons ren nikkel pr. år. Til denne utvidede produksjon trenges der mere kraft og selskapet har derfor under forbehold av konsesjon avsluttet en tilleggskontrakt med Kristiansand Kommunale Elektrisitetsverk, hvorav avskrift vedlegges, om leie av ytterligere 3 000 el. HK. så det totale kvantum blir 10 000 el. HK.

Falconbridge Nikkelverk A/S eier raffineringanlegg i Kristiansand og raffinerer der nikkelmatte for det kanadiske selskap Falconbridge Nickel Mines Ltd. i Toronto og for det norske selskap Raffineringsverket som har nikkelgruber i Evje i Setesdalen og i Hosanger.

Siden starten i 1929 har selskapet vært i full drift og har gjentagende utvidet sitt anlegg og sin aksjekapital. Denne utgjør nu kr. 2 500 000 fullt innbetalt, men vil antagelig bli ytterligere øket eftersom anleggene utvides. Angående selskapets øvrige forhold er det gitt fulle opplysninger i anledning av de tidligere meddelte konsesjoner. Styret består for nærværende av:

1. Ingeniør Claus Frimann Dahl, Ths. Heftyes gate 14, Oslo. Styrets formann.
2. Ingeniør James Gordon Hardy, 100 Adelaide Street, West, Toronto.
3. Ingeniør Anton Martin Grønningsæter, E. 100 Adelaide Street, West, Toronto.
4. Oberst Einar Jørgensen, Kristiansand.
5. Ingeniør Sverre B. Steen, Kristiansand, administrerende direktør.

En flerhet av styrets medlemmer og den administrerende direktør er således norske statsborgere, bosatt i Norge. Selskapets aksjer eies av The Falconbridge Nickel Mines Ltd., Toronto, Kanada, og to av dettes direktører. Som dette selskaps representanter i Kristiansand i henhold til konsesjonslovens § 28 er omtrent ingeniør Sverre B. Steen. Falconbridge Nickel Mines Ltd. er uavhengig av The International Nickel Company.

Raffineringsanlegget ligger i sin helhet innen Kristiansands kommune. Kraften vil på samme måte som den tidligere leiede kraft bli levert gjennom det kommunale elektrisitetsverks ledninger og bli anvendt innen kommunens grenser.

Da tilleggskraften skal uttas og betales etter kW.timemåler, går man ut fra at kW.timene blir omregnet til kW.år og at disse danner basis for beregningen av den årlige konsesjonsavgift, så at man kun kommer til å betale for den kraft som virkelig brukes,

således som det også hittil er forholdt etter de nu gjeldende kraftleiekontrakter.

Såfremt Kristiansand Kommunale Elektrisitetsverk trenger noget nytt elektrisk anlegg til den økede kraftleveranse, vil Elektrisitetsverket selv søke konsesjon på dette.

Jeg tillater mig sluttelig å vedlegge en fortegnelse over de kontrakter hvorved Falconbridge Nikkelverk A/S tidligere har leiet inntil 7 000 el. HK. samt 3 500 kW. som spillkraft av Kristiansand Kommunale Elektrisitetsverk.»

Kristiansand bystyre har i møte den 24 februar 1936 enstemmig anbefalt konsesjon meddelt.

Fylkesmannen i Vest-Agder har i påtegning av 9 mars 1936 meddelt at der fra fylkets side intet vites å bemerke til søknaden.

Hovedstyret skal bemerke:

Ved kgl. resolusjon av 25 juli 1929 og 5 januar 1934 er Falconbridge Nikkelverk A/S meddelt konsesjon på leie av 4 500 el. HK. resp. 2 500 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk. Konsesjonene gjelder så lenge kraftleiekontraktene står ved makt, dog ikke utover 1 juli 1944.

Ved den nu foreliggende tilleggskontrakt V av 28 januar 1936 er den kraft som Kristiansands Elektrisitetsverk plikter å holde disponibel for Falconbridge forhoiet med ytterligere 3 000 el. HK. til ialt 10 000 el. HK. Den økede energilevering skal betales med 0,8 øre pr. kWh.

Tilleggskontrakten utløper samtidig med de kontrakter som ligger til grunn for konsesjonene av 25 juli 1929 og 5 januar 1934.

Hovedstyret vil anbefale at der meddeles Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til å leie omhandlede 3 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de betingelser som er fastsatt i selskapets kraftleiekonsesjon av 5 januar 1934 med den forandring at post 1 og post 9 gis følgende ordlyd:

Post 1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge tilleggskontrakt V av 28 januar 1936 står ved makt, dog ikke utover 1 juli 1944.

Post 9. *Avgift.*

Av den kraft, hvorav der skal betales leie, erlegges fra konsesjonens datum en årlig avgift pr. kW. til staten, stor:

kr. 0,75 inntil 25 juli 1939,
og » 1,00 den resterende tid.

Likeledes erlegges til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift pr. kW. stor:

kr. 0,75 inntil 25 juli 1939,
og » 1,00 den resterende tid.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente. Avgiften inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

Behandlet i hovedstyremøte den 17 mars 1936.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av den omhandlede tilleggskontrakt.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at der i henhold til erhvervslovens kap. IV blir meddelt Falconbridge Nikkelverk A/S tillatelse til ytterligere å leie inntil 3 000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales meddelt på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge tilleggskontrakt V av 26 januar 1936 står ved makt, dog ikke ut over 1 juli 1944.

2. *Styre.*

Selskapets direksjon skal ha sitt sete her i riket og for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere bosatt i riket.

Selskapets administrerende direktør skal være en norsk statsborger bosatt her i riket.

3. *Overdragelse av kraft.*

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har

norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet.

Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra lednings-

nettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eiere.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft, hvorav der skal betales leie, erlegges fra konsesjonens datum en årlig avgift pr. kW. til staten, stor:

kr. 0,75 inntil 25 juli 1939,

og » 1,00 den resterende tid.

Likeledes erlegges til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift pr. kW. stor:

kr. 0,75 inntil 25 juli 1939,

og » 1,00 den resterende tid.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente. Avgiften inndrives ved utpantning.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelser av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av postene 2 og 10 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917, nr. 16 §§ 31 og 32.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, Falconbridge Nikkelverk A/S å leie ytterligere inntil 3000 el. HK. fra Kristiansands Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 mars 1936 inntatte betingelser.

9. Norsk Elektrokemisk Aktieselskap.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Vafos Brug.)

Kgl. resol. av 17 april 1936.

Fra norsk Elektrokemisk Aktieselskap har departementet mottatt en søknad datert 14 januar 1935 om kgl. tillatelse til å erverve majoriteten av aksjene i A/S Vafos Brug.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 5 april 1935 har anført:

«Det Kongelige Departement har under 16 januar 1935 sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende datert 14 s. m. fra Norsk Elektrokemisk Aktieselskap:

«Vi tillater oss å ansøke om konsesjon til ervervelse av aksjemajoriteten i A/S Vafos Brug, Vafos st., Sørlandsbanen.

I den anledning skal opplyses følgende:

A/S Vafos Brug driver tresliperi i Sannidal herred i Telemark fylke. Bruket får sin kraft fra Vafoss i Kragerøvassdraget, som er erhvervet før konsesjonslovgivningen trådte i kraft. A/S Vafos Brug har for å øke sin kraft til drift av bruket erhvervet Solumfossen i samme vassdrag av vårt selskap og søker i disse dager konsesjon for overtagelse av denne foss.

Foruten disse fosser eier A/S Vafos Brug ca. 23 000 mil skog fordelt over 14 forskjellige skogparseller i herredene Drangedal, Sannidal og Bamble.

A/S Vafos Brug har en aksjekapital på kr. 1 460 000 og dets formål er etter vedtektene «træsliberi og dermed i forbindelse staaende bedrift». Brukets tidligere ledere, d'herrer Kr. Jenssen og Oluf Jenssen, er for endel år siden avgått ved døden og hovedinteressenten i A/S Vafos Brug er Den norske Creditbank med tilgodehavende på kr. 1 050 000 og en aksjeblokk på 218 aksjer. Vi har truffet en avtale med Den norske Creditbank i anledning vårt kjøp av aksjemajoriteten under forbehold av at vi får det ærede Departements tillatelse til et sådant kjøp.

A/S Vafos Brug er for øieblikket dårlig økonomisk stilt og et ledd i overenskomsten med Den norske Creditbank er at vårt selskap overtar den videre finansiering av driften ved bruket. Den pris vi skal betale for aksjene utgjør 10 pct. eller kr. 100 pr. aksje å pålydende kr. 1 000. Vi har anledning til å erverve praktisk talt samtlige aksjer til denne pris, men ønsker for øieblikket kun å erverve en del av disse aksjer således at vi er i besiddelse av aksjemajoriteten. Det er hensikten i fullt mon å opprettholde driften ved A/S Vafos Brug hvis da avsetningsmulighetene av det ferdige produkt ikke hindrer dette.

Foruten Den norske Creditbank har A/S Vafos Brug en gjeld til Rikstrygdeverket og Hypotekbanken på tilsammen kr. 400 000 med første prioritets pant i anlegg og skoger.

Efter aksjeprotokollen i A/S Vafos Brug og efter aksjeprotokollen i vårt selskap er det kun norske statsborgere som er aksjonæ-

rer i begge selskaper, likesom der i begge selskapers styre kun sitter norske statsborgere.»

Ansøkeren opplyser under 25 februar 1935 at styret i Norsk Elektrokemisk Aktieselskap (N. E. A.) består av grosserer Thv. Johnsen jr., formann, Sig. Rinde, adm. direktør og at der skal velges et nytt 3. medlem istedet for advokat Synnestvedt som er avgått ved døden. Videre anføres bl. a. at overenskomsten med Den norske Creditbank forutsetter en rekke utbedringsarbeider ved Vafos Brug for å kunne gjøre dette konkurransedyktig, det pågår underhandling med A/S Myrens verksted og A/S Kværner Bruk om levering av maskiner og turbin for nyttiggjørelse av fossen. Disse utbedringsarbeider er absolutt nødvendige hvis driften ved Vafos Brug skal kunne opprettholdes.

N. E. A. har efter en medsendt aksjonærfortegnelse en aksjekapital av kr. 330 000 fordelt på 1320 aksjer à kr. 250. Av disse eier direktør Sig. Rinde 892, grosserer Thv. Johnsen jr. 226 og Kragerø Saltkompani, Oslo 125, resten er fordelt på 7 andre norske statsborgere. Selskapets formål er efter et samtidig mottatt eksemplar av lovene å utnytte vannfallene i Kragerøvassdraget til elektrokemisk industri og til fremstilling av elektrisk energi til benyttelse i hvilket som helst øiemed, å drive fabrikkvirksomhet, handel, formidling, delta i andre foretagender m. v.

Efter å ha underrettet ansøkeren om at hovedstyret fant det nødvendig å forelegge andragendet for distriktet blev dette gjort og med følgende resultat:

Sannidal herredsstyre har i møte 15 mars 1935 enstemmig fattet sådan beslutning:

«Herredsstyret anbefaler konsesjonsandragendet under forutsetning av at kontoret som hittil blir i Sannidal og at bygdens folk fortrinnsvis benyttes til arbeide og at bruket ikke nedlegges på grunn av at produksjonsretten selges til andre.

Herredsstyret vil samtidig uttale at det vilde være heldig om bruket fikk istand en pensjonsordning for arbeiderne efter overenskomst med disse.»

Fylkesmannen i Telemark finner under 30 mars 1935 at man ytterligere bør sette som vilkår for meddelelse av konsesjon at en effektiv gjeldsnedskrivning først blir gjennomført.

I anledning av herredsstyrets beslutning anfører ansøkeren under 18 mars 1935 bl. a. at han ikke er riktig på det rene med hvorledes N. E. A. som aksjonær skal kunne pålegges de forpliktelser som det her er tale om, men han antar at A/S Vafos Brugs styre

helt ut kan akseptere herredsstyrets forutsetninger om at bygdens folk fortrinsvis benyttes til arbeidet og at bruket ikke nedlegges på grunn av at produksjonsretten selges til andre. Derimot forstår han ikke hvorledes det insolvente A/S Vafos Brug på det nuværende tidspunkt skal kunne få istand en pensjonsordning for arbeiderne, hvor ønskverdig enn dette måtte være. Bestrebelsen for å opprettholde driften ved bruket er skjedd med betydelige ofre fra selskapets hovedkreditor, Den norske Creditbank, hvis tilgodehavende på 6 år er øket fra kr. 450 000 til kr. 1 050 000 og fra ansøkeren der fremtidig skal finansiere driften og som uten tvil vil få betydelige utlegg.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Som nevnt i andragendet har A/S Vafos Brug søkt om tillatelse til å erverve Solumfoss i Kragerøvassdraget som eies av N. E. A. Dette andragende er behandlet av hovedstyret som har funnet å kunne anbefale konsesjon på visse betingelser som A/S Vafos Brug har erklært sig enig i. Saken vil med det første bli sendt Arbeidsdepartementet.

Vafoss har etter det foreliggende en brutto fallhøide på ca. 10 m, og denne vil om selskapet får tillatelse til å erverve Solumfoss kunne økes til vel 20 m. Ved den nuværende regulerte vannføring som anslåes til 20 sek.m³ representerer førstnevnte fall ca. 2 650 nat.HK. og det sistnevnte ca. 2 800 nat.HK. Til den omsøkte aksjeerhvervelse trenges der således tillatelse etter erhvervslovens § 36.

N. E. A. vil om andragendet imøtekommes få rådighet over den vesentligste del av vannkraften i Kragerøvassdraget, idet det tidligere eier Dalsfoss og Tveitereidfoss som har en fallhøide på henholdsvis 17 og 9 m, av de utbyggede fall som er på andre hender blir der tilbake bare Kammerfoss som har en fallhøide på ca. 6 m. Man nevner i samme forbindelse at direktør Rinde eier aksjemajoriteten i N. E. A. og fikk tillatelse hertil ved kgl. resolusjon av 1 november 1934. Innvilges nærværende andragende vil han følgelig få rådighet over det vesentligste av kraften i Kragerøvassdraget.

Hovedstyret oppfatter det så at de forutsatte utbedringsarbeider i Vafoss er et nødvendig ledd for å holde driften ved dette bruk gående og at man etter det man nu kan se vanskelig kå få dette gjennomført uten ved den projekterte medvirken fra N. E. A.'s og bankens side. Det er naturligvis dette som har medført at henvendelsen har fått støtte i distriktet.

Hovedstyret finner ut herfra og som forholdene i det hele ligger an å måtte tilråde at andragendet innvilges. Tillatelsen bør neppe gjøres avhengig av betingelser, men man bør — før saken tas op til endelig avgjørelse — formentlig innhente erklæring fra A/S Vafos Brugs styre om at det vil sørge for at kontoret blir i Sannidal, at bygdens folk fortrinsvis benyttes til arbeide og at bruket ikke vil bli nedlagt på grunn av at produksjonsretten selges til andre.

I henhold til foranstående anbefaler hovedstyret at Norsk Elektrokemisk Aktieselskap får tillatelse til å erverve aksjer i A/S Vafos Brug i sådant antall at det derved blir eier av mere enn 35/100 av samtlige aksjer og at tillatelsen meddeles uten betingelser.

Man henleder oppmerksomheten på at saken er bedt behandlet konfidentielt.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 5 april 1935.»

På departementets foranledning har man mottatt følgende erklæring fra A/S Vafos Brugs styre om hvorvidt det er villig til å akseptere de forutsetninger som er uttalt av Sannidal herredsstyre i møte 15 mars 1935:

«Sannidal herredsstyre har ved behandlingen av spørsmålet om overdragelsen av aksjemajoriteten i vårt selskap til Norsk Elektrokemisk Aktieselskap stillet visse forutsetninger hvorom det ærede Departement har anmodet om vår uttalelse:

- 1) At selskapets kontor blir i Sannidal. I dette er vi enig.
- 2) At bygdens folk fortrinsvis benyttes til arbeide.

I dette spørsmål er vi også prinsipielt enig, men der er vanskeligheter av praktisk art. Ved fabrikkens har i en årrekke arbeidet endel menn som bor utenbygds. Til forskjellige arbeider behøves der ofte fagarbeidere som ikke finnes innenbygds og som derfor må hentes utenfra. Dette gjelder særlig nybygninger og reparasjoner. Dertil kommer at ved de planer man omgås med om en fortsatt foredling av tremassen som nu produseres ved fabrikkens, er det uomgjengelig nødvendig å ansette fagarbeidere som ikke finnes i Sannidal herred. Skulde det nu bli pålagt styret fortrinsvis å benytte bygdens folk, vil det vanskeliggjøre og kanskje umuliggjøre en utvidelse av bedriften. Som almindelig regel gjelder at de to bygder, Sannidal og Skåtøy, har en sådan beliggenhet at det ofte kan være lettere både for bruket og arbeiderne å ha ansatt folk fra Skåtøy enn fra Sannidal. Og for et selskap som vårt som hittil ikke har hatt hverken kommune- eller statsbidrag forekommer det oss å være urimelig at norske borgere som bor så å si på samme sted som oss skal utelukkes fra å konkurrere om ledige plasser, fordi om en tilfeldig bygdegrense trekker et skille. Sannidal herred har uten noe offer i alle år hatt og vil fremdeles få meget store fordeler

av vårt selskaps drift og ytterligere favorisering av bygden til skade for nabobygden Skåtøy som ikke er bedre stillet bør i rettferdighetens navn ikke finne sted.

3) At bruket ikke vil bli nedlagt på grunn av at produksjonsretten selges til andre.

Heri er vi enig.»

Efterat man dernæst hadde mottatt en uttalelse i saken fra Landbruksdepartementet, datert 23 november 1935 angående de interesser som knytter sig til A/S Vafos Brugs skogeiendommer, forela man saken påny for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Hovedstyret har derefter under 14 mars 1936 anført følgende:

«Det Kongelige Departement har under 25 november ifjor sendt saken tilbake hertil ledsaget av et brev fra Landbruksdepartementet av 23 s. m. med bilag og enn videre en erklæring fra styret for A/S Vafos Brug datert 15 s. m. Departementet ber meddelt sådan uttalelse som hovedstyret måtte finne anledning til.

Landbruksdepartementet anfører følgende:

«Drangedal herredsstyre har som det sees enstemmig og bestemt frarådet konsesjon særlig fordi N. E. A. derved vil få praktisk talt monopol som kraftleverandør i distriktet til skade ikke bare for Drangedal men også for de omliggende distrikter.

Da dette er vassdrags- og elektrisitets-spørsmål som hører under det ærede departement finner dette departement ikke å burde gå inn på denne side av saken, idet man går ut fra at det ærede departement tar dette viktige spørsmål op til særlig behandling.

Dette departement uttaler sig derfor om saken bare forsåvidt hensynet til skogen angår. Og forsåvidt hensynet til skoginteressene angår finner departementet ikke å kunne ha noe å innvende mot at konsesjon blir gitt i tilfelle det ærede departement finner at det under hensyn til de øvrige interesser som her melder sig bør gis konsesjon.

Særlige vilkår om skogens behandling og om avståelse til bureisningsbruk anser man det ikke påkrevd å fastsette, idet lov om skogvern av 12 februar 1932 og lov om ordning av visse jordspørsmål av 22 juni 1928 antas å inneholde de nødvendige bestemmelser i så henseende.»

Efter den medsendte erklæring fra A/S Vafos Brug av 15 ds. er dets styre enig i at selskapets kontor blir i Sannidal og prinsipielt enig i at bygdens folk fortrinnsvis benyttes til arbeide, men det er vanskeligheter av praktisk art. Endelig er selskapet enig i at bruket ikke vil bli nedlagt på grunn av at produksjonsretten selges til andre.

Der medfulgte utskrift av Drangedal herredsstyres uttalelse fra møte 13 juli d. å. som med hensyn til kjøp av aksjemajoriteten

i A/S Vafos Brug i det vesentlige går ut på følgende:

N. E. A. eier Dalsfoss kraftverk, Tveitereidfoss, Solumfoss og Kragerø Carbidfabrik. Dalsfoss blev bygget ut i 1906—08 for å skaffe kraft til karbidfabrikken som var i drift til 1928. Produksjonsretten blev så solgt eller bortleid til et kartell og siden har fabrikken ikke vært drevet. I denne tid har N. E. A. leid bort noe av sin kraft til de fire kommunale elektrisitetsverker i Kragerø, Skåtøy, Sannidal og Drangedal. Distriktet ligger sånn til at det er vanskelig å komme i forbindelse med de store kraftkilder i Aust-Telemark og Aust-Agder så man har vært avhengig av kraftkilder i Kragerøvassdraget og av dem er bare Dalsfoss utbygd med sikte på å skaffe elektrisk energi. N. E. A. har altså en viss monopolstilling på kraftlevering. Drangedal kommune har for tiden ingen kraftleiekontrakt med N. E. A. og det har sin grunn i at Livsforsikringsselskapet Glitne har overtatt elektrisitetsverket ved tvangssalg for kommunens gjeld til Glitne. Kommunen har i de siste 5 år leid verket av Glitne og elektrisk energi av N. E. A. og har nu fått en gjeldsordning som blev stadfestet av Justisdepartementet 2 mai i år. Drangedal var da nødt til å si op leiekontrakten med Glitne og kraftleiekontrakten med N. E. A. Det blev gjort efter samråd med riksgjeldsmeglingsmannen. Man søkte om forlengelse av kontraktene et år som så skulde brukes til forhandlinger om nye kontrakter. Glitne gikk med herpå men ikke N. E. A., og Drangedal måtte da si op både kontrakten med selskapet og Glitne for godt. Det skjedde 20 februar, de blev satt ut av kraft 31 august 1935.

Under disse omstendigheter går herredsstyret ut fra at N. E. A. ikke under noen omstendighet får sin konsesjon i orden før Drangedal har fått sin kraftleiekontrakt i orden på rimelige og trygge vilkår i lengere fremtid.

Herredsstyret peker videre på at reguleringsbassenget, Tokevatnet, omtrent i sin helhet ligger i Drangedal som er den kommune som har den største ulempe av reguleringen. Det minner om en skriftveksel angående manøvreringen og andre forhold som menes å være uheldig. Denne skriftveksel er under behandling ved hovedstyret og vil bli drøftet i møte senere.

I uttalelsen fremholdes at Drangedal hittil har betalt høiere kraftpris enn nabokommunene Sannidal og Skåtøy, noe som menes å være helt urettferdig, først og fremst fordi Drangedal har alle skader og ulemper ved reguleringen og dernæst fordi man tar ut

kraften ved kraftstasjonen slik at N. E. A. hverken har overføringsutgifter eller energitap på denne kraft.

Herredsstyret peker sluttelig på at A/S Vafos Brug bør få en rimelig nedskrivning av sin gjeld med etterpå følgende tilførsel av ny driftskapital, idet selskapet er like insolvent om N. E. A. får konsesjon på aksjemajoriteten. Konsesjon bør derfor ikke innvilges.

Drangedal omtaler i det samme møte spørsmålet om tillatelse for A/S Vafos Brug til å erverve Solulfoss. Denne sak behandles parallelt med nærværende og man henviser derfor til forelegget vedkommende den.

N. E. A. har under 26 oktober 1935 fremkommet med en del bemerkninger i anledning av Drangedal herredsstyres forannevnte uttalelse gående i det vesentlige ut på følgende:

Med Sannidal og Skåtøy er der opprettet leiekontrakter på basis av en pris av kr. 50 pr. HK.år, de uttar ca. 200 HK., men har rett til betydelig mere. Kragerø uttar 1100 HK. og kan få mere og betaler denne kraft med kr. 65 og kr. 70. Drangedal har betalt kr. 55 og uttar 330 HK., men har rett til betydelig mere.

Under forhandlingene om ny kraft har Drangedal forlangt prisen ned under kr. 40, mens selskapet på sin side har opprettholdt den gamle pris kr. 55. Under forutsetning av at kraftleiekontrakt kom istand i nogenlunde nær fremtid gikk man med på at kommunen de første 3 år gratis kunde utta 100 HK. over minimumskvantumet for å bidra til å øke elektrisitetskonsumet. Forhandlingene fant sted i augsust, men der foreligger fremdeles ikke noen avgjørelse fra kommunens side.

Av brev fra Drangedal ordfører datert 4 november 1935 fremgår at kommunen ikke er kommet til enighet med Glitne om gjenkjøp av verket heller. Justisdepartementet har budt Glitne kr. 110 000 som Kommunalbanken vil låne kommunen, men Glitne forlanger kr. 140 000. Drangedal har måttet si til Glitne at de får drive verket selv.

Hovedstyret skal bemerke:

Det nye som er kommet til etter at saken blev drøftet i hovedstyremøte 5 april d. å. er uttalelsen fra Drangedal av juli i år og den skriftveksel denne har ført med sig, derunder Landbruksdepartementets uttalelse av 23 ds. Det fremgår av denne at Landbruksdepartementet hvad hensynet til skoginteressene angår ikke har noe å innvende mot at konsesjon blir gitt, hvis Arbeidsdeparte-

mentet finner at det av hensyn til de øvrige interesser som melder sig bør gjøres.

Hvad angår det som henhører under nærværende hovedstyre så er det såvidt skjønnes bare spørsmålet om distriktets kraftforsyning som påkaller oppmerksomheten. Hovedstyret vil ikke undlate å peke på at energileveringen fra N. E. A. til distriktene der borte ikke kan skjønnes å ha noen umiddelbar sammenheng med spørsmålet om tillatelse for dette selskap til å erverve aksjer i A/S Vafos Brug. Som det fremgår av foranstående har N. E. A. fra sin kraftstasjon i Dalsfoss i en årrekke levert kraft til den almindelige forsyning og der foreligger ikke noe om at det er gjort noen annen forandring heri enn den som er foranlediget av de økonomiske vanskeligheter i Drangedal.

Hvad kraftpriser angår så varierer som bekjent disse overmåte sterkt utover landet og avhenger så helt av de lokale forhold at det ikke lar sig gjøre å stille op noen almindelig regel for hvad der bør betales. Det ligger naturligvis nær for Drangedal å mene at det er mindre rimelig at denne kommune som tar sin energi i kraftstasjonen skal betale mere pr. HK. enn de nedenfor liggende kommuner Sannidal og Skåtøy hvortil selskapet overfører kraften på fjernledning. Der foreligger intet om det er en spesiell grunn til stede og som har ført til dette tilsynelatende misforhold. Man kan imidlertid ikke tilråde at dette kommer i forgrunnen når spørsmålet om erhverv av aksjer i A/S Vafos skal avgjøres, i hvert fall ikke at tillatelse blir gjort avhengig herav. Men det antas å burde komme under overveielse å rette en henstilling til selskapet om å stille sig mest mulig velvillig.

Hvad spørsmålet om konsesjon angår er det ikke intrådt noe som endrer det resultat hovedstyret er kommet til før og som fikk uttrykk i uttalelsen av 5 april ifjor. Hovedstyret henholder sig derfor fremdeles til den.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte 7 mars 1936.»

Departementet skal bemerke:

Ifølge søknaden er aksjekapitalen såvel i A/S Vafos Brug som i Norsk Elektrokemisk Aktieselskap (N. E. A.) for tiden på norske hender.

Aksjeeierhverven, N. E. A. eier i henhold til konsesjon, meddelt ved kgl. resolusjon av 5 juli 1906 Dalsfoss og Tveitereidfoss i samme vassdrag, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind I, side 4—13 og forsyner fra førstnevnte foss herredene Drangedal, Sannidal og Skåtøy samt Kragerø by med elektrisk kraft. Aksjekapitalen i N. E. A. tilhører i

henhold til kgl. tillatelse av 1 november 1934 for den overveiende del selskapets administrerende direktør Sigurd Rinde.

A/S Vafos Brug driver tresliperi i Sannidal herred og eier ca. 28 000 mål skog.

Foruten å eie Vafossen, utgjørende ca. 2 650 nat.HK. har bruket ved kgl. resolusjon av 20 desember 1935 fått konsesjon på erhverv av den N.E.A. tidligere tilhørende Solumfoss for å utnytte denne underrett med Vafossen til sin bedrift. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XXII, side 49—57. Konsesjonen er meddelt i det vesentlige på samme vilkår som ved kgl. resolusjon av 5 juli 1906 fastsatt for den tidligere eier N.E.A.

Det opplyses å være truffet en overenskomst med A/S Vafos Brugs långiver, Den norske Creditbank, hvis tilgodehavende utgjør kr. 1 050 000 og at et ledd i denne overenskomst er at N.E.A. skal overta den videre finansiering av brukets drift, inklusive en rekke nødvendige utbedringsarbeider.

Departementet finner etter det foreliggende med Hovedstyret å burde anbefale at man stiller sig imøtekommende til søknaden.

Som det vil sees, har A/S Vafos Brug i en erklæring av 15 november 1935 i det vesentlige erklært sig enig i de av Sannidal herredsstyre opstilte forutsetninger, idet dog selskapet for tiden ikke vil kunne make å gjennomføre den ønskede pensjonsordning for arbeiderne. Der er også tatt visse reservasjoner med hensyn til kravet om beskjefteigelse av innenbygds arbeidere.

I anledning av at Drangedal herredsstyre har anket over at aksjeerhververen, N.E.A.s kraftlevering fra Dalsfoss i Sannidal for Drangedals vedkommende skjer på mindre gunstige vilkår enn til nabokommunene, finner departementet å kunne henvisse til sine bemerkninger i en samtidig fremlagt innstilling angående N.E.A.'s søknad om forlengelse av utbygningsfristen vedkommende Tveitereidfoss.

Heller ikke finner departementet her å kunne gå nærmere inn på de av Drangedal herredsstyre berørte ulemper vedkommende den av Kragerø Vassdrags Fellesfløtningsforening og brukseierne gjennomførte regulering i vassdraget. Disse spørsmål, som knytter sig til en ved kgl. resolusjon av 8 juni 1899 meddelt reguleringstillatelse og et senere fastsatt manøvreringsreglement, vil av administrasjonen bli tatt op som særskilt sak.

Under henvisning til det ovenfor anførte vil departementet tilråde at Norsk Elektrokemisk Aktieselskap meddeles tillatelse i hen-

hold til den almindelige konsesjonslovs § 36 til å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Vafos Brug.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 Norsk Elektrokemisk Aktieselskap å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Vafos Brug.

10. Norsk Elektrokemisk Aktieselskap.

(5 års ytterligere forlengelse av fristen for utbygning av Tveitereidfoss i Kragerøvassdraget.)

Kgl. resol. av 17 april 1936.

Ved Den norske regjerings resolusjon av 5 juli 1906 blev det meddelt Norsk Elektrokemisk Aktieselskap tillatelse til å erverve Dalsfoss, Tveitereidfoss og Solumfoss i Kragerøvassdraget.

Tillatelsen blev meddelt bl. a. på betingelse av at de nevnte fosser skulde utbygges innen 10 år fra konsesjonens datum. Denne byggefrist er for Solumfoss og Tveitereidfoss gjentatte ganger forlenget, senest ved kgl. resolusjon av 11 desember 1931 til 5 juli 1935. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XVIII side 65—70.

Solumfossen har selskapet overdratt til A/S Vafos Brug, som trenger den til utvidelse av sitt tresliperi, se herom «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XXII, side 49—57.

For Tveitereidfossens vedkommende har konsesjonæren under 11 mai 1935 søkt om ytterligere 5 års forlengelse av byggefristen. Søknaden herom har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 14 mars 1936 har avgitt følgende uttalelse:

«Arbeidsdepartementet har under 15 mai 1935 oversendt hovedstyret til uttalelse et fra Norsk Elektrokemisk Aktieselskap (N.E.A.) innkommet andragende, datert 11 s.m., som lyder så:

«Vårt selskap har den 5 juli 1906 fått konsesjon på utbygning av de 3 fosser i Kragerøvassdraget, Dalsfoss, Solumfoss og Tveitereidfoss. Dalsfoss er i overensstemmelse med konsesjonsbetingelsene utbygget, Solumfoss er solgt og Tveitereidfoss er ennå ikke blitt utbygget. Den satte frist for utbygning av Tveitereidfoss er blitt forlenget til 5 juli 1935.

Vi tillater oss å ansøke om at denne frist blir forlenget ytterligere 5 år da der intet behov er for den kraft som kan utvinnes av fossen, idet der fra vår kraftstasjon på Dalsfoss ennå er ca. 3 000 HK.år ledig og som vi

førgjeves i løpet av de siste år har forsøkt å finne anvendelse for.

Vi har også forsøkt å finne kjøper til Tveitereidfossen uten at dette hittil er lyktes.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Sannidal herredsstyre har i møte 12 juni 1935 mot 1 stemme anbefalt andragendet innvilget.

Drangedal herredsstyre fraråder enstemmig i møte 13 juli 1935 at andragendet innvilges og slutter sig til en innstilling avgitt av en i sakens anledning nedsatt nevnd. I innstillingen anføres bl. a. at det foreliggende andragende er fremkommet samtidig med at Solumfossen er solgt til A/S Vafos Brug og med N. E. A.'s andragende om tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i nevnte bruk. N. E. A. søker således konsesjon på et nytt vannfall i vassdraget på samme tid som det ber om ny utsettelse med oppfyllelse av sine plikter etter konsesjonen av 1906. I og med at N. E. A. får konsesjon på aksjemajoriteten i A/S Vafos Brug blir det eier av næsten all vannkraften i Kragerøvassdraget. Det pekes på at der til tross for det store reguleringsbasseng i Tokevatn ikke er sikkert årsgangsvann, og at dette er en stor ulempe ikke minst for de kommunale elektrisitetsverker, som ikke har anledning til å få strøm fra andre kraftverker enn Dalsfoss. Det opplyses at det i den tid Drangedal har leid kraft fra N. E. A. har vært hel avbrytelse i kraftleveringen 2725 timer i 1921/22, 70 timer i 1924 og 42 timer i 1933, foruten at der før hel avbrytelse var kraftrasjonering, og stillingen utenom de nevnte tider har flere ganger vært kritisk. Dette er en hemning i elektrisitetsverkens arbeide med å få konsumet op, da man ikke kan svare for sikker strømlevering til alle årets tider.

For å rette herpå har de kommunale elektrisitetsverker gang på gang — senest i 1933 henstilt til N. E. A. å gjøre utvei til å få bygget en høispent forbindelsesledning ca. 7,5 km lang mellom Langesundsfjordens kommunale Kraftselskaps ledning til Fossing i Bamble og til N. E. A.'s ledning i Sannidal. Hele anlegget inkl. forsterkning av førstnevnte selskaps ledning er av elektrisitetsverkenes beregnet å komme på kr. 70 000 forutsatt impregnerte tremaster. N. E. A. har anslått omkostningene til kr. 100 000, men forutsetter da jernmaster. Henstillingene har ikke ført til noe positivt resultat.

Det fremholdes at det sålenge Tveitereidfoss og Solumfoss ikke er utbygget, spesielt er fløtningens forbruk av vann i fløtningstiden som bevirker usikker vannføring. Hvis disse fosser utbygges, vil fløtningen kunne

klare sig med langt mindre vann, hvorfor det er av stor vekt at disse fosser utbygges så snart råd er.

Får N. E. A. tillatelse til å erverve aksjemajoriteten i A/S Vafos Brug er det rimelig at selskapet gir avkall på Tveitereidfoss til fordel for kommunen, idet samfundsmessige hensyn taler for at den tilhører Drangedal. N. E. A. har ikke bruk for fossen og har ikke hittil funnet kjøper til den, og Drangedal har mange og store ulemper ved reguleringen av Tokevatn uten noe vederlag.

Kragerø bystyre — som behandlet saken i møte 26 november 1935 — anfører bl. a. at konsesjonsbetingelsene av 1906 såvidt det vet ikke inneholder noe forbehold om at kraften fra fossene skal være bortkontrahert før disse utbygges, men at forutsetningen er at N. E. A. selv skal bruke kraften til elektrokjemisk industri. Bystyret vedlegger en kjøpekontrakt av 8 april og 25 mai 1907 og fremholder at det ifølge denne påhviler N. E. A. en forpliktelse til å anlegge hovedfabrikken, og således bruke iallfall det vesentligste av kraften der samt ha sitt kontor innen Kragerø by. Denne forpliktelse blev opfylt til april 1928, da selskapet solgte sin produksjonskvote til karbidsyndikatet og innstilte driften av sin karbidfabrikk. Bystyret finner enstemmig at det nu bør bli slutt på selskapets negligering av sine forpliktelser overfor byen, og vil i overensstemmelse hermed ikke anbefale ytterligere utsettelse med utbygningen. Selskapet bør pålegges å bygge ut Tveitereidfoss og snarest å bruke de nu ledige ca. 3 000 HK. innen byen som det har forpliktelse til i henhold til ovennevnte kontrakt.

Ordføreren i Skåtøy uttaler i skriveelse av 18 januar 1935 at ved kontrakt av 25 april og 4 juni 1918 mellom N. E. A. og kommunene Kragerø, Sannidal og Skåtøy forplikter N. E. A. sig til å levere kommunene tilsammen 1200 HK. elektrisk energi for kr. 50 pr. HK. Etter kontraktens alt. I skal dog kommunene betale bare for den kraftmengde de til enhver tid uttar regnet efter maksimalforbruket for de enkelte år.

Efter kontraktens alt. II, som trer i kraft når Solum- og Tveitereidfossene er utbygget, skal kommunenes minimumskvantum — og som de må betale for — øke efter hvert så de efter 10 år efter utbygningen er oppe i 2100 HK. tilsammen eller 700 på hver. Skåtøy har i sin tid besluttet å gå over til dette alternativ, men da fossene hittil ikke har vært utbygget har leveringen kun foregått efter alt. I. Stillingen for Skåtøy er da den at med det nuværende strømforbruk 200—220 HK.,

vilde det være meget uheldig for Skåtøy om man ved fossenes utbygning skulde måtte gå over til alt. II, men man er samtidig klar over at det kvantum man nu kan disponere over er for lite, hvis det skulde melde sig en større bedrift som avtager. Ordføreren mener derfor at om N. E. A. nu får den ønskede utsettelse med utbygningen av Tveitereidfoss, bør der betinges at kommunene får rett til — så sant der i noen av dem blir behov for et større forbruk enn de nu har rett til — å få utta hver inntil 700 HK. til den samme pris og på samme leveringsvilkår. som efter kontraktens alt. I. Han anbefaler at N. E. A. får utsettelse med utbygningen av Tveitereidfoss til 1940 under nevnte forutsetninger samt på betingelse av at kontraktens alt. II faller bort.

Fylkesmannen i Telemark har under 25 februar 1936 bl. a. uttalt:

«Ifall der meddeles konsesjon som ansøkt på overdragelse av aksjemajoriteten i Vafoss og forlengelse av fristen for utbygning av Tveitereidfossen, vil innflytelsen på vassdrags- og utnyttelsesinteressene for en meget vesentlig del av det hele vassdrag bli samlet hos ett selskap.

Det er for det tilfelle enn mer nødvendig at der bringes større sikkerhet inn i manøvreringen av vannslippingene. Der har i dette vassdrag som bekjent vært meget hyppige og til dels langvarige perioder av vannmangel, og som følge derav driftsstans ved anleggene og tillike adskillig misnøie med vannstandsforholdene i Toke- og fløtningsforholdene.

Det har tidligere innen distriktet — jfr. bilagene — vært arbeidet for å få til mere betryggende ordning i begge disse henseender. Da man har ansett det tvilsomt om en endring i manøvreringsbestemmelsene kunde avhjelpe faren for driftsstans, har man søkt å få i stand et samarbeide til oppnåelse av avtale om kraftoverføring i reserve fra Langesundsfjorden. Jeg henstiller til overveielse om vassdragsstyret kunde foranledige disse vanskeligheter avhjulpet på en effektiv måte i forbindelse med behandlingen av de i nærværende sak foreliggende spørsmål.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1906 fikk N. E. A. tillatelse til å erverve Dalsfoss, Tveitereidfoss og Solumfoss i Kragerøvassdraget. Tillatelsen blev meddelt bl. a. på betingelse av at de nevnte fosser skulde utbygges innen 10 år fra konsesjonens datum. Disse frister blev for Solumfoss og Tveitereidfoss vedkommende forlenget flere ganger, senest ved kgl. resolusjon av 11 desember 1931, hvorved fristen blev forlenget til 5 juli 1935 for begge fossers vedkommende. Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XVIII side 65.

Ved kgl. resolusjon av 20 desember 1935

fikk A/S Vafos Brug tillatelse til å erverve Solumfoss, jfr. «Meddelte Vassdragskonsesjoner» XXII side 49, og fossen er allerede delvis tatt i bruk i forbindelse med Vafoss. Tveitereidfoss er derimot ennå ikke utbygget.

Som foran nevnt anbefales andragendet av Sannidal og Skåtøy kommuner, for sistnevntes vedkommende dog på visse betingelser, mens Drangedal og Kragerø er imot. Drangedal angivelig nærmest av hensyn til elektrisitetsforsyningen som den mener ikke er tilstrekkelig sikret, og Kragerø av hensyn til at ansøkeren efter byens mening har negligert den i sin tid oprettede kontrakt med kommunen. Fylkesmannen peker på at der bør bringes større sikkerhet med hensyn på vannslippingen for å bedre på forholdene når det er lite vann, og fordi det har vært misnøie med vannstandene i Toke og med fløtningsforholdene. Han uttaler sig videre for kraftoverføring i reserve fra Langesundsfjorden.

Den skuffelse som gjør sig gjeldende i distriktet over at det går så trått med N. E. A.'s utnyttelse av de vannfall selskapet i sin tid fikk tillatelse til å erverve, er naturligvis forståelig. På den annen side kan man, når der nu skal tas stilling til spørsmålet om utsettelse på utbygningen av Tveitereidfoss, ikke komme forbi at selskapet for tiden har adskillig kraft ledig, visstnok 2 000 å 3 000 HK. Der trenges altså ingen nybygning for å dekke behovet i distriktet.

Hovedstyret er derfor kommet til at man også denne gang må stille sig imøtekommende til selskapets andragende om fristforlengelse for utbygningen av Tveitereidfoss.

Spørsmålet om hvorvidt og i tilfelle i hvilken utstrekning det antas å være lovlig adgang til å knytte betingelser til en eventuell fristforlengelse er drøftet tidligere, man henviser til Arbeidsdepartementets brev hertil av 26 oktober 1927 hvormed fulgte en uttalelse fra Justisdepartementet av 13 s. m. Dette uttaler heri at der i et sådant tilfelle bare kan knyttes betingelser som har til formål å sikre mot eller å opveie ulemper som selve forlengelsen av utbygningsfristen kan medføre. Derimot antar det ikke at der for øvrig kan gjøres forandring i de oprinnelige konsesjonsvilkår eller settes nye vilkår som ikke skyldes forlengelsen av fristene. Eksempelvis antar Justisdepartementet at det er berettiget til å sette som vilkår for fristforlengelse at arbeidsdriften opprettholdes i utsettelsestiden, og at selskapet i denne tid skal avgi elektrisk kraft til herredet (istedenfor den kraft som efter konsesjonsvilkårene skal avgis når anlegget er ferdig). Arbeidsdepartementet slutter sig til Justisdepartementets uttalelse.

Det spørsmål som i nærværende sak trenger sig i forgrunnen er nu som før kraftforsyningen av de nevnte 4 kommuner, Kragerø, Skåtøy og Sannidal har efter de foreliggende kontrakter med N. E. A. som gir rett til å utta tilsammen 1900 el. HK. hvorav for tiden uttas og betales for tilsammen vel 1300 el. HK. Drangedal hadde inntil september 1935 kontrakt med selskapet på inntil 500 el. HK. Den senere forsyning er imidlertid ennå ikke ordnet, man henviser i denne forbindelse til hovedstyrets annen skrivelse av idag vedrørende erhverv av aksjer i A/S Vafos Brug.

Hovedstyret antar at der ikke er grunnlag til å gjøre en tillatelse til fristforlengelse avhengig av vilkår.

Angående vannslipningsforholdene, som fylkesmannen er inne på, henvises til annen ekspedisjon av d. d.

I henhold til det anførte foreslår hovedstyret at den ved kgl. resolusjon av 11 desember 1931 fastsatte frist for utbygning av Tveitereidfoss i Kragerøvassdraget forlenges med 5 år til 5 juli 1940. Blir tillatelsen innvilget anbefaler man at den i konsesjonsbetingelsenes pkt. 5 fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av fristen ikke bringes til anvendelse.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 7 mars 1936.»

Departementet skal bemerke at av de 3 fosser som Norsk Elektrokemisk Aktieselskap (N. E. A.) fikk konsesjon på i 1906 er Dalsfoss utbygget til 3 400 turbin HK. og anvendes for tiden i den almindelige elektrisitetsforsynings tjeneste ved bortleie av kraft til Kragerø by og herredene Skåtøy, Sannidal og Drangedal. I denne kraftstasjon har selskapet adskillig ledig kraft, idet en anlagt mindre karbidfabrikk blev nedlagt i 1928 som ulønnsom.

Selskapet er efter det foreliggende villig til å leie ut ytterligere kraft til kommunene så snart behov herfor melder sig.

Solumfossen har selskapet i henhold til konsesjon av 20 desember 1935 overdratt til A/S Vafos Brug, som trenger den for utvidelse av sin tresliperibedrift.

Den tredje foss, Tveitereidfoss, som kan utbringes til ca. 2 400 turbin HK. henligger derimot uutnyttet.

I henhold til konsesjonsbetingelsene skulde fossens utbygning være skjedd innen 5 juli 1916.

Departementet er med Hovedstyret kommet til at man også denne gang bør gi en utsettelse. Man antar med Hovedstyret at den bør gis for 5 år.

Med hensyn til spørsmålet om å gjøre utsettelsen avhengig av betingelser, bemerkes at departementet har henstillet til konsesjonæren hvorvidt det måtte være mulig å lempe på den pris som for tiden er stipulert for kraftleveringen til Drangedal. Drangedal elektrisitetsverk eies for tiden av forsikrings-selskapet Glitne, men efter de forhandlinger som nylig er ført er det utsikt til at det igjen vil bli overdratt til kommunen eller et påtenkt privatselskap i bygden. N. E. A. meddeler at det er blitt enig med forhandlerne om en 10 års kraftleiekontrakt, hvorefter prisen i de første 5 år nedsettes fra kr. 55 til kr. 50 pr. HK. år.

Hvad angår de av distriktet omhandlede ulemper vedkommende vassdragets regulering, anføres at det til dels gjør sig motstridende interesser gjeldende. Departementet finner at de herhen hørende spørsmål må bli å opta som særskilt sak. Reguleringstillatelsen er i sin tid gitt til Kragerø Vassdrags Fellesfløtningsforening og brukseierne i forening.

I henhold til det anførte vil departementet anbefale at det ikke i forbindelse med fristforlengelsen oppstilles særlige vilkår.

Da søknaden er inngitt innen utløpet av den tidligere frist, antar man med Hovedstyret at konsesjonens mulktbestemmelse ikke bør bringes i anvendelse.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 11 desember 1931 fastsatte frist for Norsk Elektrokemisk Aktieselskaps utbygning av Tveitereidfoss i Kragerøvassdraget forlenges med 5 år til 5 juli 1940.

11. A/S Namdalens Træsliperi.

(Tillatelse til å leie inntil 1 100 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.)

Kgl. resol. av 12 juni 1936.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 30 mai 1936 har departementet mottatt en søknad, datert 12 februar 1936, fra A/S Namdalens Træsliperi om konsesjon på leie av inntil 1 100 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Gjennem Elektrisitetsstilsynet 5. distrikt har man mottatt en søknad av 12 februar 1936 fra A/S Namdalens Træsliperi om konsesjon på leie av inntil 1 100 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Søknaden er sålydende:

«Vår kontrakt av 26 september—2 oktober 1923 med Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk om leie av inntil 450 kW. elektrisk kraft utløp 13 desember 1934, og konsesjonen herpå 1 januar 1935. Ny kontrakt med verket er inngått 25 oktober 1934, med tilleggskontrakt av 13 desember 1935, hvorved kraftkvantumet økes inntil 1100 kW., og med utløpstid 31 desember 1944.

Vi tillater oss herved å andra det ærede hovedstyre om konsesjon på nevnte kraftoverførsel, idet konsesjonstiden hensiktsmessigst vel bør settes til utløp samtidig med kraftleiekontrakten.

Bekreftet gjenpart av kraftleiekontraktene vedlegges.»

Flatanger herredsstyre har i møte den 6 april 1936 anbefalt «at A/S Namdalens Træsliperi får konsesjon på overføring av 1100 kW. elektrisk kraft til 31 desember 1944.»

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag har i påtegning av 17 april 1936 anbefalt søknaden innvilget.

Hovedstyret skal bemerke:

I henhold til vedlagte kontrakt av 25 oktober 1934 og tilleggskontrakt av 9/13 desember 1935 leier A/S Namdalens Træsliperi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk inntil 1100 kW. med adgang for sliperiet til å forhøie dette kvantum i den utstrekning fylkesverket under hensyn til kraftoverføringsanleggets kapasitet og andre abonnenters forbruk finner å kunne levere mere kraft til sliperiet. Kraften leveres med en spenning av 20 000 volt ved sliperiets transformatorstasjon på Lauvsnes i Flatanger.

I kraftleie betaler sliperiet kr. 50 pr. år pr. kW. regnet som gjennomsnittet av årets tre høyeste månedlige avlesninger, dog minst kr. 22 500 pr. år. Målingen av kraftforbruket skjer ved kWh.-måler med maksimalviser for 15 minutters perioder.

Kraftleiekontrakten gjelder til 31 desember 1944.

Hovedstyret vil anbefale at konsesjonen meddeles inntil 31 desember 1944 på de samme betingelser om styre og kapital samt avgift til staten (kr. 1 pr. kW.) som fastsatt i A/S Namdalens Træsliperies konsesjon av 24 oktober 1924 for leie av 450 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

For øvrig vil man anbefale tillatelsen meddelt på de nu vanlige betingelser således at betingelsene i sin helhet blir sålydende:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid A/S Namdalens Træsliperi måtte leie ca. 1100 kW. fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk i henhold til kraftleiekontrakt av 25 oktober 1934 og

tilleggskontrakt av 9/13 desember 1935, dog ikke lenger enn til 31 desember 1944.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen

landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1 — en krone — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av

vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelser av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 10 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 28 mai 1936.»

Man vedlegger sakens dokumenter hvori blandt den omhandlede kraftleiekontrakt med tilleggskontrakt.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der i henhold til konsesjonsloven av 14 desember 1917, kap. IV, meddeles A/S Namdalens Træsliperi tillatelse til å leie inntil 1100 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man henleder særlig oppmerksomheten på vilkårenes post 9, hvor der er foreslått betinget en avgift til staten av kr. 1 pr. kW.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, kap. IV, A/S Namdalens Træsliperi å leie inntil 1100 kW. elektrisk energi fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 12 juni 1936 inntatte betingelser.

12. Torp Brugs A/S.

(Tillatelse til fortsatt leie av inntil 3 500 kW. fra A/S Hafslund.)

Kgl. resol. av 19 juni 1936.

Ved kgl. resolusjon av 6 november 1931 blev det meddelt Torp Brugs A/S tillatelse til å leie inntil 5 000 kW. spillkraft fra A/S Hafslund, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XVIII, side 55—59.

Ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 fikk samme selskap i medhold av kap. IV i erhvervsloven av 14 desember 1917 tillatelse til i 5 år å leie inntil 3 500 kW. primakraft fra A/S Hafslund. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XIX, side

74—80, hvor de tillatelsen tilknyttede betingelser er inntatt.

Under 22 januar 1936 har selskapet søkt om fornyelse av sistnevnte konsesjon.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 30 mai 1936 har anført:

«Med Arbeidsdepartementets påtegning av 27 januar 1936 har man mottatt til uttalelse en søknad av 22 januar 1936 fra Torp Brugs A/S om fornyelse av selskapets konsesjon av 18 november 1932 på leie av inntil 3500 kW. fra A/S Hafslund.

Søknaden er sålydende:

«Idet vi refererer til telefonsamtale forleden med Hovedstyret, tillater vi oss herved å andra om fornyelse av den oss under 9 desember 1932 meddelte konsesjon på leie av inntil 3500 kW. elektrisk kraft fra Hafslund.

Vi tillater oss likeledes inntrengende å henstille til det ærede Departement, at der ikke blir ilagt oss avgift for denne kraftleie.

Vi skal i den anledning få fremføre følgende:

De vanskeligheter for vår industri som vi fremførte i vår ansøking i 1932, og som er gjengitt i departementets meddelelser nr. XIX, — tillatelser i 1932 — er fremdeles i usvekket grad til stede. I virkeligheten er stillingen forsåvidt blitt ytterligere vanskeliggjort, som avstengningspolitikken har bredt sig med kjempeskritt i de siste år, og de fleste europeiske land er nu praktisk talt lukket for oss. Hertil kommer også, at de fleste av våre konkurrenter ved anlegg av moderne dampanlegg har skaffet sig billigere kraft enn hvad vi har.

Dette moment blev efter hvert så tungtveiende, at vi i sommer meddelte Hafslund, at dersom der ikke kunde treffes en ordning, hvorved vi i ethvert fall kunde få den kraft som vi eventuelt kunde utvinne av vår mottryksdamp til en billig pris, vilde vi bli nødsaget til å benytte oss av vår rett til å opsi kraften pr. 31 desember 1935 og gå til bygning av egen dampcentral. De påfølgende forhandlinger førte til at kraftleien blev fornyet for 10 år, med de prismodifikasjoner som fremgår av vedlagte avskrift av vår nye overenskomst med Hafslund.

Vi vil gjerne få fremheve, at selv med denne prisreduksjon får vi ikke kraften så billig som vi kunde få den med damp, og når vi gikk med på en sådan overenskomst, så var det delvis for å undgå kapitalutlegg, og delvis av nasjonaløkonomiske grunner, idet vi vilde fått en øket kullimport på ca. 1 tonn pr. HK.år.

Som ytterligere moment til støtte av vår anmodning om avgiftsfrihet vil vi også tillate oss å bringe i erindring hvilket problem hele vår treforedlingsindustri betrente stilling idag er for statsmaktene, og at der sogar har vært tale om offentlig støtte til diverse bedrifter, og det synes da å være mindre logisk at staten direkte skal fordyre vår drift og nedsette våre konkurransemuligheter.

Med hensyn til stillingen for vårt produkt, — kraftpapir — idag, så er ordretilgangen i øieblikket bedre, men stillingen er fremdeles så uoversiktlig at det ikke har vært mulig å

gå til noe pristillegg av noen betydning, og en varigere bedring kan ikke påregnes, dersom ikke handelsrestriksjonene igjen slakner.

Idet vi håper på at det ærede Departement under disse forhold viser oss størst mulig imøtekommenhet, tegner vi.»

I skrivelse av 21 april 1936 meddeler fylkesmannen i Østfold at søknaden har vært forelagt for Borge herredsstyre som enstemmig fattet sådan beslutning:

- «1. Borge herredsstyre anbefaler Torp Brugs A/S andragende om fornyelse av selskapets kraftleiekonsesjon av 18 november 1932.
  2. Herredsstyret fraråder at der pålegges denne kraftleveranse noen avgift til stat, fylke eller herredskommune.»
- Fylkesmannen slutter sig hertil.

Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge kontrakt av 22 desember 1930 leverer A/S Hafslund til Torp Brugs A/S all den elektriske energi som trenges til drift av fabrikkkanlegget — inntil ca. 3500 kW.

Ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 fikk Torp Brugs A/S konsesjon på leie av inntil 3500 kW. fra A/S Hafslund for den tid kraftleiekontrakten av 22 desember 1930 og 3 januar 1931 står ved makt, dog ikke utover 5 år regnet fra 1 januar 1931.

I konsesjonsbetingelsenes post 9 er fastsatt følgende bestemmelse om avgift:

«I de 5 år konsesjonen er gjeldende, erlegges ingen avgift. Skulde konsesjonen søkes forlenget utover disse 5 år, vil avgiftsspørsmålet bli å opta til revisjon.»

Ved tilleggsavtale datert 22 november 1935 er A/S Hafslund og Torp Brugs A/S blitt enige om fortsatt kraftlevering til 1 januar 1947. Fra 1 januar 1937 skal der for de første 2000 el. HK. betales kr. 62,50 pr. el. HK. pr. år som før og for overskytende kraft kr. 40 pr. el. HK. pr. år mot før kr. 55 pr. el. HK. pr. år. A/S Hafslund har rett til å opsi leveringen av overskuddskraft med 1 måneds varsel, men Torp Brugs A/S kan på sin side kreve denne kraft levert for den gjenstående tid mot å betale samme pris, kr. 62,50 som for de første 2000 el. HK.

Såvidt skjønnes er det ikke inntrådt noen vesentlig forandring i de forhold som eksisterte da konsesjonen av 18 november 1932 blev meddelt. Avgiftsspørsmålet skulde derfor være i samme stilling nu som forrige gang det var oppe. Imidlertid bør det vel kunne tas op til fornyet overveielse om noen år.

I henhold til det foran anførte vil Hovedstyret tilråde at Torp Brugs A/S's konsesjon på leie av inntil 3500 kW. fra A/S Hafslund fornyes for det tidsrum tilleggsavtalen av 22 november 1935 står ved makt.

Postene 1 og 9 i konsesjonen av 18 november 1932 foreslås endret til å lyde således:

«1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder så lenge den mellom A/S Hafslund og Torp Brugs A/S oprettede kontrakt av 22 desember 1930 og 3 januar 1931 med tillegg av 22 november 1935, om leie av inntil 3500 kW. elektrisk energi, står ved makt, dog ikke utover 1 januar 1947.»

«9. *Avgift.*

I de første 5 år av konsesjonstiden erlegges ingen avgift. Ved utløpet av 5 års perioden tas avgiftsspørsmålet op til revisjon.»

For øvrig foreslås betingelsene for konsesjonen av 18 november 1932 gjort gjeldende for den nye konsesjon.

Behandlet i hovedstyremøte den 28 mai 1936.

Dokumentene vedlegges.»

Man vedlegger sakens dokumenter, hvoriblandt avskrift av den mellom A/S Hafslund og Torp Brugs A/S under 22 november 1935 oprettede tilleggsavtale om fortsatt kraftlevering til 1 januar 1947.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale at Torp Brugs A/S gis konsesjon på fortsatt leie av inntil 3500 kW. fra A/S Hafslund for tidsrummet inntil 1 januar 1947.

Borge herredsstyre har, som det vil sees, med tilslutning av fylkesmannen i Østfold tilrådet at selskapet fortsatt fritas for konsesjonsavgifter til stat og kommuner.

Hovedstyret anbefaler fortsatt avgiftsfrihet i 5 år, altså til 1 januar 1941, med adgang for konsesjonsmyndighetene til ved utløpet av 5 årsperioden å ta avgiftsspørsmålet op til fornyet overveielse. Departementet finner etter omstendighetene å kunne slutte sig til Hovedstyrets forslag.

For øvrig foreslår man med Hovedstyret at betingelsene for konsesjonen av 18 november 1932 gjøres gjeldende for den nye konsesjon.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

Den Torp Brugs Aktieselskap ved kgl. resolusjon av 18 november 1932 meddelte tillatelse til å leie inntil 3500 kW. primakraft fra A/S Hafslund forlenges for tidsrummet inntil 1 januar 1947 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 19 juni 1936 anførte betingelser.

13. A/S Tennesanlegget.

(Tillatelse til å erverve Tennesfossen og til å regulere Krokvatn og Tennesvatn i Moskenes i Vest-Lofoten, Nordland fylke.)

Kgl. resol. av 10 juli 1936.

A/S Tennesanlegget har under 10 februar 1936 inngitt søknad om tillatelse til å erverve Tennesfossen samt til å regulere Tennesvann og Krokvatn, alt beliggende i Moskenes herred i Vest-Lofoten, Nordland fylke.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 20 juni 1936 har anført følgende:

«Det Kongelige Departement har under 9 mars 1936 oversendt hovedstyret til uttalelse et fra A/S Tennesanlegget innkommet andragende datert 10 februar 1936 vedrørende ovenstående. Dette andragende er senere erstattet med et nytt innsendt hertil gjennom Elektrisitetsstilsynet. Det nye andragende, som er datert 29 februar 1936, lyder:

«På generalforsamling den 7 januar blev A/S Tennesanlegget konstituert med det formål å forsyne de vesentligste deler av kommunene Hol, Buksnes, Flakstad og Moskenes med strøm til elektrisk lys, kokning, oppvarming og til teknisk bruk for øvrig. Samtlige disse 4 kommuner er nu så å si uten elektrisk energi, idet der kun er tre private småanlegg i distriktet. Kommunene Hol og Moskenes er deltagere i aksjeselskapet. Av en samlet aksjekapital på kr. 210 000 har hver av disse kommuner tegnet kr. 15 000. Videre har alle 4 kommuner stillet sig som garantister like overfor Kommunalbanken for et lån til anlegget på kr. 600 000.

Selskapets vedtekter vedlegges og samtidig opplyses at selskapet ennu ikke er registrert, men dette vil bli gjort i den nærmeste fremtid.

I henhold til ovenstående tillater A/S Tennesanlegget sig å søke om tillatelse til å erverve Tennesfossen samt til å regulere Tennesvann og Krokvatn, alt beliggende i Moskenes herred.

Sofus og Cato Sverdrup som eier all grunn rundt nevnte vann og fossefall, har gratis overdradd A/S Tennesanlegget de nødvendige rettigheter for den omhandlede regulering og for utbygning av Tennesfossen. Den nevnte utbygning vil omfatte det ca. 234 m høie fall Tennesvann-sjøen. Kraftstasjonen blir liggende ved sjøen. Turbinrørledningen vil få sitt inntak direkte i det ca. 0,9 km² store Tennesvann som derved er forutsatt regulert ved en senkning på ca. 5 m, alternativt 5 m senkning og 1 m opdemning, alt i forhold til almindelig sommervannstand. Dette skulde gi et magasin på 4,4 respektive ca. 5,3 mill. m³. Tennesvann blir altså et kombinert regulerings- og inntaksmagasin. Krokvatnet som har et areal på 1,45 km² er forutsatt regulert ved å senkes inntil 7 m under almindelig sommervannstand. Derved skulde opnåes et magasin på inntil ca. 9 mill. m³.

De areal som berøres av disse reguleringer er ved begge vann bratt snauffjell uten vegetasjon. Hverken reguleringen eller utbygningen av Tennesanlegget vil medføre noen som helst skade eller gene for ferdsel, fløtning, fiske, jord- og skogeiendommer eller for almene eller private interesser for øvrig.

Det samlede nedslagsfelt ved utløpet av Tennesvann er ca. 7,5 km². Der er regnet med et midlere avløp på ca. 525 l pr. sek. Den nuværende almindelige lavvannføring anslåes til ca. 75 l pr. sek. Der er videre regnet med å kunne opnå idéell regulering ved et reguleringsmagasin på 12,5—13 mill. m³ og dette magasin oppnåes ved de ovenfor nevnte reguleringer.

Den regulerte vannføring skulde således i det nevnte bruttofall representere ca. 1635 nat.HK. og av dette antar man at ca. 1400 nat.HK. er innvunnet ved regulering. I kraftstasjonen er tenkt installert 2 aggregater på tilsammen 1400—1500 kW. Høispentlinjen fra Aa i Moskenes til Stamsund i Hol blir ca. 110 km lang. Spenningen blir 22 000 volt, og linjenettets tverrsnitt 25 og 35 mm².

Kraftanlegget er foreløbig beregnet å koste ca. kr. 350 000 og derav faller ca. kr. 18 000 på reguleringen av Krokvannet.

Hvad angår reguleringsreglementet etter reguleringslovens § 5e, foreslår man at reguleringsinnretningene for de nevnte vann manøvreres slik som kraftstasjonens drift krever det.

Av hensyn til de almennyttige formål som ligger til grunn for dette tiltak tillater man sig å anmode om at avgiftene til stat og kommune må bli fastsatt etter lovens minimumssatser.»

Der vedliggjer erklæring fra styret om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse, at hele grunnkapitalen tilhører norske statsborgere og norske selskaper og erklæring om at der ikke foreligger noen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen.

Kommunalbanken meddeler i brev av 31 januar 1936 til A/S Tennesanlegget at den til delvis dekning av omkostningene ved omhandlede utbygning med ledningsnett er villig til å yde Hol, Buksnes, Flakstad og Moskenes kommuner et lån på kr. 600 000 med sikkerhet i en 1. prioritets panteobligasjon i selskapets samtlige eiendommer og anlegg med rettigheter og tilbehør av enhver art. Lånet skal være 5 pct. rentebærende med en amortisasjonstid av inntil 30 år. Kommunene forutsettes solidarisk ansvarlige overfor Kommunalbanken, dog er banken villig til — i den utstrekning som pantet ikke måtte gi banken dekning — kun å kreve proratarisk dekning hos kommunene basert på fordeling med ¼ part overfor hver av disse. Lånets

utbringende stilles direkte til disposisjon for selskapet som påtar sig direkte å forrente og amortisere lånet overfor banken. Ordningen er betinget av lovlig approbasjon, videre av legitimasjon for at den øvrige anleggskapital (2. prioritet) er til stede og at eiendommer og vannrettigheter er tilskjøttet selskapet etter forutsetningene.

Banken skal ha rett til å føre kontroll med utbygningen og anlegget så lenge den er panthaver. Og selskapet plikter å holde anlegget forsvarlig vedlike og i denne forbindelse å avsette midler til vedlikeholdsfond. Selskapet skal drives forretningsmessig og der skal etableres en effektiv ordning for betaling av strømgiften. Banken forbeholdes dessuten rett til å opnevne et medlem av styret og vedtektene forutsettes undergitt bankens godgjennelse. Heller ikke må tariffene nedsettes uten bankens godkjennelse. Anlegget skal holdes betryggende assurert og utbetaling av utbytte til selskapets aksjonærer må ikke skje uten at der foruten kontraktsmessig ordning av gjeld er sørget for tilfredsstillende vedlikehold og tatt hensyn til nødvendige avskrivninger. Selskapet forpliktes til å gi banken de opplysninger den til enhver tid måtte ønske og til å holde den underrettet om utviklingen ved regelmessig innsendelse av regnskaper og budjetter.

Ansøkeren opplyser i skrivelse av 14 april 1936 at man regner med å få stående kr. 110 000 av leverandørenes tilgodehavende mot 2. prioritets pant i anlegget og at dette lån blir å forrente med 5 pct. p. a. og betales tilbake i løpet av 10 år.

Moskenes herredsstyre har i møte 15 mars 1936 enstemmig anbefalt andragendet samt besluttet ikke å benytte sig av sin forkjøpsrett til Tennesfossen.

Fylkesmannen i Nordland anfører under 2 mars 1936 bl. a. at reguleringsbassengene ligger oppe i snauffjellet og at der nederst ved fjorden er litt vegetasjon med gress og kratt. Der vil derfor ikke bli ødelagt noe ved utbygningen og reguleringen. Fylkesmannen opplyser at det er meningen å gå igang med anlegget så tidlig som mulig ut på våren så snart pengene er disponible. Målet er å skaffe lys til Vest-Lofoten og de betydelige fiskevær der før vinteren setter inn.

Hovedstyret skal bemerke følgende:
Planer og overslag vedrørende omhandlede elektrisering av Vest-Lofoten har tidligere vært behandlet av hovedstyret i forbindelse

med spørsmålet om foretagendets finansiering, jfr. hovedstyrets brev til Norges Kommunalbank av 28 september 1935, hvorav avskrift vedliggjer saken om approbasjon av vedkommende herredsstyrers lånebeslutninger, jfr. hovedstyrets brev av 6 mai d. å. Det blir altså bare det rent konsesjonsmessige som her kommer til behandling.

Som nevnt i andragendet omfatter erhvervvelsen det ca. 234 m høie fall fra Tennesvatn til sjøen. Ved den projekterte regulering regner ansøkeren med å opnå hel utjevning av vannføringen motsvarende en regulert vannføring av ca. 0,525 sm³, hvorav ca. 0,45 sm³ regnes innvunnet ved reguleringen. De tilsvarende kraftmengder er henholdsvis ca. 1635 nat.HK. og ca. 1400 nat.HK. De Hydrografiske data er hentet fra hovedstyrets forannevnte brev til kommunalbanken.

Efter dette er det på det rene at A/S Tennesanlegget trenger både erhvervs- og reguleringstillatelse.

A/S Tennesanlegget er efter det oplyste et norsk selskap med sete på Reine i Moskenes og med helt norsk grunnkapital, andragendet blir derfor å behandle i medhold av erhvervslovens § 2. Formålet er som før nevnt almindelig elektrisitetsforsyning innen herredene Hol, Buksnes, Flakstad og Moskenes. Hovedstyret antar at almene hensyn ikke taler imot at den omsøkte erhvervstillatelse blir meddelt.

Efter de meddelte opplysninger antar hovedstyret videre at den i reguleringslovens § 8 opstilte betingelse for at reguleringstillatelse kan meddeles er til stede.

I henhold hertil anbefaler hovedstyret at den omsøkte konsesjon på erhverv av Tennesfossen og regulering av Tennesvatn og Krokvatn blir gitt.

Konsesjonen foreslås gitt for 50 år med innløsningsrett for staten efter 35 år.

Fristene for arbeidets påbegynnelse og fullførelse har man opstilt efter lovens ordinære bestemmelser.

Da hensikten er å levere energi til almindelig forsyning skulde vilkår om kraftavståelse til kommuner efter erhvervslovens § 2, 12 og reguleringslovens § 12, 15 være upåkrevet. Lovene er imidlertid formet så på dette punkt at man har funnet å måtte betinge avståelse av 10 pct. av kraften til kommuner. Kraft til staten har man efter forholdene ikke funnet å burde betinge.

Hvad avgiftene angår finner hovedstyret efter omstendighetene å kunne anbefale at lovens minimumssatser anvendes, altså kr.

0,10 pr. nat.HK. til staten og kr. 0,10 pr. nat.HK. til kommuner.

Da Tennesvatn og Krokvatn bare er henholdsvis 0,9 km² og 1,45 km² store antar hovedstyret at de i sin helhet må ansees for å være undergitt eiendomsrett. Vilkår om godtgjørelse en gang for alle til staten er derfor ikke opstilt, jfr. reguleringslovens § 13.

De øvrige opstilte betingelser trenger antagelig ingen nærmere begrunnelse.

Man har efter forholdene ikke funnet tilstrekkelig grunn til å opstille vilkår om midler til almindelig virksomhet m. v. og midlertidig forsamlingslokale, jfr. erhvervslovens § 2, 6 og reguleringslovens § 12, 4 og om plikt for eieren til å bære utgift til vedlikehold av offentlige veier m. v., jfr. henholdsvis § 2, 8 og § 12, 6.

Hvad manøvreringsreglementet angår foreslår ansøkeren at reguleringsinnretningene for de nevnte vann manøvreres slik som kraftstasjonens drift krever det. Hovedstyret har ikke noe å innvende herimot, og har utarbeidet reglementsutkast på dette grunnlag supplert med de ordinære bestemmelser.

Utkast til betingelser og manøvreringsreglement har vært forelagt ansøkeren. Av hans svar — datert 13 ds. — hitsettes:

« . . . . For ikke å forsinke saken har man akseptert de stipulerte betingelser, men vil man tillate sig henstille at klausulen om at aksjene ikke kan pantsettes til norske banker eller selskaper og dermed formentlig også privatpersoner, utgår. Det kan jo være mange som kan komme til å måtte belåne aksjene og har bl. a. stedets assuranceforening lånt Moskenes kommune kr. 15 000 til tegning av aksjer mot depositum av disse. Efter ovennevnte bestemmelse skulde altså dette arrangement ikke være lovlig.»

Hovedstyret har besvart dette som vedlagte gjenpart av brev til A/S Tennesanlegget av d. d. viser.

Man vedlegger selskapets brev av 13 ds. med utkast til betingelser og manøvreringsreglement i undertegnet stand samt sakens øvrige dokumenter.

Behandlet i møte den 28 mai 1936.»

Man vedlegger saken dokumenter, hvori blandt avskrift av selskapets vedtekter, aksjonærfortegnelse, de av styret overensstemmende med erhvervslovens § 24 avgitte erklæringer og Hovedstyrets skrivelse til A/S Tennesanlegget av 20 juni 1936. Man hitsetter Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser og manøvreringsreglement:

Utkast

til betingelser for tillatelse til å erverve Tennesfossen og til å regulere Tennesvatn og Krokvatn.

I.

1.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer eller parter skal lyde på navn. De kan ikke med rettsvirkning tegnes, erverves eller eies av eller pantsettes til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, Norges Bank eller med vedkommende regjeringsdepartements godkjenning andre norske banker eller selskaper. Bestemmelse herom skal påføres aksje- eller partbrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets vedtekter så vel som senere forandringer i disse blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning.

2.

Utbygning av vannfallet og den projekterte regulering må påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og vannbyggningsarbeidene og reguleringen må fullendes og anleggets drift påbegynnes innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Driften må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for kommuner etter post 11, og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 50 — femti kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innføds- eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre

avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

4.

Selskapet skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

5.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

6.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for

slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjort til arbeidene. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp.

8.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

10.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han etter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til etter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

12.

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde som vannfallet etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 0,10 pr. nat.HK. beregnet på samme måte.

Avgiften hvorav svares 6 pct. rente efter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

13.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Når 50 år er forløpet fra konsesjonens datum, tilfaller vannfallet med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, så som damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanlegget erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør så vel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanlegget avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten kan den innløse for dets verdi efter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Anleggene med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

15.

I det 35te år efterat konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse det hele anlegg i den utstrekning hvori det efter post 14 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallet med tilhørende reguleringer, grunnstykker og rettigheter samt vannbyggningsarbeider og hus

betales med hvad de beviselig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon i forhold til den forløpne del av konsesjonstiden, mens rørledninger, maskiner og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Såfremt anlegget innløses plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft for et tidsrum som ikke må strekke sig ut over 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

II.

1.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 50 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Nærmere bestemmelse om betalingen av avgifter efter I. post 12 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I. post 11 skal for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

4.

Reguleringsanleggets eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmærker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal

tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

III.

1.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras like overfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 1.000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3.

Forsåvidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulktter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. III. post 5) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

4.

Overtredelse av foranstående poster I. 1, I. 10 og III. 2 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917 §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

5.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendomserhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Foranstående betingelsers I. post 14 og 15

blir på samme måte å tinglyse vedkommende konsesjonærens øvrige eiendommer.

Til sikkerhet for de forpliktelser som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av postene I. 14 og 15.

Manøvreringsreglement

for regulering av Krokvatn og Tennesvatn i Moskenes.

1.

Krokvatn kan senkes inntil 7,0 m under nuværende almindelig sommervannstand betegnet med kote 357,7 m o. h.

Tennesvatn kan senkes inntil 5 m og opdemmes inntil 1 m i forhold til almindelig sommervannstand betegnet med kote 243,2 m o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Vannslipningen foregår efter A/S Tennesanleggets behov.

3.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. — Av protokollen sendes om det forlanges avskrift til Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Twist om forståelsen av dette reglement avgjøres med bindende virkning av Arbeidsdepartementet.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen efter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Justisdepartementet har i skrivelse til fylkesmannen i Nordland av 9 juni 1936

stadfestet de 4 interesserte kommunestyrers vedtak om optagelse av et lån stort kr. 600 000 til foretagendets gjennomførelse samt Hol og Moskenes kommunestyrers vedtak om tegning av aksjer i selskapet hver for kr. 15 000.

Justisdepartementets skrivelse er sålydende:

«I medhold av landskommunelovens § 46, jfr. kgl. resolusjon av 14 november 1924, stadfester departementet etter omstendighetene Flakstad, Buksnes, Hol og Moskenes herredsstyres vedtak av henholdsvis 30 desember 1935, 1 februar 1936, 1 februar 1936 jfr. vedtak av 25 januar 1936, og 2 desember 1935 om på nærmere angitte vilkår hver å opta et lån på inntil kr. 150 000 i Norges Kommunalbank til elektrifisering av Vest-Lofoten. Lånebeløpene skal av de respektive kommuner utlånes videre til et oprettendes selskap, A/S Tennesanlegget, som skal dra omsorg for elektrisitetsforsyningen og som til sikkerhet for de omhandlede lån skal utstede en pantobligasjon på kr. 600 000 til Norges Kommunalbank med pant i anlegget.

Videre stadfester departementet i medhold av ovennevnte lovbestemmelse Hol herredsstyres vedtak av 1 februar 1936 og Moskenes herredsstyres vedtak av 3 februar 1936 om hver å opta et lån stort kr. 15 000 til tegning av aksjer i A/S Tennesanlegget.

Det er departementets vilkår for stadfestelsene at samtlige forannevnte lån tilbakebetales i løpet av høist 30 år fra optagelsen å regne.

Det bemerkes til slutt at Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som på foranledning herfra har avgitt uttalelse i sakens anledning i skrivelse til Arbeidsdepartementet av 6 mai sistleden har meddelt at selskapets søknader om konsesjon på erhverv av Tennesfossen m. v. er under behandling i Hovedstyret. Samtidig uttaler Hovedstyret blandt annet at det er dets forutsetning at ingen av de omhandlede lån gjøres effektive før hele anleggskapitalen — kr. 900 000 er sikret for å søke å undgå at kommunen kommer i en tvangssituasjon med hensyn til finansieringen.

«Dette er jo også nærværende departements forutsetning.»

Dette departement skal bemerke:

Ansøkeren, A/S Tennesanlegget, som er et norsk selskap med helt norsk grunnkapital, har til formål å forsyne de vesentligste deler av herredene Hol, Buksnes, Flakstad og Moskenes med strøm til elektrisk lys, kok-

ning, oppvarming og til teknisk bruk for øvrig.

Planene for kraftutbygningen og fordelingsanlegget med omkostningsoverslag er gjennomgått av Hovedstyret og på grunnlag av dettes uttalelse er de 4 kommuners vedtak om deltagelse i foretagendets finansiering stadfestet i henhold til kommunelovgivningen.

I henhold hertil finner departementet å kunne anbefale at A/S Tennesanlegget får tillatelse i medhold av erhvervslovens § 2 til å erverve Tennesfossen med de for utbygningen nødvendige grunnstykker og vannrettigheter.

Moskenes kommune har, som det vil sees, besluttet ikke å benytte sin forkjøpsrett etter lovens § 7 og det antas ikke å være grunn for staten til å gjøre gjeldende sin subsidiære forkjøpsrett etter lovens § 6.

Selskapet har fått sig overdratt gratis såvel fossefallet som all grunn rundt de to reguleringsbassenger Tennesvatn og Krokvatn. Det er opplyst at reguleringen ikke vil medføre skade eller ulempe for ferdsel, fløtning, fiske, jord- og skogeiendommer og heller ikke for almene og private interesser for øvrig. Departementet vil med Hovedstyret efter det foreliggende anbefale den ansøkte reguleringstillatelse gitt og forutsetter at departementet i tilfelle vil være bemyndiget til å tillate mindre vesentlige endringer i planene.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte, jfr. reguleringslovens § 6.

Man finner å kunne tiltre Hovedstyrets forslag til betingelser for erhvervs- og reguleringstillatelsen, som er vedtatt av selskapet. Angående de enkelte betingelser henvises til Hovedstyrets bemerkninger.

Man tilføier at den konsesjonsmessige sikkerhetsstillelse er satt til kr. 1000, jfr. utkastets III p. 1.

I utkastets I p. 9 er oppstillet plikt for konsesjonæren til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til mulig fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

Man har heller ikke noe å bemerke ved det av Hovedstyret utarbeidede utkast til manøvreringsreglement og vil anbefale at dette fastsettes som gjeldende inntil videre.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

1. I medhold av lov av 14 desember 1917 om erhvervelse av vannfall m. v. samt lov av samme dag om vassdragsreguleringer tillates det A/S Tennesanlegget å

erhverve Tennesfossen og i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer å regulere Tennesvatn og Krokvatn, alt beliggende i Moskenes herred, Nordland fylke. Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 10 juli 1936 inntatte betingelser.

2. Der fastsettes reglement for manøvrering av reguleringsdammene for Tennesvatn og Krokvatn overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets foredrag av 10 juli 1936 inntatte utkast, som gjeldende inntil videre.

14. Bergens Privatbank.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i A/S Egelands Verk.)

Kgl. resol. av 10 juli 1936.

Ved kgl. resolusjon av 23 januar 1925 blev det i medhold av kap. IV i den almindelige konsesjonslov av 14 desember 1917 meddelt tresliperiet Egelands Verk, pr. Risør, konsesjon på leie av inntil 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder kraftverk.

Av Egelands Verks aksjonærfortegnelse pr. 31 desember 1935 fremgikk at Bergens Privatbank, Oslo, hadde erhvervet 300 av selskapets 600 aksjer, pålydende hver kr. 1000 og at nevnte bank derfor vilde trenge kgl. tillatelse i henhold til § 36 i ovennevnte konsesjonslov (jfr. endringslov av 24 juni 1931 nr. 19) til å inneha mer enn 35 pct. av aksjene i selskapet.

Nevnte bank inngav under 16 mai 1936 på departementets foranledning søknad om kgl. tillatelse som nevnt. Søknaden blev forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 20 juni 1936 har anført følgende:

«Bankens andragende — datert 16 mai 1936 — i henhold hertil lyder:

«Vi tillater oss å meddele at vi den 27 mai 1935 som panthaver overtok 300 aksjer i A/S Egelands Verk.

Aksjene som var pantsatt av avdøde direktør P. Arnold Hansen, blev av dødsboets bestyrer, overrettssakfører Axel Dahl, transportert til oss, idet motverdien blev likvidert i vår fordring på boet. Når vi ikke gikk til realisasjon av aksjene, men istedet overtok disse, således som anført, skyldtes dette at vi ikke fant det stemmende med våre interesser som panthaver å gå til salg på det daværende tidspunkt.

Under henvisning hertil tillater vi oss her ved ærbødigst å ansøke om kongelig tillatelse til å inneha de omhandlede 300 aksjer i A/S Egelands Verk.»

I brev av s. d. opplyser Egelands Verk at dets styre består av følgende norske statsborgere:

Ingeniør Erik Cappelen Knudsen, Borgestad i Gjerpen.

Ingeniør Christian Jeremiassen Reim, Porsgrunn.

Grosserer Ragnar Wettre, Bekkelaget pr. Oslo.

Det opplyses videre: «at ikke noen av selskapets aksjer vites pantsatt til eller på annen måte stilt til sikkerhet til andre enn staten, norske kommuner, norske statsborgere, aksjeselskaper og andre selskaper med begrenset ansvar som har helt norsk styre med sete i Norge og med minst åtte tiendedeler av grunnkapitalen norsk, korporasjoner og stiftelser som har helt norsk styre med sete i Norge og hvis formål er almenntilleg, samt Norges Bank, Kongeriket Norges Hypotekbank, Den norske Arbeiderbruk- og Boligbank, Den norske Stats Småbruk- og Boligbank, Norges Kommunalbank, Rikstrygdeverket, offentlige fond og autoriserte sparebanker.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ifølge § 36 i lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 trenges tillatelse av Kongen til erhverv av aksjer i et sådant antall at erhververen derved blir innehaver av mer enn 35 pct. av et selskaps aksjer, såfremt selskapet har eiendomsrett eller annen rettighet, som erhververen etter nevnte lov ikke kunde erverve uten konsesjon eller tillatelse.

Ved kgl. resolusjon av 23 januar 1925 fikk Egelands Verk tillatelse til å leie inntil 700 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Efter dette trenger altså Bergens Privatbank tillatelse til å inneha aksjer i det omhandlede antall i Egelands Verk.

Hovedstyret har intet å bemerke ved at nevnte bank får tillatelse til å inneha aksjer i Egelands Verk i sådant antall at den derved blir eier av mer enn $\frac{35}{100}$ av samtlige aksjer, og man anbefaler tillatelsen meddelt uten betingelser.

Som forholdene ligger an har man ikke funnet det nødvendig å forelegge saken for distriktet.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 18 juni 1936.»

Saken har derefter vært forelagt Finansdepartementet og Handelsdepartementet, som i skrivelser henholdsvis av 27 og 30 juni 1936 begge har meddelt at de ikke har noe å innvende mot at den ansøkte tillatelse gis.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at Bergens Privatbank får tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av aksjene i A/S Egelands Verk. Man anbefaler tillatelsen gitt uten betingelser.

Man tillater sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 Bergens Privatbank å erhverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i A/S Egelands Verk.

15. Foreningen til Tyrifjordens regulering.

(Forlengelse av den i reguleringskonsesjonen inneholdte ekspropriasjonsbemyndigelse.)

Kgl. resol. av 16 juli 1936.

Ved kgl. resolusjon av 10 mai 1906 blev det i medhold av vassdragslovens §§ 25 og 26 tillatt brukene ved Drammenselven å foreta en regulering av Tyrifjorden i det vesentlige overensstemmende med en av daværende avdelingsingeniør Kristensen avgitt plan av 26 januar 1904, som gikk ut på tilveiebringelse av en reguleringshøide av 1 meter ved opdemning til 4,1 meter på Skjærdalens vannmerke. Dammen skulde først settes efter høstflommens kulminasjon. Tillatelsen var betinget av, at dammen blev manøvrert efter et av Kongen approbert reglement, samt at der blev stillet sikkerhet for et beløp av kr. 5000 efter Arbeidsdepartementets nærmere bestemmelse. Ved den norske regjeringens resolusjon av 11 desember 1908 approbertes reglement for reguleringsdammens manøvrering. Man tillater sig å vedlegge gjenpart av de foredrag som lå til grunn for de nevnte resolusjoner samt av det nevnte reglement.

Ved kgl. resolusjon av 24 april 1914 blev det i medhold av reguleringsloven av 4 august 1911 gitt Foreningen til Tyrifjordens regulering tillatelse til å utvide reguleringen til å gjelde det hele år. Tillatelsen blev gitt for et tidsrum av 80 år.

Konsesjonæren har under 31 januar 1936 inngitt søknad overensstemmende med vassdragslovens § 69 og reguleringsloven av 14 desember 1917 § 16 pkt. 6 om fornyelse av den i nevnte reguleringsstillatelser inneholdte ekspropriasjonsbemyndigelse.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 3 juli 1936 avgitt følgende uttalelse angående denne søknad.

«Det Kongelige Departement har under 17 januar d. å. oversendt hovedstyret til uttalelse et fra Vikersund Bygningskommune innkommet brev datert 15 s. m. sålydende:

«I Aftenposten for forrige uke er anført at der forestår ytterligere reguleringsarbeider i Tyrifjorden, idet der skal foretas ytterligere sprengninger i elven straks nedenfor

Vikersund. Tyrifjorden skal senkes en hel meter, anføres det. — På foranledning av avisen, opplyses det, at noen konsesjon hertil trenges ikke, idet det for ca. 30 år siden blev gitt konsesjon på regulering av vannstanden ned til dette nivå, men dengang blev arbeidet ikke helt fullført. Nu skal imidlertid senkningen foretas helt ut og er det varslet at arbeidet vil bli satt igang straks.

Alle distrikter omkring Tyrifjorden er selvfølgelig meget opskaket over denne meddelelse, idet fjorden til dels er meget langgrunn, så ved en hel meters senkning vil det bli store partier som blir tørrlagt.

Det er selvsagt at spesielt for Vikersund vil en senkning på 1 hel meter bli meget generende og for de her ved fjorden liggende bedrifter direkte skadelig, foruten at stedets utseende vil bli skjemma i høieste grad.

Vi vil foreløbig rette en protest mot at arbeidet igangsettes, idet bemerkes:

Angående den for 30 år siden gitte konsesjon kjenner vi ikke til hvilke betingelser som blev satt, men er det sannsynlig at det blev satt en frist for innen hvilken tid reguleringen skulde vært utført, og da i sin helhet. Det strider mot andres interesser at en konsesjonserhverver lar det hengå en hel årrekke før konsesjonen benyttes, spesielt når skjønn i anledning skade er foretatt for lenge siden. Men ennå mere urimelig blir det, når konsesjonen utnyttes klattevis som i dette tilfelle, idet det først reguleres en del og så mange år efter utnyttes resten. Dengang senkning blev igangsatt iflg. oppnådd konsesjon var folk i distriktet på det rene med at herimot var intet å gjøre, men de gikk selvfølgelig ut fra at senkningen blev foretatt helt ut efter planen og konsesjonsbetingelsene og innrettet sig derefter. Det er også opfatningen her i distriktet at den tidligere senkning var det som det var gitt tillatelse til, ikke mere, og har de innrettet sig herefter.

Vi tør be departementet snarest undersøke forholdet nærmere, og ber om dets uttalelse i sakens anledning.»

Hovedstyret bad Foreningen til Tyrifjords regulering om nærmere opplysninger angående de omhandlede forhold og har mottatt svar som er formet som et andragende om fornyelse av reguleringsstillatelsen. Det er datert 31 januar d. å. og lyder:

«Ved kgl. resolusjoner den 10 mai 1906 og 24 april 1914 blev det tillatt å foreta den nuværende regulering av Tyrifjorden med øverste reguleringsgrense på 4,10 og nederste reguleringsgrense 3,10 på Skjærdal vannmerke, og for øvrig efter innsendt reguleringsplan.

For reguleringen er i 1906 og 1914 foretatt de nødvendige ekspropriasjoner rundt Tyrifjorden og nedover i elveløpet fra fjorden forbi Vikersund til reguleringsdammen.

Nedenfor reguleringsdammen er der ikke avholdt ekspropriasjonstakster, idet sådanne ansæes unødvendige. Det fremkom heller intet krav fra vedkommende grunneiere at der nedenfor dammen skulde avholdes ekspropriasjonsskjønn.

Efterat dammen var ferdig og tatt i bruk viste det sig at den regulerede vannføring i planen i forutsatt omfang ikke kunde holdes

når vannstanden var sunket til ca. 3,60, gjerne i siste halvdel av reguleringsperioden, fordi bunnen på strekningen mellom Vikersund Bro og Bergsjø, altså dels ovenfor og dels nedenfor damstedet, lå for høit og sperret avløpet.

Dette forhold hadde man ikke vært klar over under projekteringen av reguleringen i 1906, men gått ut fra at bunnen lå tilstrekkelig dypt etter et kart som dengang forelå over elveløpet, hvilket kart senere imidlertid har vist sig å være unøiaktig.

I 1915—16 gikk de interesserte bruk i gang med å senke bunnen mellom Vikersund Bro og reguleringsdammen ved utsprenkning, hvilket til dels bedret noe på forholdet.

Men fremdeles gjenstår de fjellmasser i elvebunnen som må vekk nedenfor reguleringsdammen mellom Bergsjø og denne, forat man skal få avtappingen av magasinet i orden således som planen av 1906 med tilleggsplan av 1912, bifalt i 1914, forutsetter.

Når det har kunnet gå så lenge som det har gjort uten at man også har foretatt utsprenkninger nedenfor dammen, er forklaringen den at brukene ved Drammenselven har fått øket vannføring dels ved regulering av Randsfjorden og dels ved regulering av sjøene i Valdres, Strandefjorden, Øiangen og Voldbufjorden.

Det har dessuten i noen tid vært gjennegående vannrike vintre. Derfor har man ikke fortsatt med utsprenkningen nedenfor dammen.

Styret for foreningen til Tyrifjords regulering hvori alle de i reguleringen interesserte bruk og verker ved Drammenselven er medlemmer, finner at tiden nu er inne til også å fortsette utsprenkningsarbeidet nedenfor dammen, særlig nu efterat Drammens Elektrisitetsverk har foretatt den store ombygning av Gravfoss kraftstasjon med et sterkt øket vannforbruk.

Man har tenkt sig dette arbeide påbegynt allerede i inneværende vinter.

Med hensyn til arbeidets omfang og utførelse tillater man sig å henvise til vedlagte beskrivelse datert 28 ds. samt kopi av situasjonsplan av Tyrifjords utløp, skala 1/500 datert januar 1935, hvorpå utsprenkningsfeltene er vist ved skraffering.

Da brukene ikke har holdt skjønn og takster lengere enn til reguleringsdammen, drister de sig ikke uten videre til å påbegynne utsprenkningsarbeidet nedenfor denne. Det vil, såvidt man kan forstå, ikke opstå skade eller ulempe ved dette arbeide, idet det vesentlig er undervannsarbeider det her gjelder, men det bør antagelig treffes en ordning med vedkommende grunneiere, enten ved mindelig overenskomst eller i fornødent fall ved ekspropriasjonsskjønn.

Før man trer i forbindelse med grunneierne ønsker man imidlertid å bringe på det rene at man har ekspropriasjonstillatelse, således at man straks kan skride til ekspropriasjon, hvis overenskomst om snarlig iverksettelse ikke kan opnåes. Den opprinnelige ekspropriasjonstillatelse må formentlig for nærværende ansees bortfalt.

Man tillater sig å andra om at ekspropriasjonstillatelsen må bli fornyet, idet herom henvises til vassdragslovens § 69 og reguleringsloven av 1917, § 16 nr. 6.

Det vilde være særdeles ønskelig om dette andragende kunde bli avgjort snarest mulig, helst i kommende uke. Tiden er allerede langt

fremskreden i vinter, og arbeidet bør i tilfelle komme i gang i løpet av anstundende februar måned. En eventuell ekspropriasjonsforretning må antas å bli kortvarig, idet brukseierforeningen selv disponerer praktisk talt hele vestsiden av løpet mellom dammen og Bergsjø og på østsiden er det et fåtall av grunneiere på disse ca. 200—250 meter som det gjelder.

Samtidig bes skjønnsmenn opnevnt til tjenestegjøring under forretningen. Under takstene i 1914 blev som skjønnsmenn opnevnt fløtningsdirektør Ragnvald Bødtker, nu bostatt i Oslo, og gårdbrukerne M. H. Gunnerud, Røyken, Elling Rognerud, Adal og Kr. Sønsteby, Modum. Alle disse lever, dog så at H. M. Gunnerud er avgått ved døden. Som varamann blev opnevnt ingeniør A. Bergan, Gjøvik. Også han lever.»

På foranledning herfra har advokat Mauritz under 19 februar 1936 sendt inn opgave over de grunneiere og rettighetshavere som antas å bli berørt av det påtenkte arbeide. Han anfører bl. a. at all grunn på vestsiden fra dammen ned til Bergsjø eies av formannen i Brukseierforeningen, overingeniør Skjenneberg. Overfor denne eiendom — som har gr. nr. 90 br. nr. 19 — har Brukseierforeningen ordnet sig. Den har frie hender på vestsiden, dog så at Skjenneberg ikke har fiskeretten der, den ligger under særlig matrikulert fiske, nemlig Vikesund fiske gr. nr. 90 br. nr. 22 som tilhører Johs. Wiger, direktør Chr. Ruud og Chr. Johansons arvinger. På vestsiden er det bare eierne av dette fiske Brukseierforeningen har å gjøre med.

På østsiden regnet fra dammen og nedover er første grunneier Martin Ellingsen, han er damvokter og har intet å innvende mot arbeidet. Nedenfor ham kommer Tangen, gr. nr. 25, br. nr. 7, som eies av brødrene Hans og Auen Wiger. På østsiden har Brukseierforeningen ikke med andre å gjøre enn disse to som grunneiere, men på disse to's eiendom kommer atter Vikesund fiske som Johs. Wiger her på denne strekning har helt alene, og ovenfor Vikesund fiske og opover mot dammen har man Tangen eller Vikerfiske som innehas av Hans Wiger.

Saken har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Lenmannen i Nordre Modum meddeler under 25 februar 1936 at saken har vært forelagt Johs. Wiger, Chr. Ruud og Chr. Johansons arvinger og at alle disse erklærer at de på møte med Brukseierforeningens styre 17 s. m. er blitt enige med Brukseierforeningen om vilkårene for erstatning m. v. og at de således intet har å bemerke til at saken fremmes.

Efter det foreliggende har heller ikke Hans Wiger noe å bemerke til at saken fremmes. Saken har ikke vært forelagt den annen eier av gr. nr. 25, br. nr. 7.

Chefingeniøren for Buskerud elektrisitetsforsyning har intet å bemerke, og fylkesmannen i Buskerud anbefaler under 18 mars 1936 andragendet imøtekommet.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 10 mai 1906 fikk — som nevnt i andragendet — brukene ved Drammenselven tillatelse i henhold til vassdragslovens §§ 25 og 26 til å regulere Tyrifjorden i det vesentlige overensstemmende med den av daværende avdelingsingeniør Kristensen under 26 januar 1904 avgitte plan. Denne gikk ut på å tilveiebringe en reguleringshøide på 1,0 m ved opdemning til 4,1 m på Skjærdalens vannmerke. Dammen skulde først settes efter høstflommens kulminasjon og manøvreres efter et av Kongen approbert reglement. Sådant blev fastsatt ved regjeringens resolusjon av 11 desember 1908.

Ved kgl. resolusjon av 24 april 1914 fikk Foreningen til Tyrifjordens regulering, som består av vannfallseiere ved Drammenselven, tillatelse til i henhold til reguleringsloven av 4 august 1911 til å utvide reguleringen til å gjelde det hele år. Planen forutsatte et avløp ved lavvann (3,10 m på Skjærdalens vannmerke) av ca. 70 sm³. Det viste sig imidlertid efter det foreliggende at avløpet ved lavvann er mindre, nemlig henimot 50 sm³, idet elvebunnen dels ovenfor og dels nedenfor dammen lå for høit. Forholdene blev noe bedret ved at brukene i 1915—16 sprengte en del i elveløpet ovenfor dammen. For å få den tillatte regulering fullt effektiv akter Foreningen nu å sprengte ytterligere i elvebunnen nedenfor dammen. For å få ordnet forholdet til de interesserte grunneiere her søker den altså nu under henvisning til vassdragslovens § 69 og reguleringslovens § 16, 6 om å få fornyet ekspropriasjonstillatelse.

Efter disse lovbestemmelser kan et slikt foretagende — når skjønnnet ikke er tilstevnt et år fra resolusjonens avgivelse — ikke fremmes før ny tillatelse er erhvervet. Man har vanligvis ikke hatt noen betenkelighet ved å gi sådan ny tillatelse, men det almindelige er naturligvis at den konsesjon som skal «friskes op» ikke er mange årene gammel.

I nærværende tilfelle er forholdet forsåvidt ikke almindelig, idet der er hengått mere enn 20 år siden den siste tillatelse blev meddelt. At det er særdeles ønskelig for Brukseierforeningen å få arbeidet gjort er på det rene. Det bemerkes i denne forbindelse at av de grunneiere som direkte berøres av sprengningsarbeidet har samtlige på én nær sam-

tykket i at foretagendet blir fremmet. Denne har ikke uttalt sig.

Man har på den annen side ikke funnet å kunne legge noen avgjørende vekt på den fra Vikesund bygningskommune fremkomne protest som iallfall delvis synes bygget på en misforståelse, idet der tales om en ytterligere senkning av 1 m.

Hovedstyret finner — alle forhold tatt i betraktning — å burde tilråde at man stiller sig imøtekommende og anbefaler tillatelsen fornyet, jfr. vassdragslovens § 69 og reguleringslovens § 16, pkt. 6.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møter 28 mai og 2 juli 1936.»

Departementet skal bemerke:

Som det fremgår av søknaden, har det vist sig at det i reguleringsplanen forutsatte avløp ved lavvann (d. v. s. 3,10 meter på Skjærdalens vannmerke) ca. 70 m³ pr. sekund ikke kan tilveiebringes, fordi elvebunnen på strekningen umiddelbart ovenfor og nedenfor reguleringsdammen til dels ligger for høit.

I 1915—16 foretok konsesjonæren en del utsprenninger i elveleiet ovenfor reguleringsdammen.

For å få den tillatte regulering fullt effektiv, påtenker konsesjonæren en del utsprenninger i elveleiet på strekningen fra reguleringsdammen og ned til Bergsjø.

Omhandlede arbeider vil ikke bety noen utvidelse av den i reguleringskonsesjonen forutsatte regulering eller noen endring av de i konsesjonen og manøvreringsreglementet fastsatte reguleringsgrenser.

Av de grunneiere, som direkte berøres av det påtenkte sprengningsarbeide, har alle på én nær samtykket. Sistnevnte har ikke uttalt sig.

Da den i den gjeldende reguleringslov av 14 desember 1917 § 16, pkt. 6, jfr. vassdragsloven av 1 juli 1887 § 69 bestemte frist av 1 år fra reguleringskonsesjonens meddelelse er utløpet, vil eventuelt nødvendige ekspropriasjoner ikke kunne iverksettes uten at konsesjonen fornyes.

Departementet antar efter de foreliggende opplysninger at det er lovlig adgang til å innvilge den av Foreningen til Tyrifjordens regulering ansøkte fornyelse av konsesjonen og vil anbefale at søknaden innvilges.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

Den Foreningen til Tyrifjordens regulering ved kgl. resolusjon av 24 april 1914 meddelte tillatelse til å foreta en regulering av Tyrifjorden fornyes i henhold til § 16, pkt. 6 i lov av 14 desember 1917 nr. 17.

16. A/S Lands Træsliperi og Papfabrik.

(Tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliperi.)

Kgl. resol. av 16 juli 1936.

Fra A/S Lands Træsliperi og Papfabrik har man mottatt en søknad, datert 28 august 1935, om tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliperi samt om tillatelse til å utføre endel høispente elektriske anlegg.

Av søknaden hitsettes:

«Øst på åsen mellom Søndre Land på den ene side og Vestre Toten og Vardal på den annen side, ligger de 3 skogsvann, kallet Trevannene. Fra det, som ligger lengst nord av disse vann, løper Fallselven ut og vestover ned i Randsfjord. Fallselven og Trevannene ligger i sin helhet i Søndre Lands kommune.

På sin vei nedover mot Randsfjord danner Fallselven en rekke vannfall, som fra gammel tid av har vært utnyttet i industrielt øiemed.

I 1872 blev Lands Træsliperi og Papfabrik opført, og var dette anlegg det første i vassdraget av den art, idet der tidligere kun var mindre møller og sagbruk.

Lands Træsliperi og Papfabrik har siden utviklet sig til å bli en bedrift av relativt store dimensjoner og moderne innrettet. Fabrikken produserer årlig ca. 8 000 tonn våt tremasse, hvorav en vesentlig del foredles til papp på stedet, og ca. 2 000 tonn hvit trepapp.

Bedriften har gått jevnt fremover i alle år og beskjeftiger nu ca. 60 personer.

Selskapets aksjer innehas utelukkende av norske borgere, bosatt her i landet. Dets aksjekapital er for tiden kr. 400 000. Selskapet må i økonomisk henseende sies å være vel fundert, jfr. for øvrig bilag 4 b hermed.

A/S Lands Træsliperi og Papfabrik eier også nede ved Randsfjord et mølleanlegg, som utnytter ca. 16 meter av den nederste del av fallhøiden, og som drives for selskapets regning.

Det næste treforedlingsanlegg som blev opført ved Fallselven var Skrankefoss Træsliperi. I 1910 blev der dannet et aksjeselskap, som utbygget Skrankefossen og ved denne anla et mindre tresliperi, som i årenes løp blev noe utvidet, således at det for tiden år om annet under noenlunde gunstige vannforhold kan produsere ca. 10 000 tonn våt mekanisk tremasse.

Resultatet av dette selskaps drift har vært nedslående. Hele selskapets kapital er gått tapt, og da selskapets gjeld, spesielt til Drammens og Oplands Privatbanker blev så stor at den i høy grad oversteg verdien av selskapets aktiva, så selskapet sig nødsaget til å gå i likvidasjon i 1932.

Av sitt betydelige tilgodehavende hadde Drammens Privatbank i likvidasjon rediskontert et større beløp i Norges Banks avdeling i Drammen, hvorved også Norges Bank blev interessert i A/S Skrankefoss Træsliperi.

Omtrent samtidig med likvidasjonens påbegynnelse innstillet tresliperiet driften efter at denne allerede tidligere hadde vært avbrutt i lengre perioder.

Likvidasjonsstyret har i forståelse med de

2 foran nevnte banker søkt å avhende Skrankefoss Træsliperis eiendommer, spesielt selve tresliperiet med tilhørende interesser i Trevannenes regulering og vannfallene i Fallselven.

A/S Skrankefoss Træsliperi eier nemlig for det første det fall, som tresliperiet har utnyttet, beliggende ovenfor A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg, og dessuten endel fallhøider nedenfor dette anlegg, nemlig mellom A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg og Randsfjord.

Disse aktivaposter, A/S Skrankefoss Træsliperi tilhørende, var det naturlig å anta vilde interessere A/S Lands Træsliperi og Papfabrik å kjøpe, og for et par år siden blev der innledet forhandlinger herom mellom administrasjonsstyrets formann og de foran nevnte banker samt selskapet.

Forhandlingene førte foreløbig ikke til noe resultat.

De blev imidlertid gjenoptatt ivår, og efter langvarige drøftelser så A/S Lands Træsliperi og Papfabrik sig istand til å fremkomme med tilbud om kjøp av samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliperi, hvilket tilbud, som det vil sees, er akseptert av alle rette vedkommende.

Det vil imidlertid videre fremgå av dette kjøpetilbud, at A/S Lands Træsliperi og Papfabrik har gjort kjøpet avhengig av at der innvilges kjøperen visse konsesjoner på betingelser, som kjøperen finner antagelige, forsåvidt sådanne konsesjoner efter loven antas nødvendige av autoritetene.

Man skal herom tillate sig å bemerke:

Selve Skrankefoss Træsliperi, altså fabrikanlegget med tilbehør, ligger på selskapets faste eiendom, gr. nr. 67/10 i Søndre Land. A/S Skrankefoss eier dessuten gr. nr. 65/36 Eidsberg, en ganske liten parsell tett ved sliperiet.

Videre eier Skrankefoss Træsliperi nedenfor A/S Lands Træsliperi og Papfabrik gr. nr. 67/24 Granemgårdenes andel i Fallselven, og gr. nr. 66/27 Øvre Ringstads fall ved samme elv.

A/S Skrankefoss Træsliperi eier dessuten på strekningen mellom A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg og Randsfjord andre mindre vannfall-parseller i Fallselven, idet forholdet er dette, at det er ingen andre enn disse 2 selskaper som eier noen del av Fallselven mellom A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg og Randsfjord.

Under de stedfundne salgsforhandlinger har man vært opmerksom på bestemmelsen i konsesjonsloven for vannfall etc. av 14 desember 1917 § 36, om at der under visse forhold må søkes om konsesjon på ervervelse av aksjer i selskap, som er eier av vannfall, således som A/S Skrankefoss Træsliperi i nærværende tilfelle er, jfr. det ovenfor oplyste.

For om mulig å få klarhet over hvorvidt konsesjonsplikt i nærværende tilfelle er til stede eller ikke i henhold til nevnte § 36, jfr. samme lovs § 1, har man anmodet herr ingeniør Chr. Ræstad om å gi en utredning av fallhøide- og vannføringsforholdene og de kraftmengder som det her gjelder. Herr Ræstad har utarbeidet en sådan redegjørelse datert 22 august 1935 med 5 bilag, hvilken redegjørelse med samtlige bilag vedlegges i avskrift som bilag 5 hermed.

Det vil av denne redegjørelse fremgå, at herr Ræstad er kommet til det resultat, at den jevne lavvannføring med Trevannenes nuværende regulering, som ikke kan økes fordi Valdresbanen hindrer ytterligere opdemning, varierer mellom 0,69 og ca. 1 m³.

Imidlertid er her å merke, at herr Ræstad ikke har hatt anledning til under sine beregninger å legge til grunn annet enn årene fra og med 1928 og til nu, idet der for de tidligere år ikke foreligger sikre observasjoner av vannføringen i vassdraget.

Som supplement til herr Ræstads redegjørelse vedlegges avskrift av en erklæring fra A/S Lands Træsliberi og Papfabrik, av hvilken erklæring vil fremgå, at vannføringen i endel år, som man har sikkert kjennskap til, for 1928 har underskredet den nevnte vannføring 0,69. Erklæringen, som er datert 22 august 1935, vedlegges som bilag 6 hermed.

Sammenholdes redegjørelsen med denne erklæring oppstår der tvil om hvor meget den jevne lavvannføring rettelig bør ansettes til, et forhold som har betydning for konsesjonsplikten, idet selvfølgelig kraftmengdene varierer i tilsvarende grad som vannføringstallet.

Idet man henviser til hvad der om disse kraftmengder er oplyst i herr Ræstads redegjørelse, er man tilbøielig til å anta, at kraftmengdene med Trevannenes nuværende regulering ikke kommer så høyt som til 1000 nat.HK. i noen av de her gjeldende fall, heller ikke i fallt mellom A/S Lands Træsliberi og Papfabriks anlegg og Randsfjord.

Man skal her innskyte, hvad også er oplyst i herr Ræstads utredning, at fallhøiden mellom Trevannene og Skrankefoss' inntak ikke er økonomisk nyttbart, og at de fall som benyttes i Skrankefoss Træsliberi og Lands Træsliberi og Papfabrik ikke hensiktsmessig kan utnyttes under ett. Heller ikke kan noen av de fallhøider, som benyttes av disse anlegg, hensiktsmessig utnyttes under ett med fallhøiden mellom Lands Træsliberi og Papfabriks anlegg og Randsfjord.

Forholder det sig således, og den jevne vannføring ikke kan settes høiere enn til 0,69 kbm. pr. sek. skulde, såvidt skjønnes, ikke konsesjonsplikt i nærværende tilfelle foreligge. Imidlertid står man her, såvidt man kan forstå, overfor et grensetilfelle, og finner man da å måtte begjære det arede departements avgjørelse med hensyn til dette spørsmål i henhold til konsesjonslovens § 1 siste avsnitt.

Går denne avgjørelse ut på at konsesjonsplikt foreligger, tillater vi oss herved å ansøke om konsesjon for A/S Lands Træsliberi og Papfabrik på erhvervelsen av samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi. Man skal her innskyte, at hvis konsesjon innvilges og kjøpet går i orden for øvrig, er det en forutsetning at A/S Lands Træsliberi og Papfabrik efter aksjenes erhvervelse transporterer 2 av aksjene til 2 av sine aksjonærer, 1 aksje til hver, således at aksjeselskapsformen for A/S Skrankefoss Træsliberi vedværende opprettholdes.

Som det videre vil fremgå av tilbudet, er det dessuten A/S Lands Træsliberi og Papfabriks betingelse for kjøpet av aksjene, at A/S Lands Træsliberi og Papfabrik også innvilges konsesjon

- a) for anlegg på Skrankefoss Træsliberi av elektrisk kraftstasjon, idet den der værende hittil benyttede elektriske kraftstasjon ombygges og utvides med elektrisk overføring til Lands Træsliberi og Papfabrik,
- b) anlegg på Lands Træsliberi og Papfabrik av elektrisk kraftstasjon med kraftoverføring fra Land op til Skrankefoss,
- c) anlegg av nytt kraftanlegg med ny elektrisk kraftstasjon på Holmen mølles grunn nede ved Randsfjord for utnyttelse av fallhøiden mellom Lands Træsliberi og Papfabrik og Randsfjord med overføring av elektrisk kraft derfra, enten til Lands eller Skrankefoss' anlegg, eller samtidig til begge, alt efter den bestemmelse som derom til enhver tid treffes av A/S Lands Træsliberi og Papfabrik og A/S Skrankefoss Træsliberi.

Hvordan disse elektriske kraftstasjoner og overføringsanlegg tenkes utført, er nærmere beskrevet i foran nevnte redegjørelse fra herr Ræstad, bilag 5 hermed, og i bilagene til redegjørelsen foreligger de nødvendige opplysninger om hvordan tracéene for de elektriske kraftledninger i det vesentlige går.

Idet man henviser hertil tillater man sig samtidig med ansøking om konsesjon på aksjenes erhvervelse (om fornødent) også å søke om konsesjon for de foran under a), b) og c) nevnte elektriske anlegg, hvilken siste ansøking også gjelder for det tilfelle, at der ikke foreligger konsesjonsplikt med hensyn til aksjenes erhvervelse.

Når man herved tillater sig å fremkomme med en ansøking om de foran nevnte konsesjoner, tør man tilføie at det antas, at det både teknisk og økonomisk sett vil være det fordelaktigste at A/S Lands Træsliberi og Papfabrik overtar A/S Skrankefoss Træsliberi's aksjer (interesser), og derved åpnes adgang til å nyttiggjøre Trevannenes regulering og fallhøidene i Fallselven.

Dette betyr, mener man, den mest rasjonelle utnyttelse, som forholdene i sin almindelighet tilsier. Man antar at vassdraget og de til disse støtende skoger vil være best tjent med en sådan løsning, likesom man er av den formening at denne løsning innebærer en så sikker og regelmessig drift, som man efter omstendighetene kan opnå.

Derved skulde man også, såvidt skjønnes, såvidt mulig være sikret mot arbeidsløshet og sikret mot tvistigheter og processer, som gjennom årrekker dessverre har tynget på såvel A/S Skrankefoss Træsliberi som A/S Lands Træsliberi og Papfabrik. Disse processer, som har medført store omkostninger og en rekke vanskeligheter, har dreiet sig om reguleringen av Trevannene, en for Lands Træsliberi og Papfabrik særdeles generende forurensning av vannføringen i Fallselven, og også om andre forhold av vidtrekkende betydning for de 2 anleggs drift.

Det skal her bemerkes, at ifølge dom av sagt av Hadelands og Lands herredsrett 30 juli 1932 er A/S Skrankefoss Træsliberi dømt til å betale A/S Lands Træsliberi og Papfabrik erstatning for å ha bevirket uregelmessig vannføring i Fallselven til hinder for Lands Træsliberi og Papfabriks drift, og dessuten er A/S Skrankefoss Træsliberi

ved dommen tilpliktet å utføre visse foranstaltninger på sitt anlegg efter nærmere bestemmelse av en voldgiftsrett til forebyggelse av videre forurensning av Fallselven, som i sin tid truet med å forringe verdien av Lands Træsliberi og Papfabriks produkter i betenkelig grad.

Det tør også påregnes å være en almindelig opfatning i distriktet, at det vil være meget heldig om den ovenfor omhandlede sammenslutning av de 2 anlegg kunde finne sted.»

Under 3 februar 1936 har selskapet innsendt utkast til kontrakt mellom selskapet og A/S Skrankefoss Træsliberi om gjensidig leie av elektrisk energi, for det tilfelle at der meddeles tillatelse til erhverv av aksjene i A/S Skrankefoss Træsliberi, og søkt om tillatelse til å leie de omhandlede energimengder.

Saken har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 10 juni 1936 har avgitt følgende uttalelse:

«Det Kongelige Departement har under 7 september 1935 sendt hovedstyret til uttalelse en søknad av 28 august n. f. med bilag fra A/S Lands Træsliberi og Papfabrik om tillatelse til å erverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi m. v.

De omhandlede to bedrifter ligger i Fallselven som løper fra Trevatnene ned i Randsfjord.

Land Træsliberi oppgis å være opført i 1872, det har siden, fremholdes det, utviklet sig til en moderne bedrift. Arsproduksjonen er ca. 8 000 tons våt tremasse hvorav en vesentlig del foredles til papp. Den beskjeftiger nu ca. 60 personer. Selskapets aksjer innehas helt av norske borgere, bosatt her i landet. Aksjekapitalen er for tiden kr. 400 000. Selskapet eier også nede ved Randsfjord et mølleanlegg som utnytter ca. 16 m av Fallselven og som drives for selskapets regning.

I 1910 blev det dannet et aksjeselskap som utbygget Skrankefossen for et mindre træsliberi som siden er noe utvidet, slik at der for tiden under noenlunde gunstige vannforhold kan produseres ca. 10 000 tons våt masse. Hele dette selskaps kapital opplyses å være gått tapt og da gjelden spesielt til Drammens og Oplands Privatbanker blev så stor at den i høi grad oversteg verdien av selskapets aktiva, så selskapet sig nødt til å gå i likvidasjon i 1932. Ved rediskontering er også Norges Bank blitt interessert i Skrankefoss. Omtrent samtidig med likvidasjonens begynnelse innstilte Skrankefoss driften efter at denne allerede tidligere hadde vært avbrudt i lengere perioder.

Likvidasjonsstyret har i forståelse med nevnte banker søkt å avhende eiendommene,

spesielt selve sliperiet med tilhørende interesser i Trevatnens regulering og vannfellene i Fallselven. A/S Skrankefoss Træsliberi eier foruten det fall som er utnyttet for sliperiet og som ligger ovenfor Land's anlegg også en del av fallet nedenfor.

Efter langvarige forhandlinger fremkom så A/S Lands Træsliberi og Papfabrik med tilbud om kjøp av samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi. Ifølge dette tilbud som er akseptert av Norges Banks avdeling i Drammen, av Drammens Privatbanker A/S i likvidasjon under offentlig administrasjon og av A/S Skrankefoss Træsliberis bo under privat administrasjon skal Land for overtagelsen av aksjene i Skrankefoss betale kr. 190 000 som avgjøres således:

A. Rikstrygdeverkets pantobligasjon i eiendommer og anlegg tilhørende Skrankefoss, stor til rest pr. 30 juni 1935	kr. 138 000
B. Kontant (til Norges Bank, Drammen)	» 52 000
	<u>kr. 190 000</u>

Dessuten kr. 5 000 til Drammens Privatbank i likvidasjon under offentlig administrasjon som på sin side transporterer sine pantobligasjoner i et par av Skrankefoss' fallstrekninger i vassdraget til Land. Norges Banks pantobligasjoner for ca. kr. 500 000 skal likeledes tiltransporteres Land. Dette selskap frafaller (overfor likvidasjonsboet) krav om erstatning i henhold til herredsrettsdom for bl. a. forurensning fra Skrankefoss og krav på utførelsen av visse foranstaltninger til forebyggelse av forurensninger, forstyrrelser i driftsvannføringen (se nærmere herom nedenfor).

Det er i søknaden gjort rede for Skrankefoss' eiendommer i Fallselven. Det er opplyst at det ikke er andre enn de 2 selskaper som eier noe av elven mellom Lands Træsliberi og Randsfjord.

Ansøkeren regner med at konsesjonsgrensen efter konsesjonslovens § 36, jfr. § 1, er 1000 nat.HK. og mener bl. a. på grunnlag av en med søknaden innsendt utredning fra ingeniør Chr. Ræstad at man her står foran et grensetilfelle. Han finner da å måtte begjære departementets avgjørelse med hensyn til konsesjonsplikten i henhold til lovens § 1 i. f.

Går denne avgjørelse ut på at konsesjonsplikt foreligger søkes om konsesjon for A/S Lands Træsliberi og Papfabrik til å erverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi. Det er i tilfelle forutsetningen at aksjesel-

skapsformen for A/S Skrankefoss Træsliperi opprettholdes. Og videre at der fåes konsesjon

- a) for anlegg ved Skrankefoss av elektrisk kraftstasjon, idet den der værende hittil benyttede elektriske kraftstasjon ombygges og utvides med overføring til Land,
- b) anlegg av elektrisk kraftstasjon ved Land med overføring til Skrankefoss,
- c) anlegg av ny elektrisk kraftstasjon ved Randsfjord for utnyttelse av fallhøiden nedenfor Land med overføring til Land eller Skrankefoss eller samtidig til begge.

Søknaden fremholder det fordelaktige i at Land overtar Skrankefoss' interesser og dermed gis adgang til å nyttiggjøre reguleringen og fallhøidene i Fallselven. Både vassdraget og de tilstøtende skoger antas å være best tjent med en slik løsning som gir grunnlag for en så sikker og regelmessig drift som man efter omstendighetene kan opnå. Man vil derved også være sikret mot tvistigheter og processer som gjennom årrekker har tynget begge selskaper. Disse processer dreide sig vesentlig om reguleringen av Trevatnene og forurensning av elven fra Skrankefoss.

Der vedligger erklæring fra styret i A/S Lands Træsliperi og Pappfabrik om at dette utelukkende består av norske statsborgere bosatt i Norge og at der ikke foreligger avtale siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets styre. Dessuten om at hele selskapets aksjekapital for tiden kr. 400 000 og alle aksjer i selskapet eies av norske statsborgere og at der ingen avtale foreligger siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til eiendomsretten til grunnkapitalen. Selskapet har ingen lån fra utlandet.

Søndre Lands herredsstyre har første gang behandlet saken i møte 30 september 1935. Det er inne på at omhandlede erhvervelse også rammes av konsesjonslovens § 1 og at det blir spørsmål om betingelser efter dens § 2 og om forkjøpsrett for kommunen efter § 7.

Søndre land er, fremholdes det videre, hårdt rammet av krisen og har i de siste år stadig hatt 3—400 ledige. Under arbeidet for å rette på dette har man festet sig ved en bedrift som Skrankefoss og herredsstyret har i møte 6 juni 1935 valgt en komite med mandat å søke gjenreist denne bedrift. Kommunen legger særlig vekt på å få en bedrift som kan beskjeftige flest mulig arbeidsledige og utnytte bygdens råvare best mulig. Hvilke selskaper som driver industrien i Fallselven har naturligvis mindre å si, man må bare forlange at der skaffes

garantier for at en erhvervelse av Skrankefoss innebærer et alvorlig forsøk på å skape en levedyktig bedrift.

En erhvervelse som har til hensikt et monopolartet herredømme i vassdraget uten at man samtidig har sikkerhet for at disse naturherligheter vil bli utnyttet innen et nærmere fiksert tidsrum vil herredsstyret sette sig imot. Da det frykter for at Lands erhvervelse av Skrankefoss vil medføre mindre beskjeftigelse og mindre tømmerforbruk sammenlignet med reisning av en ny bedrift og da det har kjennskap til at det står andre ferdig til å utnytte Skrankefoss ved videre foredling av tremasse, fraråder herredsstyret på det bestemteste at det gis konsesjon på erhvervelsen såfremt det ikke kan stilles garanti for en rasjonell utnyttelse av anlegget innen en bestemt frist.

Lands kontrakt om leie av ca. 400 HK. fra Åvella er fornyet bare til 1 juli 1936. Hvis kraften fra Skrankefoss bare skal erstatte denne kraftmengde og sliperiet bare drives når konjunktorene for tremasse tillater det er det ingen rasjonell utnyttelse og det vil bli mindre virksomhet enn før. Hvis den realiserende panthaver hadde undersøkt forholdene og distriktets interesser tilstrekkelig vilde salget neppe blitt forsert frem bare kort tid efterat kontrakten med leieselskapet Det nye A/S Skrankefoss var ophørt (nærmere herom senere). Herredsstyret har inntrykk av at Land vil ha gode renter av kjøpesummen selv om Skrankefoss bare brukes til å erstatte kraften fra Åvella og at det nærmest er en spekulasjon i en rimelig erhvervelse i forbindelse med ønsket om å bli enerådige i vassdraget.

Kommunen har ingen interesse av at en enkelt får sådan enerådighet. Herredsstyret frykter for at det i tilfelle vil merkes på mange måter, således ved fastsettelse av arbeids- og råvarepriser. Skrankefoss blev, fremholdes det, anlagt av skogeiere til vassdraget nettop for å undgå et sådant monopol. Det har ikke lyktes å få rede på de planer Land måtte ha og det tidsrum innen hvilket de tenkes realisert. Heller ikke foreligger der noe om at selskapets kapital er utvidet eller at det har sikret sig kapital til nyanlegg eller utvidelser. Herredsstyret er ikke enig i Lands anførsel om at det teknisk og økonomisk vil være riktig at Land overtar Skrankefoss. Det riktige er at begge bør ha anledning til å fortsette som selvstendige bedrifter, hvilket utvilsomt også best stemmer med distriktets interesser.

En rasjonell utnyttelse av Fallselven er av vital betydning for Søndre Land. Vass-

draget, som ligger i de tettest befolkede strøk og så å si er bygdens eneste brukbare vannfall, representerer ved regulering minst 4 000 HK., hvorav ca. 2 000 HK. er utbygget. Resten er meget billig å utbygge.

Herredsstyret konkluderer med en protest mot at konsesjon blir gitt.

A/S Lands Tre masse- og Pappfabrik fremholder i en uttalelse av 7 november 1935 i forbindelse med anførslen om et tilskattet monopolartet herredømme i vassdraget at herredsstyret tar feil hvis det sikter til tømmer- og arbeidspriser. Disse priser bestemmes nu helt organisasjonsmessig. Og skogeierne får bedre pris for tømmeret fremdrevet til Trevatn enn til Randsfjorden (på grunn av transportomkostninger). Selskapet må for øvrig dekke mere enn halvparten av behovet fra Valdresbanens stasjoner, fra Eina og fra Randsfjorden. Skrankefoss må i tilfelle også dekke sitt tømmerbehov utenfra. Noe monopol på tømmeret til Trevatnene og vassdraget derfra kan det ikke bli tale om; det kan leveres til kjøpere ved Randsfjorden og sønnenfor denne og til stasjonene ved Valdresbanen.

Til herredsstyrets bemerkning om at det ikke er gitt opplysning om hvad Land tenker å gjøre med Skrankefoss fremholdes bl. a. at herredet må være bedre tjent med å få igang en virksomhet som er solid økonomisk underbygget og ledet av fagfolk som har visst at de kan drive den med fordel enn at man på ny eksperimenterer med Skrankefoss på det uviste. Det henvises til at anlegget av sliperiet der — det ligger langt fra sjøen og blev ledet av folk som ikke tidligere hadde befattet sig med slikt arbeide — var et mindre vel fundert eksperiment. Aksjekapitalen som gjentagende er utvidet, er helt opbrukt, dessuten har private interessenter og tømmerleverandører satt til store beløp likesom vedkommende banker er påført et tap på ca. kr. 650 000. Nu antydes et nytt eksperiment, såvidt vites med en helt ny fabrikkasjon. Det har vært tale om en nødvendig kapital på kr. 500 000, det har også vært nevnt en statsstøtte på kr. 150 000. Land føler sig forvissset om at herredsstyret, hvis de setter pris på en bedrift med varig og stabilt arbeide, ikke bør medvirke til et nytt eksperiment; der henvises til en uttalelse av 6 juni 1935 fra ingeniør Per Klem som fremholder fordelene ved en samkjøring av sliperiene i Fallselven. Likeledes henvises til at tidligere planer om gjenreisning av driften ved Skrankefoss ikke har ført frem. Det er ikke bare usikkerheten ved selve eksperimentet som her spiller inn, men også

risikoen ved å forulempe det nedenfor liggende Land ved skadelig variasjon av driftsvannføringen og særlig ved nær sagt uundgåelig forurensning av det lille vassdrag. Herom har det vært stadige rivninger siden Skrankefoss kom igang. Der foreligger i denne forbindelse et par voldgiftskjennelser og en heredsrettsdom med efterfølgende voldgift. Efter den siste dom har Land — på grunn av Skrankefoss' manglende betalings-evne — ikke fått erstatning, likesom de ved dommen pålagte foranstaltninger til å hindre videre forurensning ikke er foretatt.

Land kjøper Skrankefoss, fremholdes det videre, for det første for å undgå den ujevne drift og den skadelige forurensning, dernæst for dels å skaffe råmateriale til pappen og dels kraft til utvidelse og sikring av produksjonen i lavvannsperioden. Noe detaljert program for utnyttelsen kan ikke nu trekkes op, det vil avhenge av konjunktorene. Land håper dog å kunne fortsette og utvide den hittil heldig drevne spesialfabrikasjon av papp. Uten å kunne love noe sikkert mener Land ved samkjøring med Skrankefoss å kunne øke mannskapsstyrken med betydelig mere enn de høist 30 mann som tidligere var beskjeftiget ved Skrankefoss.

I forbindelse med herredsstyrets anførsel om kraftleien fra Avella opplyses at Land — foruten de omkontraherte 400 HK. — har opsjon for et lignende kvantum til drift ved Skrankefoss. Dessuten underhandles der om leie av ytterligere 5—800 kW. til drift av elektriske dampkjeler, også under forutsetning av overtagelse av Skrankefoss. Den nuværende kontrakt med Avella er på grunn av de usikre forhold gjort gjeldende for et år ad gangen.

Kommunen har, fremholder Land, neppe annen interesse av Fallselven enn den rent skattemessige og at den gir de beste arbeidsmuligheter.

Det foreligger videre en uttalelse av 11 november 1935 fra formannen i bostyret for A/S Skrankefoss Træsliperi, tiltrådt av Drammens Privatbanker A/S og Norges Banks avdeling, Drammen. De fremholder at arbeidet med salg av Skrankefoss påbegyntes samtidig med bobehandlingen i 1932. I 1934 forelå et kjøpetilbud fra Land, men sliperiet blev da besluttet bortleid til et selskap med o.r.sakfører Hans A. Eid i spissen. Dette selskap har avholdt den i leiekontrakten fastsatte voldgift (jfr. før nevnte heredsrettsdom), men har ikke utført de påbudte arbeider. Sliperiet var ikke i drift i leietiden som utløp 1 mai 1935. Under 8 juni s. å. fremkom så Land med det nu foreliggende kjøpetilbud.

Hvis handelen er konsesjonspliktig, fremholdes det og konsesjon ikke gis, ansees situasjonen for boet og panthaverne som nokså håpløs. Likeoverfor herredsstyrets uttalelse av 30 september 1935 — hvori antydes at der er en annen kjøper — anføres at denne kjøper bør foranlediges oppgitt. Det gjøres oppmerksom på at en annen kjøper enn Land som tillegg til kjøpesummen må bekoste de ved voldgiften påbudte arbeider. Mister boet og panthaverne Land som kjøper uten at der stilles noen annen i stedet, vil boet ikke kunne sluttet og Drammens Privatbanker, som skal likvidere, får ikke avhendet sine interesser i Skrankefoss.

Søndre Lands herredsstyre har derefter behandlet saken i møte 21 desember 1935, hvorved den tidligere uttalelse i det vesentlige blev fastholdt. Hvad angår de omsøkte konsesjoner på kraftoverføringsanlegg ønsker herredsstyret å få sig forelagt plan og utredninger til uttalelse.

I vedtak av 15 februar 1936 henviser herredsstyret til at det ikke bare er spørsmål om å erverve noe utover 35/100 av aksjene, men samtlige aksjer og fastholder at erhvervelsen må skje i henhold til erhvervslovens §§ 1 og 2 og ikke efter § 36.

Skulde konsesjon allikevel bli meddelt, henstiller herredsstyret subsidiært at der oppstilles følgende vilkår:

1. Skrankefoss må drives som selvstendig bedrift og ikke nyttes som elektrisk kraftstasjon eller som underbruk av en annen bedrift.
2. Bedriften må — på ellers like vilkår som andre bedrifter — fortrinsvis dekke sitt behov av tømmer og ved fra Trevatn og Valdresbanens stasjoner innen Søndre Land.
3. Innenbygds arbeidskraft sikres beskjeftigelse i minst like stor utstrekning som tidligere ved Skrankefoss (jfr. erhvervslovens § 2, 23).
4. Utbygning av de ikke utbyggede vannfall må skje innen de i erhvervslovens § 2, 3 nevnte frister.
5. Konsesjon bør ikke innvilges for lenger tid enn 40 år. Herredsstyret anser det ønskelig at konsesjonstiden blir kortere.
6. Konsesjonæren bør pålegges en årlig avgift pr. naturhestekraft til herredskommunen.
7. Konsesjonæren tilpliktes å leie de 120 HK. som kommunen i henhold til tinglestskjøte har forbeholdt sig ved utbygning av de nu uutbyggede fall tilhørende Skrankefoss. Denne leie skal være bindende for konsesjonæren til den tid kom-

munen måtte opsi leieavtalen. Skulde partene ikke bli enige om prisen og opsigelsesfrist fra kommunens side fastsettes denne med bindende virkning av Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

Fylkesmannen i Opland fremholder i påtegning av 18 februar 1936 at sakens formelle og reelle sider er utførlig behandlet av konsesjonssøkerne og av herredsstyret ut fra hvers opfatning av forholdet, han går for sin del ikke nærmere inn på de motstridende synsmåter. Han mener der bør tilstrebes å nå frem til en positiv løsning med innvilgelse av konsesjon på vilkår som tar alle rimelige hensyn til de almene interesser.

Under 3 februar 1936 har A/S Lands Træsliberi og Papfabrik innsendt til departementet utkast til kontrakt om gjensidig leie av elektrisk energi mellom A/S Skrankefoss Træsliberi og førstnevnte selskap for det tilfelle at tillatelsen til å erverve aksjemajoriteten i Skrankefoss meddeles. Der søkes også om tillatelse til leie av de omhandlede energimengder på de vilkår som fremgår av kontraktutkastet. Dette forutsetter bl. a. påbygning av vekselstrømsgeneratorer på de to selskaps slipeturbiner og salg av den produserte elektriske energi den ene eller den annen vei. Likeledes regnes med felles utbygning for de to selskapers fabrikker med den fordeling som til enhver tid måtte passe, eventuelt også hele energimengden til det ene selskap. Tiden for denne utbygning fastsettes senere efter behovet.

I brev hertil av 18 februar 1936 har ansøkeren gitt en del supplerende opplysninger bl. a. angående selskapets hensikt med erhvervelsen og med brev av 2 mars 1936 har han sendt en kopi av overenskomst med Randsfjordens Salgsforening av 28 januar sistleden. Efter denne er Land villig til fortrinsvis å avta tømmer fra foreningens leverandører, dels levert Skrukli og Hov stasjoner, dels til Trevatnene til de grunnpriser som avtales mellom Salgsforeningen og Kjøperforeningen i Drammensvassdraget. For tømmer levert til Lands tomter betales et tillegg av kr. 0,25 pr. tylt, dog således at Land av plasshensyn må bestemme kvantumet. Land skal ha opgave over tømmerkvantumet hvert år innen 10 oktober. Overenskomsten kan opsies hvert år innen 1 juli.

Hovedstyret skal bemerke:

Det første spørsmål er om vannfallet er av sådan størrelse at det kommer over den konsesjonsfri grense, som efter erhvervs-

lovens § 1 normalt er 1000 nat.HK. Man opplyser i denne forbindelse at fylkesmannen under 18 november 1935 har innsendt utskrift av vedtak i Søndre Lands herredsstyre av 30 september s. å. hvorefter grensen for konsesjonsfri erhvervelse av vannfall i henhold til lov av 14 desember 1917 § 1 post 1 søkes nedsatt til 500 nat.HK. og i henhold til § 22 (leiekapitlet) til 200 hestekrefter innen Søndre Land.

Det er allerede tidligere, nemlig ved kgl. resolusjon av 16 august 1918, bestemt at den konsesjonsfri grense for erhvervelse av vannfall i Søndre Land nedsettes til 500 nat.HK., jfr. ervervslovens § 1, næstsiste ledd. Det er da helt på det rene at konsesjonsplikt for å erverve aksjene foreligger. Spørsmålet om å nedsette den konsesjonsfri grense for leie vil bli behandlet som særskilt sak.

Fra Nordre Trevatn ned til Skrankefoss er det et fall på ca. 6,7 m som etter det opplyste for tiden ikke ansees nyttbart. Skrankefossanlegget har en brutto fallhøide på 76 m og det umiddelbart nedenforliggende Land et fall på 64 m. Fallet fra Land og ned til Randsfjorden, ialt ca. 97 m, er utbygget bortsett fra de nederste ca. 16 m som utnyttes i det før nevnte møllebruk. Kraftmengden ved nuværende regulering i de tre fall, som det vel for øvrig delvis er mulig å utnytte under ett, kan antagelig settes til henholdsvis ca. 870, 735 og 1100 nat.HK., tilsammen ca. 2700 nat.HK. Herredsstyret holder som det vil sees på at konsesjon i tilfelle må gis etter ervervslovens § 1 — som omhandler virkelig eiendomserhvervelse, og begrunner dette med bl. a. at det her er tale om erverv av samtlige aksjer.

Det er naturligvis så at en sådan aksjeoverdragelse gir erververen full rådighet over vedkommende eiendom, her altså vannfallet og utførte anlegg med tilhørende grunn m. v. Dette må man anta lovgivningsmyndighetene har vært opmerksom på og de har såvidt skjønnes regnet med at nevnte forhold var til stede selv om erhvervelsen var noe mindre omfattende. Konsesjonsplikt inntreer som det vil erindres ved erhvervelse av mere enn 35/100 av aksjene i et selskap som har eiendomsrett eller annen rettighet som erververen etter loven ikke kan erverve uten konsesjon. Loven gir altså anledning til konsesjon på erverv av vedkommende vannfall eller — om det måtte foretrekkes — på erverv av aksjer i et selskap som innehar eiendomsrett til konsesjonspliktig vannfall. Når det — som her — foreligger et tilfelle av sistnevnte art er det

vel neppe — slik som Søndre Land herredsstyre synes å gå ut fra — anledning til å avslå et andragende etter § 36 med den begrunnelse at der trenges konsesjon etter § 1. Man er formentlig henvist til å behandle saken slik som den foreligger. Det er som bekjent gjort i en rekke tilfelle før. Spørsmålet blir da bare om konsesjon bør innvilges og i bekreftende fall om der skal oppstilles betingelser og i så fall hvilke.

Det er naturligvis — som Søndre Land herredsstyre har fremholdt — maktpåliggende å finne en ordning der skaper de beste arbeidsmuligheter. Herredsstyret er redd for at Land i tilfelle vil få en monopolartet stilling og at dette vilde ha uheldige følger for tømmerseilgerne og arbeidsforholdene. Det peker enn videre på at Fallselven er den eneste brukbare kraftkilde i distriktet og at den ligger i den tettest befolkede del av bygden. Hovedstyret har forstått det så at kommunen ikke har noe imot Land Træsliperi og dets ledelse i og for sig, men at den ser større arbeidsmuligheter ved at den omsøkte handel ikke kommer istand. Den regner formentlig med at det er andre kjøpere, men har altså ikke henvist til noen bestemt.

Hovedstyret har festet sig ved at driften ved Skrankefoss har ligget nede i flere år og at det for bostyret og de interesserte panthavere — i første rekke en likviderende Drammensbank og Norges Bank — ikke tidligere har vært mulig å få eiendommene avhendet. For selgerne er det naturligvis — av hensyn til avvikling av deres engasjementer og for å undgå ytterligere tap — av interesse at en ordning kommer istand snarest mulig.

Når Lands Tresliperi optrer som kjøper må man vel gå ut fra at det ikke er for å la de verdier som Skrankefoss representerer ligge nede. Det ligger imidlertid i sakens natur at selskapet ikke kan gi garantier for at driften skal bli holdt oppe fremover, det kan heller ikke mulige andre reflektanter.

Efter det som foreligger har Land fra starten i 1872 utviklet sig til en forholdsvis betydelig bedrift som bl. a. på grunn av pappfabrikken har gått bra og etterhvert øket arbeidsstokken. Siden driftsstansen ved Skrankefoss er den således øket fra ca. 60 til ca. 90 (menn og kvinner) og selskapet sees å være interessert i ytterligere utvidelse av pappfabrikken. Hertil vil da Skrankefoss bidra. En fordel ved en sådan sammenslutning vil det være at tvistighetene ved Trevatns regulering og forurensning av vassdraget ophører.

Hvad angår forholdet til elektrisitetsforsyningen og kraftutbygningen i distriktet hen-

vises til at Søndre Land nu er tilsluttet Vest-Opland kommunale Kraftselskap og blir forsynt fra Avella, likeledes til søkerens opplysning om Lands leie av kraft derfra og hans interesse for utvidelse av denne.

I anledning av herredsstyrets frykt for følgene av at et selskap blir enerådende i vassdraget, vil man minne om at det er et etter våre forhold lite vassdrag det dreier sig om, den nyttbare fallhøide representerer som nevnt antagelig 2700 nat.Hk. ved nuværende regulering og noe mere når den utnyttes for fabrikkdrift. Noen større industri kan det altså ikke bli tale om.

Hvad angår tømmeret må det erindres at skogeierne ikke er henvist bare til Land, der er også andre avtagere. Land har efter det oplyste tidligere ofte måttet dekke sitt behov utenfra da det ikke har foreligget tilstrekkelig tømmertilbud tidsnok fra Søndre Land. Heri skulde det nu kunne ventes en forandring, jfr. den omtalte overenskomst med Salgsforeningen.

Hovedstyret kan ikke skjønne rettere enn at mulighetene for utnyttelse av de verdier Skrankefoss representerer skulde ligge så bra til rette ved den omsøkte ordning som man efter forholdene kan vente, det er intet som tyder på at det kunde bli bedre om en annen kom til. Alle forhold tatt i betraktning er hovedstyret kommet til at omsøkte konsesjon bør gis.

Ifølge konsesjonslovens § 36 kan en tillatelse efter denne paragraf gjøres avhengig av de betingelser som finnes påkrevd av almene hensyn, dessuten betingelse om vederlagsfri overgang til staten av de erhvervede aksjer efter en viss tid.

Man nevner til orientering at det hittil i almindelighet ikke har vært opstilt betingelser ved tillatelser av den art og såvidt vites overhodet ikke om vederlagsfri overgang til staten av aksjene. Man er kommet til at den samme linje bør følges her.

Før saken har fått sin endelige avgjørelse tør det være grunn til å innhente erklæring fra selskapets styre om at produksjonsretten ved Skrankefoss ikke vil bli avhendet utenfor Søndre Land.

De ansøkte leie- og anleggskonsesjoner vil bli behandlet særskilt og betingelsene for disse blir altså behandlet der.

Som omtalt foran har herredsstyret antydning at A/S Skrankefoss ikke har hjemmel til en del fallstrekninger som søkeren forutsetter i realiteten tilhører dette selskap, jfr. Lands kjøpetilbud av 8 juni 1935. Hvis man er enig i foranstående forslag vedrørende

aksjeehvervelsen og det senere skulde bli spørsmål om erhvervskonsesjon for A/S Skrankefoss vedkommende disse fall er det formentlig gitt at man må stille sig velvillig forsåvidt intet særlig skulde tale imot.

Efterat hovedstyret hadde behandlet saken i møte 20 april 1936 underrettet man under 23 s. m. søkeren om at man var betenkt på å anbefale den omsøkte tillatelse meddelt. Man tilføide at det var en forutsetning at Land Træsliberi forpliktet sig til å la være å selge produksjonsretten ved Skrankefoss utenfor Søndre Land og at det avga erklæring herom. Søkerens svar, datert 25 mai d. å., lyder:

«Vi er i besiddelse av Deres ærede av 19 f. m. og kan vi gå med på de av Dem nevnte betingelser i Deres brevs første passus.

Med hensyn til salg av produksjonsretten for A/S Skrankefoss Træsliberi tillater vi oss å gjøre oppmerksom på at der siden våren 1935 eksisterer en avtale mellom tresliperiene i Norge, Sverige og Finland, om til enhver tid å regulere eksporten av tremasse til å tilsvare importmarkedenes behov. Denne avtale medfører en produksjonsinnskrenkning i samtlige lands tresliperier. For å rasjonalisere driften ved sliperiene søker man i størst mulig utstrekning å ordne produksjonen innen hvert land på en sådan måte at det blir de relativt billigst produserende tresliperier som skal søkes holdt i størst mulig drift, mens de presumtivist dyrest produserende tresliperier kommer til å innskrenke driften helt eller delvis, mot en bestemt godtgjørelse til de innskrenkende tresliperier. På denne måte får alle sliperier en fordel av den eksisterende internasjonale avtale.

De sliperier der velger å selge sin eksportrett (kvote) må i henhold til avtalen, selge denne kvote til fordeling blandt de sliperier der holdes i drift. Der er således ikke adgang til å la vedkommende eksportkvote komme ett eller noen få sliperier til gode. Det er således ikke anledning til eventuelt å overdra Skrankefoss' eksportkvote alene til f. eks. Lands Træsliberi. Herav følger også at vi ikke kan godta den betingelse som det ærede Vassdragsstyre har stillet om at Skrankefoss' produksjonsrett ikke kan selges utenfor Søndre Lands kommune.

I henhold til det ovenfor anførte vil naturligvis Lands Træsliberi få sig tildelt andel i Skrankefoss Træsliberi kvote, i henhold til sin produksjonskapasitet, men altså ikke kvoten i sin helhet.

Nu kjøper Lands Træsliberi ikke Skrankefoss Træsliberi for å spekulere i noe kvotesalg, men når vi ikke ser oss istand til å godta den stillede betingelse, så er det, som nevnt, kun fordi vi, i henhold til den almindelige avtale, er avskåret fra å nyttiggjøre oss Skrankefoss' produksjonsrett i sin helhet innen Søndre Lands kommune.

Den nevnte internasjonale eksportavtale er selvsagt til den største fordel for vårt lands tresliperiindustri, og dermed også for den norske stat.

Man må derfor hilse avtalen med glede, da den fremmer hele industriens interesser. Av denne grunn er det ikke mulig å kunne fravike de forpliktelser som påligger de enkelte tresliperier med hensyn til kvotene eller deres overdragelse, selv om vi personlig gjerne skulde ha vært istand til å opfylle den stillede betingelse om at produksjonsretten skulde kunne nyttiggjøres innen Søndre Lands kommune.

Det er imidlertid høist sannsynlig at vårt firma kommer til å foredle en vesentlig del av begge sliperiers produksjon til papp.

Som bekjent har vi de siste år kunnet øke vår pappproduksjon med 100 pct., og da lønningene for 1 tonn papp (tørr) er henimot det fem-dobbelte av hvad de er for 1 tonn tremasse (tørrtenkt) er det for Søndre Lands kommune av stor betydning, både med hensyn til beskjeftigede antall personer som i skattemessig henseende, at Lands Træsliberi og Papfabrik kan fortsette denne utvikling.

Innen vi imidlertid når så langt at vi i det hele tatt kan benytte Skrankefoss' produksjon eller kraft sammen med Lands Træsliberi og Papfabriks produksjon, kan vi skaffe oss noen inntekt ved salg av Skrankefoss kvoter så lenge ombygningen og forandringene pågår.

Et annet forhold som er medvirkende her er det at vi ikke kan få frem det nødvendige tømmer for Skrankefoss' drift før fløtningens avslutning 1937.

Under disse forhold synes det å være en unødig ekstrabyrde uten fordel for noen, hverken for Søndre Lands kommune eller Staten, at der ikke skal være anledning til å selge produksjonsretten ved Skrankefoss til og med 1937.

Derimot erklærer vi gjerne at vi forplikter oss til å la være å selge produksjonsretten ved Skrankefoss fra og med 1938 og bare så lenge den nuværende Norsk-Svensk-Finske tremasseavtale eksisterer.»

Hovedstyret, som behandlet saken på ny i møte 28 mai d. a., skal bemerke:

Som det vil sees har ansøkeren ikke funnet å kunne godta den stilte betingelse og begrundet dette med at han ikke har anledning til å selge kvoten til ett eller noen få tresliperier, den må i tilfelle selges til tresliperienes felles organisasjon til fordeling blandt dem som holdes i drift. Man er forpliktet hertil etter avtalen, selv om ansøkeren personlig gjerne vilde opfylle hovedstyrets krav. Etter hans brev skulde man vel kunne gjøre regning med at firmaet under normale forhold vil komme til å foredle det vesentlige av tremassen til papp.

Skrankefoss kan etter nevnte brev ikke komme igang før etter fløtningens avslutning til neste år og det vil — som selskapet peker på — ikke være til fordel for noen om det ikke skulde ha anledning til å selge produksjonsretten til og med 1937. Fra og med 1938 og så lenge den nuværende norsk-

svensk-finske tremasseavtale eksisterer er ansøkeren villig til å la være å selge produksjonsretten ved Skrankefoss.

Efter dette er hovedstyret stemt for å anbefale at man godtar en ordning overensstemmende hermed og anbefaler at A/S Lands Træsliberi og Papfabrik får tillatelse til å erhverve aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi på dette grunnlag.

Spørsmålet om konsesjon på kraftleie er behandlet særskilt av hovedstyret hvis uttalelse herom vil bli avgitt en av de nærmeste dager.

Behandlet i møter 20 april og 28 mai 1936.»

Departementet skal bemerke at da den konsesjonsfri grense for erhverv av vannfall i Søndre Land ved kgl. resolusjon av 16 august 1918 er nedsatt til 500 nat.HK. må det være på det rene at det heromhandlede aksjerhverv er undergitt konsesjonsplikt.

Man er med hovedstyret kommet til at det foreliggende forslag til utnyttelse av Skrankefoss Træsliberi er så tilfredsstillende at konsesjon bør meddeles. Man vil også påpeke at Søndre Land herredsstyre, som har protestert mot konsesjonen, ikke har fremlagt noe forslag som synes bedre egnet til å løse vanskelighetene.

Man vil således anbefale at der gis A/S Lands Træsliberi og Papfabrik tillatelse i henhold til erhvervslovens § 36 til å erhverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi.

Med hensyn til betingelser finner man med hovedstyret og i overensstemmelse med tidligere praksis ikke å burde opstille vilkår av den art som subsidiært foreslått av Søndre Lands herredsstyre.

Det er imidlertid en uttrykkelig forutsetning at konsesjonæren ikke selger produksjonsretten ved Skrankefoss fra og med 1938 og så lenge den nuværende norsk-svensk-finske tremasseavtale er i kraft.

Dette har selskapet forpliktet sig til i skrivelse til hovedstyret av 25 mai 1936.

Departementet vil senere avgi innstilling om den ansøkte kraftleie.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917, § 36, A/S Lands Træsliberi og Papfabrik å erhverve samtlige aksjer i A/S Skrankefoss Træsliberi.

17. Den norske Creditbank.

(Tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i Follum Træsliberi, Norderhov, Buskerud fylke.)

Kgl. resol. av 21 august 1936.

A/S Follum Træsliberi eier vannfallet Follumfoss i Adalselven og har ved kgl. resolusjon av 28 september 1934 fått konsesjon på leie av inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk (Norekraft). Dessuten eier selskapet ca. 40 000 mål skog.

Under 16 november 1932 inngav Den norske Creditbank søknad til nærværende departement om tillatelse til inntil videre å inneha aksjer i A/S Follum Træsliberi til et pålydende beløp av kr. 2 350 000 eller ca. 78 pct. av selskapets aksjekapital.

Ved skrivelse til banken av 3 april 1933 fastsatte dette departement i medhold av § 31, jfr. § 36 i lov nr. 16 av 14 desember 1917 en frist av 3 år, innen hvilket forholdet med hensyn til erhvervlsen av de omhandlede aksjer måtte bringes i lovlig orden, idet man anførte at det ved utløpet av denne frist i tilfelle vilde bli forholdt overensstemmende med lovens § 32.

Under 16 oktober 1935 søkte banken om tillatelse til fortsatt inntil videre å eie mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i A/S Follum Træsliberi. Banken har senere ved skrivelse av 19 mars 1936 endret sin søknad derhen at banken ønsker kongelig tillatelse i henhold til ovennevnte lovs § 36.

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 3 juli 1936 har avgitt følgende uttalelse:

«Efterat Den norske Creditbank ved en rekonstruksjon av A/S Follum Træsliberi var kommet i besiddelse av aksjer i selskapet pålydende kr. 2 350 000 representerende ca. 78 pct. av kapitalen, satte det ærede Departement i skrivelse av 3 april 1933 en frist av 3 år innen hvilket forholdet med hensyn til erhvervelse av disse aksjer måtte bringes i lovlig orden, § 36, jfr. § 31 i hvervsloven av 14 desember 1917.

I skrivelse til departementet av 16 oktober 1935, oversendt hertil med påtegning av 19 s. m., søkte banken om tillatelse til fortsatt å eie mere enn 35 pct. i nevnte selskap.

Skrivelsen hitsettes.

«Vi henviser til det ærede departements skrivelse av 3 april 1933 og tillater oss herved å ansøke om samtykke til fortsatt å eie mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i ovennevnte selskap. Til begrunnelse av denne vår ansøking tillater vi oss å anføre: Da vi i 1933 fikk

det ærede Departements tillatelse til i inntil 3 år å sitte med de i forbindelse med rekonstruksjonen høsten 1932 erhvervede aksjer i selskapet — kr. 2 350 000 — pålydende eller ca. 78 pct. av aksjekapitalen, var det vår hensikt å skille oss av med aksjene så snart det dertil var anledning, men konjunktorene er gått selskapet imot og driften har stadig vist et betydelig underskudd. Vi henviser i så måte til vedlagte statusutskrift pr. 31 desember 1934, som viser et regnskapsmessig underskudd av kr. 2 601 824,24. Aksjene må således betegnes som absolutt verdiløse, og noen rimelig anledning til å få papirene solgt har ikke budt sig og vil med selskapets nuværende driftsutsikter neppe by sig i en overskuelig fremtid. Follum Træsliberi er som det vil være det ærede Departement bekjent, produsent av avisepapir og har nu en kapasitet av ca. 50 000 tonn pr. år, dessuten produseres 45 000 tonn tremasse for eget behov og 17 000 tonn cellulose, også vesentlig for eget behov. Der er i de siste år foretatt betydelige forbedringer og moderniseringer ved bedriften, så fabrikkens rent teknisk sett må regnes blandt de første i landet, men man har herunder pådratt sig en betydelig gjeld til oss som er fabrikkens bankforbindelse og hovedkreditor, og økonomisk drift har hittil vært ugjennemførlig. Selskapet eier blandt annet vannfall i Randselven på ca. 8 000 HK. og har dessuten konsesjon på leie av inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk. Follum eier enn videre ca. 40 000 mål skog, hvorav 30 000 mål produktivt, beliggende i Adal, Søndre Land og Etnedal herreder, og vi sender derfor en gjenpart av nærværende skrivelse også til Landbruksdepartementet.»

Efter underhånden å være gjort bekjent med at der ikke antas å være adgang til å forlenge den satte frist, har banken i skrivelse av 19 mars 1936 søkt om tillatelse til å erverve mere enn 35 pct. av aksjekapitalen i Follum Træsliberi. Søknaden hitsettes:

«Vi henviser til vårt brev av 16 oktober f. å. hvori vi androg om samtykke til fortsatt å eie mere enn 35 pct. av aksjekapitalen i ovennevnte selskap. Vi har senere ved underhåndsmeddelelse fra herr byråchef Nilsen bragt i erfaring at der ikke er anledning til å meddele sådan forlenget tillatelse. Vi har imidlertid latt saken bero, da den av det kongelige departement satte frist først utløper i april førstkommende og der har vært ført underhandling om en rekonstruksjon av Follum, hvorved vi ved konvertering av gjeld vil erverve en ennu større del av aksjekapitalen enn nevnt i vårt brev av 16 oktober f. å. Imidlertid har denne rekonstruksjon ennu ikke kunne gjennomføres, og da den av det kongelige departement satte frist nærmer sig sitt utløp, har vi ikke funnet å kunne vente lenger med å søke saken bragt i orden.

Vi tillater oss derfor å anmode det kongelige departement å utvirke at der meddeles oss konsesjon til å erverve og eie mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i Follum Træsliberi. Vi går ut fra at der i konsesjonen ikke blir satt noen bestemt maksimumsgrense, således at vi i kraft av denne konsesjon også kan gjennomføre den påtenkte rekonstruksjon.»

I anledning av at A/S Follum Træsliberi også er eier av et større skogareal har spørsmålet vært forelagt Landbruksdepartementet, som under 7 november 1935 fant å burde anbefale at banken får en videre frist til å avvikle aksjeposten i Follum Træsliberi.

Man har etter omstendighetene ikke funnet det påkrevd å forelegge søknaden til uttalelse for vedkommende kommune.

Hovedstyret skal bemerke:

Ifølge § 36 i lov nr. 16 av 14 desember 1917, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931, trenges tillatelse av Kongen til å erverve aksjer i et sådant antall at erhververen derved blir innehaver av mer enn 35 pct. av et selskaps aksjer, såfremt selskapet har eiendomsrett eller annen rettighet, som erhververen efter nevnte lov ikke kunde erverve uten konsesjon eller tillatelse.

A/S Follum Træsliberi eier vannfallet Follumfoss i Adalselven, Norderhov, som efter det her foreliggende materiale ved regulering kan utbringes til ca. 4500 n.HK. og har ved kgl. resolusjon av 28 september 1934 fått tillatelse til å leie inntil 35 000 kW. spillkraft fra Norderhov kommunale Elektrisitetsverk. Dessuten eier selskapet, som foran anført, en del skog som efter hvad der er oplyst utgjør ca. 40 000 mål.

Efter dette trenger altså Den norske Creditbank tillatelse til å inneha aksjer i det omhandlede antall i A/S Follum Træsliberi.

Hovedstyret har intet å bemerke ved at nevnte bank får tillatelse til å inneha aksjer i A/S Follum Træsliberi i sådant antall at den derved blir eier av mer enn 35/100 av samtlige aksjer, og man anbefaler tillatelsen meddelt uten betingelser.

Som forholdene ligger an har man ikke funnet det nødvendig å forelegge saken for distriktet.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 2 juli 1936.»

Saken har derefter vært forelagt Finansdepartementet, Handelsdepartementet og Landbruksdepartementet, som i skrivelser hertil av henholdsvis 10 og 13 juli samt 4 august 1936 alle har meddelt at de ikke har noe å innvende mot at den ansøkte tillatelse gis.

Nærværende departement skal bemerke at Follum Træsliberis aksjekapital utgjør kr. 3 mill. I forbindelse med en rekonstruksjon av selskapet blev Den norske Creditbank overdratt aksjer i selskapet til et pålydende beløp av kr. 2 350 000 eller vel 78 pct. av aksjekapitalen. Banken er selskapets bankforbindelse og hovedkreditor og

har i de siste år finansiert betydelige moderniseringsarbeider ved fabrikken.

På grunn av ugunstige konjunkturer har bedriften i de senere år gått med underskudd, hvorfor banken fremholder at utsiktene til å få solgt aksjene i selskapet for tiden synes ringe.

Departementet finner efter det foreliggende å kunne tilrå at Den norske Creditbank får tillatelse til å erverve mer enn 35 pct. av Follum Træsliberis aksjekapital.

Man anbefaler tillatelsen gitt uten betingelser.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av lov nr. 16 av 14 desember 1917 § 36, jfr. lov nr. 19 av 24 juni 1931 Den norske Creditbank å erverve mer enn 35 pct. av aksjekapitalen i Follum Træsliberi.

18. Glommens og Lågens Brukseierforening.

(Fornyelse av tillatelse til regulering av Øyeren.)

Kgl. resol. av 28 august 1936.

Ved kgl. resolusjon av 29 juni 1934 blev det meddelt Glommens og Lågens Brukseierforening tillatelse til å regulere Øyeren på nærmere angitte vilkår overensstemmende med Stortingets beslutning av 5 juni 1934.

Herom henvises til st. prp. nr. 57, 1934, Innst. S. nr. 126, 1934 og Stortingsforhandlinger for s. å. side 1937—42 samt i «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XXI side 52 fig.

Fra brukseierforeningen har man mottatt et andragende om fornyelse av tillatelsen, datert 20 august 1936.

Av andragendet hitsettes:

«Undertegnede Glommens og Lågens Brukseierforening fikk, som det vil erindres, ved kgl. resolusjon av 29 juni 1934, tillatelse til å foreta en regulering av Øyeren på de i resolusjonen angitte betingelser og i henhold til plan som i resolusjonen nevnt.

I henhold til denne tillatelse er der avholdt skjønn og overskjønn overfor Fellesflotningen og samtlige utenfor vår forening stående grunneiere og rettighetshavere av enhver art samt Bingsfoss, der tilhører Akershus Elektrisitetsverk. For grunneiere og rettighetshavere blev overskjønnet delt i 2 forretninger, 1 for de av reguleringen berørte fabrikker og bruk rundt Øyeren, og 1 for andre grunneiere og rettighetshavere.

Flotningsoverskjønnet blev avhjemlet 18 november 1935, fabrikk- og bruksoverskjønnet den 10 mars 1936 og grunneieroverskjønnet den 13 desember 1935.

Det har hele tiden vært forutsetningen, at der til iverksettelse av denne regulering ikke skulde skapes noe nytt reguleringsinstrument, men at reguleringen skulde gjennomføres ved benyttelse og manøvrering av den for Mørkfoss—Solbergfossanlegget opførte dam. Denne dam blev også opført nettop med henblikk på å skulle kunne tjene ikke bare som inntaksdam for kraftanlegget, men også som reguleringsdam for Øyeren. Som sådan har den siden 1924 også vært anvendt istedetfor den gamle Mørkfossdam til å regulere Øyeren overensstemmende med de eldre, for den gamle Mørkfossdam gjeldende, regler.

Man gikk ut fra, at de regulerende bruk vilde kunne komme til enighet med dammens eiere om dammens benyttelse som instrument for gjennomførelsen av den heromhandlede nye regulering. Det har imidlertid vist sig, at sådan enighet ikke har vært til å opnå, og tvisten må derfor løses på annen måte. Man har hatt under overveielse spørsmålet om, hvorvidt man skulde søke en løsning ved voldgift, men er blitt stående ved, at det riktigste og beste for alle parter vil være, at der holdes en ekspropriasjonsforretning til fastslåen av på hvilke vilkår og i tilfelle mot hvilke erstatningsbeløp dammen skal kunne anvendes som instrument for gjennomførelsen av den nye regulering. All den stund eierne av Mørkfoss—Solbergfossanlegget med dammen er offentlige institusjoner — Staten for $\frac{1}{2}$ og Oslo kommune for $\frac{1}{2}$ — er man gått ut fra, at det i alle henseender vil være det riktigste, at man fastslår reglene for dammens anvendelse til gjennomførelsen av den nye regulering og det eventuelle vederlag herfor ved en regulær ekspropriasjon.

Det er imidlertid hengått så lang tid siden reguleringslovens meddelelse, at fristen etter reguleringslovens § 16, pkt. 6, til å avholde ekspropriasjon i henhold til denne tillatelse er bortfalt. For å opnå adgang til en sådan ekspropriasjon overfor Mørkfoss—Solbergfossanlegget tillater vi oss herved å andra om tillatelse til sådan ekspropriasjon, idet for denne ekspropriasjon selvfølgelig vil gjelde de i selve reguleringskonsesjonen fastsatte betingelser.

Vi tillater oss videre å andra om, at tillatelsen må bli gitt så hurtig, som på noen måte mulig, så at ekspropriasjonen kan settes i gang uten opphold. For denne ekspropriasjon er avgjort og man vet, hvad der i tilfelle skal bli å betale til Mørkfoss—Solbergfossanlegget i denne anledning, er det nemlig ikke mulig for de øvrige i reguleringen interesserte bruk å bedømme, hvorvidt utgiftene ved reguleringen vil stille sig således, at det for dem er økonomisk forsvarlig å gå til dens gjennomførelse. Etter reguleringslovens § 16, pkt. 6, bortfaller som bekjent en ekspropriasjon «når avståelse ikke er forlangt innen 1 år efter at endelig skjønn er holdt». Det vil altså si, at også denne ekspropriasjon overfor Mørkfoss—Solbergfossanlegget må være tilendebragt innen 1 år, efter at det tidligste avholdte over-skjønn er avhjemlet, altså innen 18 november d. å.

All den stund begge parter — ikke bare foreningen, men også Mørkfoss—Solbergfossanlegget — er interessert i å få denne avgjørelse i betimelig tid, kan man selvfølgelig påregne, at ekspropriasjonsforretningen vil

gå så glatt, som det overhodet er mulig, men erfaringsmessig tar en sådan forretning allikevel sin tid, og man kan jo heller aldri på forhånd vite, hvad der under forretningen kan støte til, som kan volde forsinkelser. Vi håper derfor, at den ansøkte tillatelse kan bli gitt i løpet av meget kort tid, så meget mere som det jo ikke her dreier sig om noe som er reelt nytt, men bare en gjennomførelse av selve den oprinnelige reguleringslovens tillatelse.

Vi tillater oss videre å andra om, at skjønnsmenn til ekspropriasjonen må bli opnevnt av Kongen i henhold til reguleringslovens § 20, pkt. 1. All den stund skjønnet her utelukkende gjelder hydrotekniske spørsmål og skjønnsvurderinger, som forutsetter hydroteknisk innsikt, er partene blitt enige om, at der som skjønnsmenn utelukkende bør opnevnes hydroteknikere. Vi vedlegger en liste over menn, som partene er enige om å anse som fullt kvalifiserte til hvervet.»

Andragendet har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 24 august 1936 bl. a. har anført følgende:

«Hovedstyret skal bemerke følgende:

Reguleringsloven av 14 desember 1917 bestemmer i § 16 pkt. 6 at når ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon ikke er påstevnet innen et år fra resolusjonens avgivelse, kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon. For å kunne foreta den omhandlede ekspropriasjon trenger derfor brukseierforeningen fornyelse av konsesjonen av 29 juni 1934.

Da det som nevnt i andragendet hele tiden har vært forutsetningen at den for Mørkfoss—Solbergfossanlegget opførte dam skulde benyttes som reguleringsdam og partene efter det oplyste ikke har kunnet komme til noen ordning herom i mindelighet, må hovedstyret anbefale at foreningen får anledning til å erhverve den fornødne rett ved ekspropriasjon.

I henhold hertil anbefaler hovedstyret at reguleringskonsesjonen av 29 juni 1934 fornyes. Man går ut fra at alle frister som i denne konsesjon er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum, fremdeles blir å regne fra samme dag, d. v. s. 29 juni 1934.

Videre anbefaler hovedstyret at skjønsmennene som ansøkt opnevnes av Kongen — jfr. nevnte lovs § 20 pkt. 1 og at der ved opnevningen må bli tatt hensyn til hvad der i andragendet er anført om skjønsmennenes kvalifikasjoner. Og endelig anbefaler man efter det av foreningen anførte at der opnevnes særskilt administrator for forretningen.

Da det haster meget med saken og det ikke er meningen å ha noe møte av hoved-

styret i den nærmeste fremtid, har generaldirektøren funnet å burde avgi nærværende uttalelse i medhold av instruksens § 14.»

Som nevnt i søknaden og i hovedstyrets skrivelse har det vært forutsetningen for den meddelte tillatelse at brukseierforeningen skulde anvende Mørkfoss—Solbergfossanleggets dam som reguleringsdam.

Da det efter det oplyste ikke har kunnet opnåes enighet om benyttelsen av dammen, vil departementet med hovedstyret anbefale at den ved kgl. resolusjon av 29 juni 1934 meddelte reguleringstillatelse blir fornyet, så brukseierforeningen ved ekspropriasjon kan erhverve bruksrett til dammen.

Det er en forutsetning at alle frister som i den tidligere konsesjon er fastsatt som gjeldende fra konsesjonens datum, fremdeles blir å regne fra 29 juni 1934.

Man vil videre anbefale at der i henhold til reguleringslovens § 20 pkt. 1 blir opnevnt menn av Kongen til å utføre skjønn og takster i anledning av tillatelsen, og vil anbefale opnevnt følgende menn:

Skjønnsmenn:

1. Ingeniør A. Bergan, Gjøvik.
2. Ingeniør A. Mollø Christensen, Oslo.
3. Direktør Jean-Michelet, Notodden.
4. Ingeniør A. C. Skjenneberg, Bestun.

Varamann:

Direktør Chr. Kielland, Oslo.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Den ved kgl. resolusjon av 29 juni 1934 meddelte tillatelse for Glommens og Lågens Brukseierforening til å foreta en regulering av Øyeren fornyes i medhold av vassdrags-reguleringsloven av 14 desember 1917 § 16 pkt. 6.
2. Til å utføre skjønn og takster i anledning av den fornyede reguleringstillatelse opnevnes i medhold av samme lovs § 20 pkt. 1 de i Arbeidsdepartementets foredrag av 28 august 1936 foreslåtte menn.

19. Glommens og Lågens Brukseierforening.

(Fornyelse av den i reguleringskonsesjonen inneholdte ekspropriasjonsbemyndigelse.)

Kgl. resol. av 28 august 1936.

Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 blev det i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 gitt Glommens og Lågens brukseierforening tillatelse til å foreta en regulering av Bygdin.

Man henviser herom til «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XV, side 42—51 samt til st. prp. nr. 92, 1928 og innst. S. nr. 180, 1928.

Ved kgl. resolusjon av 28 oktober 1932 blev — i medhold av § 16 pkt. 6 i ovennevnte lov — den i reguleringskonsesjonen inneholdte ekspropriasjonsbemyndigelse fornyet for avholdelse av en del nødvendige ekspropriasjoner til gjennomførelse av utgravning og senere vedlikehold av kanaler mellem Bygdin og reguleringsdammen.

Under 4 juli 1936 har Glommens og Lågens brukseierforening ved advokat Lous påny ansøkt om at den i reguleringskonsesjonen inneholdte ekspropriasjonsbemyndigelse må bli fornyet for at konsesjonæren skal kunne erhverve bruksrett til en kjørevei, som går mellem Fagerstrand hotell og Bygdisheim hotell.

Andragendet har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 11 august 1936 har anført:

«Det ærede Departement har under 7 juli 1936 sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende av 4 s. m. fra Glommens og Lågens Brukseierforening ved høiesterettsadvokat Georg Lous:

«Ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 fikk Glommens og Lågens Brukseierforening tillatelse til å foreta regulering av Bygdin. I henhold hertil er reguleringsarbeidet igangsatt efter forutgående ekspropriasjonsskjønn i 1928 og 1930.

Ved kgl. resolusjon av 28 oktober 1932 er den meddelte reguleringstillatelse fornyet i henhold til § 16 pkt. 6 i lov av 14 desember 1917 nr. 17 for å gi Brukseierforeningen adgang til ved ekspropriasjon å erhverve en del ytterligere grunn ved Bygdin. Efter ekspropriasjonsskjønn i 1933 og 1934 har Brukseierforeningen i henhold hertil erhvervet bruksrett til en strandbredd tilhørende Bygdisheim hotell under gr. nr. 81, br. nr. 2 og 3 i Vang samt eiedomsrett til et grunnstykke tilhørende Synsbekk sameie under gr. nr. 79 br. nr. 1, gr. nr. 80 br. nr. 1 og 2, gr. nr. 81 br. nr. 1, 4 og 5, gr. nr. 82 br. nr. 1 og 2 samt gr. nr. 88 br. nr. 1 og 8 i Vang, Valdres.

For adkomsten til og fra nevnte strandbredd og grunnstykke er det nødvendig å bruke den oparbeidede kjørevei mellem Fagerstrand hotell og Bygdisheim hotell. Denne vei som er 2—3 km lang, går over grunn som dels tilhører Bygdisheim hotell, dels Synsbekk sameie og dels Hålihavnien sameie under gr. nr. 109 br. nr. 1 og 2 i Vang, Valdres.

Eieren av Bygdisheim hotell, hr. Kristoffer Dæhli, påstår sig imidlertid å være eneberetiget til bruk av nevnte veistrekning og har nektet Brukseierforeningen å benytte veien efter at Bygdinreguleringen er gjennomført.

Brukseierforeningen må derfor ved ekspropriasjon erhverve rett til å benytte nevnte veistrekning i tiden fra reguleringsarbeidets fullførelse til reguleringsperioden er utløpet,

idet det fremtidige vedlikehold av reguleringsanlegget vil nødvendiggjøre bruk av veien.

Overensstemmende hermed tillater jeg mig på vegne av Glommens og Lågens Brukseierforening å søke om tillatelse til å erverve fornøden veirett ved ekspropriasjon i henhold til den foreningen tidligere meddelte konsesjon, herunder også rett til eventuelt å ta grus langs efter veien i fall det under ekspropriasjonsskjønnet blir tale om plikt eller rett for Brukseierforeningen til vedlikehold av veien.

Erhvervelse må skje i løpet av inneværende sommer eller høst, idet reguleringsarbeidet vil være fullført i løpet av sommeren. Det vil derfor være ønskelig om tillatelsen gis så snart som mulig.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Reguleringsloven av 14 desember 1917 bestemmer i § 16 pkt. 6 at når ekspropriasjonsskjønn i henhold til en reguleringskonsesjon ikke er påstevnet innen et år fra resolusjonens avgivelse, kan reguleringen ikke fremmes uten ny konsesjon.

For å kunne foreta den omhandlede ekspropriasjon av fornøden veigrunn m. v. trenger derfor brukseierforeningen en fornyelse av konsesjonen av 5 juli 1928.

Hovedstyret antar efter det i andragendet oplyste at det for vedlikeholdet av reguleringsanlegget er nødvendig at brukseierforeningen får anledning til å benytte den nevnte veistrekning og til å ta grus efter veien hvis det under skjønnet blir spørsmål om plikt eller rett for brukseierforeningen til vedlikehold av veien.

I henhold hertil anbefaler hovedstyret at reguleringskonsesjonen av 5 juli 1928 fornyes. Man går ut fra at alle frister som i denne konsesjon er forutsatt å skulle regnes fra konsesjonens datum, fremdeles blir å regne fra den samme dag, d. v. s. 5 juli 1928.

Da det haster med saken og det ikke er meningen å ha noe møte av hovedstyret i den nærmeste fremtid har generaldirektøren funnet å burde avgi nærværende uttalelse i medhold av instruksens § 14.»

Som det vil sees, antar Hovedstyret at det — som i søknaden anført — for vedlikeholdet av reguleringsanlegget er nødvendig at brukseierforeningen får anledning til å benytte den omhandlede veistrekning og til å ta grus efter veien, dersom det under skjønnet blir spørsmål om plikt eller rett for brukseierforeningen til vedlikehold av veien.

Departementet vil efter det foreliggende med Hovedstyret anbefale at søknaden innvilges, således at den ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 gitte tillatelse fornyes.

I henhold hertil tillater man sig å innstille:

Den Glommens og Lågens brukseierforening ved kgl. resolusjon av 5 juli 1928 meddelte tillatelse til å foreta en regulering av Bygdin fornyes i henhold til § 16 pkt. 6 i lov av 14 desember 1917 nr. 17.

20. Vest-Agder fylkeskommune.

(Tillatelse til ytterligere regulering av Skjerkavassdraget m. v.)

Kgl. resol. av 4 september 1936.

Ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 fikk Arbeidsdepartementet bemyndigelse til å overdra halvparten av de staten tilhørende vannrettigheter m. v. i Skjerkavassdraget til Vest-Agder fylkeskommune og samtidig blev der meddelt fylkeskommunen tillatelse til å regulere vassdraget på nærmere angitte vilkår, alt i henhold til Stortingets beslutning av 1 august 1924.

Herom henvises til St. prp. nr. 61, 1924, Innst. S. nr. 95, 1924 samt «Meddelte Vassdragkonsesjoner» XI side 79 fig.

Fra fylkesmannen i Vest-Agder har man mottatt en søknad, datert 6 juni 1936, om tillatelse til ytterligere regulering av vassdraget.

Søknaden er sålydende: «Da fylket i sin tid fikk tillatelse til å regulere og utbygge Skjerka kraftanlegg, skjedde dette fra fylkets side i forvisningen om at når kraftkildene først var kommet, vilde også konsumentene melde sig. Det var også fra fylkets side en forutsetning at utbygningen og reguleringen fant sted efter hvert som behovet for elektrisk kraft meldte sig; man var derfor allerede fra første stund av opmerksom på at Skjerka-anlegget ikke vilde kunne være den økonomiske ryggrad for fylket før også det 3dje aggregat var installert. Med henblikk herpå blev kraftstasjonen bygget og anlegget for øvrig dimensjonert.

Det viser sig nu å holde stikk at kraftkonsumentene melder sig, og efterspørselen efter kraft har i den senere tid vært stadig økende, jfr. verkchefens medfølgende redeleggelse av 27 mai d. å. I løpet av det siste år er det derfor stadig blitt mere klart for fylkets vedkommende at skal det nu kunne bli spørsmål om å tilfredsstille kraftbehovet, vil det bli nødvendig allerede straks å gå til en utvidet regulering av anlegget med samtidig installasjon av det 3dje aggregat.

Spørsmålet herom blev i år forelagt for fylkestinget, jfr. sak nr. 122, i de allerede utsendte forhandlinger, og fylkestinget var enstemmig av den mening at utvidelsen burde søkes gjennomført så snart den økonomiske basis herfor forelå. Samtidig bemyndiget fylkestinget fylkesverkets styre i samråd med fylkesutvalget til å igangsette de nødvendige utvidelsesarbeider.

Fylkesverkets styre behandlet saken i møte den 4 ds. og besluttet da å henstille til fylkesutvalget å gi sitt samtykke til at arbeidet nu søkes igangsatt, hvad fylkesutvalget i et fellesmøte med verkets styre s. d. erklarte sig enig i.

Som et ledd i de forestående utvidelsesarbeider inngår også en ytterligere regulering av vassdraget gjennom opdemning av Nåvann — Sandvann til kote 614. Herom har fylkesverket tilskrevet fylket i skrivelse av 5 ds. Gjennomslag av denne skrivelse med deri nevnte bilag i 2 eksemplarer vedlegges, idet man under henvisning til de deri gitte opplysninger om arbeidets art tillater sig å søke om at der må bli gitt tillatelse til å gjennomføre den omhandlede regulering, og samtidig foreta de i forbindelse hermed nødvendige ekspropriasjoner.»

Man vedlegger den i søknaden omhandlede skrivelse fra fylkesverket av 5 juni 1936.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 15 august 1936 har avgitt en uttalelse hvorav hitsettes:

«Det fremgår av det påberopte brev av 5 juni 1936 med bilag fra fylkesverket at den nu påtenkte økning av reguleringen omfatter opdemning av Nåvatn og Sandvatn — som er sammenhengende — til kote 614. Disse vatn er tidligere bare senket (øvre vannstand ligger henholdsvis på kote 605,20 og 605,80). Ved opdemningen som skal skje med en halvpermanent dam forutsettes innvunnet ca. 29,2 mill. m³ magasin som antas å øke den regulerte vannføring med ca. 2 sm³ fra ca. 4,6 sm³ til ca. 6,6 sm³ svarende til en kraftøkning på ca. 5 000 årgangs kW., fra ca. 12 500 til ca. 17 500 kW. (maks. 18 000 kW.).

Det areal som vil bli opdemmet opgis til ca. 1100 mål, for det alt vesentlige bestående av lyngmark og fjell med en del slåttemark iblandt. Den med opdemningen forbundne grunnskade og ulemper m. v. antas å ville koste ca. kr. 50 000 og selve dammen ca. kr. 80 000.

Angående ulempene ved den allerede foretatte regulering opplyses at de har vært minimale og at det ikke er fremkommet noen besværing i den anledning gjennom fylkets myndigheter.

Saken har vært behandlet i distriktet og med følgende resultat:

Herredsstyret i Aseral, hvor magasinet ligger, fremholder at ulempene nok vil bli større enn ved de tidligere reguleringer. Det har allikevel ikke noe imot at tillatelse blir gitt, men går — da Aseral har stor arbeidsløshet — ut fra at bygdefolket får fortrinnsrett til arbeidet med dammen.

De nedenforliggende kommuner — de er i rekkefølge nedover Mandalen — Grindheim, Bjelland, Finsland, Laudal, Øyslebø, Holum og Hasle og Harkmark, har dels uttalt at de ikke har noe imot reguleringen, dels anbefaler de den. Grindheim har samme forbehold som Aseral om beskjefligelse av bygdefolk.

Mandals fiskeristyre går ut fra at den påtenkte regulering ikke har noe å si for laksefisket i Mandalselven i det store og hele. Derimot kan det tenkes at enkelte fiskeplasser kan bli skadelidende. Styret har ikke annen bemerkning å gjøre enn at mulige skadevirkninger må erstattes.

Mandal formannskap har ifølge enstemmig vedtak av 22 juni 1936 (senere tiltrådt av bystyret) intet spesielt å bemerke ved den påtenkte opdemning. Det minner dog om den forpliktelse som påhviler Vest-Agder elektrisitetsverk til å kjøpe kraft av Mandal. Formannskapet antar at det fornødne herom bør inntas i konsesjonen.

Heller ikke Mandalselvens Fellesfløtning har — ifølge styrets uttalelse av 27 juni 1936 — noe imot at reguleringen blir utført, men tar forbehold om erstatning hvis det mot formodning skulde bli ulemper for fløtningen.

Hovedstyret skal bemerke:

I henhold til kgl. resolusjon av 29 august 1924, jfr. Stortingets vedtak av 1 s. md. er halvdel av statens vannrettigheter m. v. i Skjerkavassdraget overdratt til Vest-Agder fylkeskommune på nærmere angitte betingelser. Og fylkeskommunen fikk samtidig i medhold av reguleringsloven av 1917 tillatelse til å regulere vassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan. Denne plan gikk ut på følgende:

	Senkning	Opdemning	Sum reg.høide	Innvunnet magasin
Nedre Skjerkavatn	0	19,0	19,0	
Øvre Skjerkavatn	1,95	16,90	18,85	28 mill. m ³
Hagedalsvatn	1,90	16,85	18,75	
Nåvatn	13,70	4,80	18,50	
Sandvatn	0	4,20	4,20	31 —»—

Sum: 59 mill. m³

Planen var å demme samtlige vatn ved en reguleringsdam ved nedre Skjerkavatn med overløp på kote 610.

Der er senere foretatt endringer i denne

plan — godkjent av Arbeidsdepartementet under 7 juni 1932 — hvorefter der ved første utbygning av Skjerka blir regulert på følgende måte:

	Senkning	Opdemning	Øvre gr.kote	Sum reg.høide	Innvunnet magasin
Nedre Skjerkavatn	0	14,00	605,0	14,0	
Øvre Skjerkavatn	1,95	11,90	605,0	13,85	ca. 19,0 mill. m ³
Hagedalsvatn	1,90	11,85	605,0	13,75	
Nåvatn	13,70	0	605,20	13,70	15,3 —>—
Sandvatn	3,80	0	605,80	3,80	4,0 —>—
					Sum ca. 38,3 mill. m ³

Opdemningen av de 3 førstnevnte vatn er altså redusert med 5,0 m hvorved magasinet i disse blev 9 mill. m³ mindre enn oprinnelig forutsatt. Videre er opdemningen av Nåvatn og Sandvatn sløifet, i stedet er Sandvatn senket 3,8 m.

Ved den nu påtenkte opdemning av Nåvatn og Sandvatn innvinnes efter det oplyste ca. 29,2 mill. m³ magasin som antas å øke den regulerte vannføring i Skjerka med ca. 2,0 sm³. Hovedstyret har intet vesentlig å bemerke til denne ansettelse av økningen. Den tilsvarer en kraftøkning alene i Skjerkaanlegget på ca. 9 000 naturhk. Hertil kommer kraftøkningen i de nedenfor liggende fall, hvorav bare Tungefoss, nu tilhørende fylket, er utbygget. Dette anlegg brukes dog efter det oplyste bare som reserve.

Skaden og ulempen ved reguleringen kommer efter det foreliggende vesentlig til å bestå i neddemning av ca. 1100 mål grunn vesentlig fjell og lyngmark, men også litt slått. Utgiftene til skade- og ulempeerstatninger er anslått til ca. kr. 50 000 og til den halvpermanente dam ca. kr. 80 000.

I forbindelse med skadevirkningene må man se hen også til virkningene på fisket. Under reguleringsakens behandling i 1923—24 forelå en uttalelse fra inspektøren for ferskvannsfiskerierne bl. a. gående ut på at reguleringen meget lett kan bevirke stor varig skade på laksefisket i Mandalselven og på fisket av innlandsfisk i de regulerte vatn. Han anbefalte at konsesjon ikke blev meddelt før der i lovgivningen er gjort sådan forandring at der blir anledning til å pålegge konsesjonæren en avgift til fiskerifond. Avgiftens størrelse antok han passende kunde settes til kr. 40 000. Ved siden herav måtte skaden på laksefisket og innlandsfisket ved den forandrede vannføring fullt ut erstattes. Forsåvidt sådant fiskerifond ikke blev stilt til disposisjon måtte han bestemt fraråde at konsesjon blev gitt.

Arbeidsdepartementet anførte herom, jfr. St. prp. nr. 61 for 1924 side 26 at det hadde under overveielse å foranledige avgitt forslag til lovrevisjon i hensikt å åpne adgang til å tilknytte eventuelle konsesjoner vilkår om innbetaling av fiskerifond. Det fant imidlertid i det foreliggende tilfelle ikke anledning til å fravike det utkast til konsesjonsbetingelser som hadde ligget til grunn for de med ansøkeren førte forhandlinger.

Hovedstyret har ikke hatt anledning til å innhente fiskeriinspektørens uttalelse om den nu omhandlede ytterligere regulering, da han har vært bortreist.

Man har forelagt saken for fiskerisekretær Sunde som ifølge uttalelse av 3 juli sistleden regner med at laksens naturlige forplantning kan bli vanskeliggjort ved reguleringen. Han finner det rimelig at Skjerkareguleringen yder et bidrag til lakseutklekning i Mandalselven og at kr. 500 pr. år vil være passe. Dessuten mener han det vil være påkrevet å få kr. 200 pr. år til utslipning av ørret yngel i Nåvatn og Sandvatn.

Hovedstyret antar efter det foreliggende at betingelsene for at tillatelse til reguleringen kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8.

Under konsesjonsbehandlingen sist var det opppe om staten skulde regulere selv eller om fylket skulde få tillatelse, jfr. nevnte St. prp. nr. 61 for 1924.

Hovedstyret kom til at det måtte være best at fylket foreløbig fikk reguleringstillatelse. Dog burde staten når den akter å utbygge kraft i Skjerka eller vil gå til innløsning av den del i samme som det da var spørsmål om å overdra fylket, tillikemed tilhørende anlegg betinges rett til å innløse også reguleringsanlegget. Dette blev gjort, se reguleringskonsesjonens post 2.

Også nu antar hovedstyret at fylket bør få den ansøkte tillatelse og — bortsett fra nedennevnte reservasjon — på de samme vil-

kår som sist, altså også med innløsningsrett for staten. Det er nu anledning til å betinge opprettet fiskerifond, jfr. reguleringslovens § 12, 8, siste ledd som er tatt inn ved tilleggslov av 13 mars, 1925.

Hovedstyret foreslår i tilslutning til det av fiskerisekretær Sunde anførte at der opprettes et fiskerifond stort kr. 17 500, d. e. det 25-dobbelte av de foreslåtte årlige beløp, jfr. post 13 i utkastet til betingelser.

Det som er anført av Mandalformannskap om plikt til å kjøpe kraft fra Mandal er det formentlig ikke grunn til å komme inn på i forbindelse med reguleringen, det hører hjemme under drøftelsen av approbasjonsspørsmålet.

Manøvreringsreglementet for den nuværende regulering er fastsatt ved kgl. resolusjon av 29 juli 1932. Den øvre reguleringsgrense som ved konsesjonen var satt til kote 610 for samtlige 5 regulerte sjøer og som ved den i 1932 godkjente planendring blev redusert til kote 605 for de i ovenstående tabeller først nevnte tre sjøer er i reglementet satt til kote 596 for disse. I virkeligheten er altså Skjerkavatnene og Hagedalsvatn nu regulert til kote 605 ved dammen ved nedre Skjerkavatn. Lavvannsgrensene i reglementet er overensstemmende med de for konsesjonen forutsatte og for Sandvatns vedkommende planendringen av 1932.

Den nødvendige forandring i reglementet blir bare at reguleringsgrensene i pkt. 1 føres à jour samt at ordet «dammen» i pkt. 5 erstattes av «dammene».

Hovedstyrets utkast til betingelser og manøvreringsreglement blev under 8 juli sistleden forelagt fylkesmannen i Vest-Agder.

Av fylkesmannens brev av 24 s. m. fremgår at Elektrisitetsverkets styre enstemmig har besluttet «å anbefale godtatt det ovensendte utkast til manøvreringsreglement».

«Om opprettelsen av et fiskerifond — betingelsen post 13 — stort kr. 17 500, vil styret ha uttalt at det likeså lite som for reguleringstillatelsen av 29 august 1924 nu skulde være grunn for opprettelse av et sådant fond og henstiller til fylkesmannen å søke om å få sløifet betingelsen i post 13.» Styret gjør oppmerksom på, at forsåvidt som betingelsen blir opprettholdt vil det medføre at lånet for utvidelsen av Skjerka (i Norges Kommunalbank) må forhøies tilsvarende med mindre fylket skulde kunne avse midler hertil.»

Fylkesmannen er enig med styret og anmoder om at spørsmålet om fiskerifond optas til velvillig fornyet behandling. Han gjør oppmerksom på at det på grunn av fylkets

økonomiske stilling vil bli vanskelig å skaffe plass til denne ekstra utgift på budgettet. Å få det allerede bevilgede lån i Kommunalbanken forhøiet tilsvarende anser han for lite sannsynlig.

Under disse omstendigheter og i betraktning av fylkets meget vanskelige stilling ber fylket inntrengende om at post 13 i betingelsene utgår eller at spørsmålet herom utstår til senere drøftelse.

Hovedstyret har heller ikke nu kunnet få Fiskeriinspektørens uttalelse, da han fremdeles er bortreist. Man går — efter konferanse med fiskerisekretær Sunde — ut fra at nødvendigheten av et fiskerifond vil bli fastholdt av de sakkyndige. Da det er ønskelig å få spørsmålet om reguleringstillatelsen avgjort snarest, jfr. Vest-Agder Elektrisitetsverks brev av 10 ds., finner man å burde ekspedere saken uten å avvente nærmere uttalelse fra Fiskeriinspektøren.

Hovedstyrets utkast til reguleringsbetingelser og reglement som man således må fastholde — de har forøvrig fått fylkesmannens vedtagelsespåtegning — vedlegges.

Det tilføies at reguleringsøknaden er bekjentgjort i Kunngjørelsestidende 18 og 20 juni d. å.

Behandlet i møte 2 juli 1936.»

I skrivelse av 29 august 1936 har Hovedstyret meddelt at det har mottatt en uttalelse fra inspektøren for ferskvannsfiskeriene. Inspektøren finner å kunne anbefale at kravet om ikke å forlange fiskerifond i dette tilfelle imøtekommes. Hovedstyret finner efter dette å kunne tilråde at kravet om fiskerifond ikke lenger opprettholdes.

I anledning av spørsmålet om nødvendigheten av å forelegge saken for Stortinget har Vest-Agder Elektrisitetsverk fremkommet med følgende redegjørelse angående kraftøkningen, datert 28 august 1936:

«Ifølge den plan som lå til grunn for den ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 meddelte tillatelse til for Vest-Agder fylkeskommune å regulere Skjerkavassdraget, blev innvunnet ca. 59 mill. m³ magasin, og i det utbyggede fall ca. 20 000 HK. Reguleringen omfattet N. og Ø. Skjerkavann, Hagedalsvann og Naavann—Sandvann, som — foruten å senkes — var forutsatt opdemmet underrett til cote 610, ved en dam ved N. Skjerkavann (St. prp. nr. 61, 1924 og innst. S. nr. 95, 1924). Av økonomiske grunner blev arbeidet ikke iverksatt den gang, og da spørsmålet om utbygning av Skjerka senere kom op — i 1931 — fant man likeledes av økonomiske grunner å burde gjennomføre utbygningen og reguleringen trinvis.»

Efter den i 1931—32 utarbejdede plan som blev gjennomført i 1932—33 innskrenket man sig til foreløbig å regulere forannevnte vann

ved opdemning til cote 605 (foruten senkning). Derved innvant man ca. 38 mill. m³.

Ved den nu foreliggende plan (dam ved N. Skjerkavann er bibeholdt uforandret), som forutsetter kun en opdemning av Nåvann—Sandvann til cote 614, innvinnes ytterligere ca. 29,2 mill. m³ magasin, slik at det samlede magasin blir ca. 67,2 mill. m³.

Sammenligner man denne regulering med den som lå til grunn for kgl. resolusjon av 29 august 1924, vil man finne at økningen i hestekraften utgjør i Skjerkavassdraget ca. 1300 og i det nedenforliggende vassdrag (Mandalsvassdraget) ca. 900, altså i begge vassdrag tilsammen ca. 2200 HK.

Dersom man hadde innskrenket sig til kun å opdemme Nåvann—Sandvann til cote 612, vilde man ikke ha overskredet det magasin ca. 59 mill. m³ som reguleringsplanen av 1924 forutsatte. Av rent praktiske grunner fant man imidlertid å burde demme op til cote 614.

Som det av foranstående vil fremgå har en reguleringsplan som forutsetter et innvunnet magasin på 59 mill. m³ tidligere fått regjeringens og Stortingets tilslutning.

Vi har da gått ut fra at den ubetydelige økning av innvunne hestekrefter etter den foreliggende reguleringsplan ikke skulde betinge at saken måtte forelegges for Stortinget. Det vil i så fall medføre for oss betydelig økonomisk tap, idet vi har regnet med å kunne nyttiggjøre oss reguleringen allerede kommende vinter, slik at vi blir istand til å oppfylle våre inngåtte kontrakter og avtaler.

Damarbeidet er langt fremskredet og vil antagelig være ferdig i midten av oktober måned.»

Departementet skal bemerke at da den kraft som vil innvinnes ved den ansøkte ytterligere regulering ikke andrer til mer enn ca. 2200 nat.HK. utover det som inngikk i den plan Stortinget tidligere har godkjent, finner man at saken kan fremmes uten å forelegges for Stortinget.

Skaden og ulempen ved reguleringen består vesentlig i neddemning av ca. 1100 mål grunn, hovedsakelig fjell og lyngmark, men også litt slåttemark.

Videre må der påregnes skade på fisket.

Departementet antar etter det foreliggende med Hovedstyret at betingelsene for at tillatelse til reguleringen kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8.

Man vil anbefale den ansøkte regulerings-tillatelse gitt.

Tillatelsen anbefales gitt følgende av hovedstyret foreslåtte vilkår:

1. Reguleringskonsesjonen gjelder inntil anlegget overtas av staten (jfr. reglene i post 2 nedenfor).

Med den begrensning som følger av ovenstående gjelder konsesjonen for vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner og som deltar i reguleringen eller blir med-

eier i reguleringsanlegget i 50 år fra konsesjonens datum. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vannfallseieres andel i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

Staten har, når den akter å utbygge sitt fall i Skjerka eller vil gå til innløsning av det fylket overdragne vannfall i samme med tilhørende anlegg, rett til å innløse det hele reguleringsanlegg. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggets eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne på grunnlag av hvad anlegget med tilbehør, altså også grunnstykker og rettigheter, beviselig har kostet ved erhvervelsen og — forsåvidt angår den andel som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er maksimumbegrenset til 50 år — med fradrag for amortisasjon efter en amortisasjonstid av 50 år.

Den andel i reguleringsanlegget som måtte tilhøre sistnevnte eiere kan staten under enhver omstendighet innløse i det 35te år efterat konsesjonen er gitt og efter de nevnte regler.

Anlegget skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort, hvis og når staten i henhold til nærværende post innløser anlegget.

3.

For den økning av vannkraften, som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av denne økning for-

utsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreer efter hvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

4.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 3, og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 17 skal, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efterat konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid, som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

6.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, for såvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd.

7.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbød for

sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgjørlighet for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendig lægehjelp og holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiofsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom, alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier og broer, som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

13.

Konsesjonæren plikter for arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag

vedkommende reguleringsanlegget, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse så vel som dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

15.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter, som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

16.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

17.

De vannfalls- og brukseiere, som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, efter hvert som utbygningen skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Krevs den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således at kraftens omformning og avgivelse ikke unødige fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder efter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier

eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris, som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Den i nærværende post omhandlede plikt til avgivelse av kraft til kommuner gjelder ikke Vest-Agder fylkeskommunale anlegg i Skjerka.

18.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggets eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

19.

Reguleringsanleggets eier plikter å treffe sådanne anordninger i vassdraget nedenfor samt å avgi vann i sådan utstrekning at den almindelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføininger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe på fløtningen, som ikke på denne måte avhjelpes, blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

20.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte

bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Departementet har som det fremgår efter den foreliggende uttalelse fra inspektøren for ferskvannsfiskeriene ikke funnet å burde foreslå noen betingelse om avsetning av et

«Utkast til reglement

for manøvrering av reguleringsdammene i Skjerkavassdraget.

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

	Øvre		Nedre	Reg. høide i m.
Nedre Skjerkavann	605,00	m. o. h.	591,00	14,00
Øvre —»—	—	—	591,15	13,85
Hagedalsvann	—	—	591,25	13,75
Nåvann	614,00	—	591,50	22,50
Sandvann	—	—	602,00	12,00

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Der avgis vann til den almindelige fløtning overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser.

3.

For øvrig kan, så lenge Skjerka er det eneste utbyggede fall i vassdraget, vannslipningen foregå efter dettes behov. De nærmere regler for slipningen efterat den er bygget ut andre fall i vassdraget blir senere å bestemme.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragets naturlige flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

4.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

fiskerifond. De foreslåtte betingelser er helt overensstemmende med dem som blev fastsatt for den tidligere ved kgl. resolusjon av 29 august 1924 gitte reguleringsstillatelse.

Konsesjonstiden er foreslått begrenset til 50 år eller til anlegget eventuelt blir overtatt av staten, jfr. vilkårenes post 1 og 2.

Der er foreslått betinget avgift til staten stor kr. 0,50 pr. nat.HK., og til kommuner stor kr. 0,50 pr. nat.HK. for økningen av vannkraften, jfr. post 3.

Kraftavstæelse foreslås betinget til kommuner med 10 pct. og til staten med 5 pct., se post 19.

Man vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement som gjeldende inntil videre overensstemmende med følgende av hovedstyret opsatte utkast:

1.

5.

Det skal påsees at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammene til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammenes manøvrering, avleste vannstande samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Vassdragsvesenet.

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen efterat de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

1. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917. Vest-

Agder fylkeskommune å foreta en ytterligere regulering av Skjerkavassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 4 september 1936 inntatte betingelser.

2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen som gjeldende inntil videre overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast.

21. A/S Kjårdavassdraget.

(Ytterligere fristforlengelse.)

Kgl. resol. av 25 september 1936.

Ved skrivelse av 14 september 1936 har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt uttalelse angående en av A/S Kjårdavassdraget under 1 mai 1936 inngitt søknad om forlengelse av de fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av utbygning og regulering av Kjårdavassdraget.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Det Kongelige Departement har under 4 mai d. å. sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende — datert 1 s. m. — fra A/S Kjårdavassdraget:

«Vi tillater oss herved å søke om at fristen for påbegynnelse og fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeidene i Kjårdavassdraget blir forlenget til henholdsvis 12 august 1940 og 12 august 1943.

Grunnen til denne ansøking er den at de internasjonale forhold fremdeles er så usikre at det har vært umulig for oss å kunne få satt regulerings- og utbygningsarbeidet igang. Anlegget blir avhengig av det internasjonale marked og før forholdene mellom nasjonene er mere avklart og mere stabilt, vil det medføre for stor risiko å gå igang med arbeidet.

Vi har i den tid som er gått nedlagt et energisk arbeide for å kunne utnytte vassdraget, men de usikre internasjonale forhold har stadig gjort det umulig å få realisert våre planer. Vi arbeider imidlertid videre med saken og såsnart det gunstige tidspunkt er inne vil vi gå igang med utbygningen.»

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Ankenes herredsstyre har i møte 24 juli 1936 enstemmig anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Nordland anbefaler også. Han antar at det har lange ut-

sikter med å få i stand noe foretagende på grunnlag av Kjårdavassdraget selv om de internasjonale forhold skulde bli mindre usikre.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

A/S Kjårdavassdraget fikk ved kgl. resolusjon av 12 august 1927 tillatelse til å erverve og regulere Kjårdavassdraget i Ankenes herred bl. a. på betingelse av at utbygningen av vannfallene og reguleringen skulde være påbegynt innen 2 år fra konsesjonens datum og fullført innen ytterligere 5 år.

Ved kgl. resolusjon av 17 januar 1930 blev fristen for arbeidets påbegynnelse forlenget med 2 år til 12 august 1931, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XVII side 6—7 og ved kgl. resolusjon av 16 oktober 1931 blev begge frister forlenget med 2 år til henholdsvis 12 august 1933 og 12 august 1936, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XVIII side 53—55. Endelig blev de ved kgl. resolusjon av 10 november 1933 forlenget med 2 år til henholdsvis 12 august 1935 og 12 august 1938, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner» bind XX side 61—62. Selskapet søker altså nu om ytterligere 5 års forlengelse av fristene.

Hovedstyret finner som forholdene ligger an at man også denne gang må stille sig imøtekommende og andragendet anbefales derfor innvilget. Hovedstyret antar nu som forrige gang at der ikke er grunn til å gjøre tillatelsen avhengig av særlige betingelser.

Blir tillatelsen innvilget anbefaler man at den i konsesjonsbetingelsene fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av påbegynnesfristen ikke bringes til anvendelse.

Behandlet i møte den 10 september 1936.»

Departementet finner efter det foreliggende også denne gang å burde anbefale de omhandlede frister forlenget.

Man vil med hovedstyret anbefale 5 års fristforlengelse uten særskilte betingelser.

Man vil videre anbefale at den fastsatte mulktbestemmelse for oversittelse av påbegynnesfristen ikke blir bragt til anvendelse.

Man tillater sig således å innstille:

De senest ved kgl. resolusjon av 10 november 1933 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av regulerings- og utbygningsarbeidene i Kjårdavassdraget forlenges til henholdsvis 12 august 1940 og 12 august 1943.

22. A/S Norsk Aluminium Company.

(Tillatelse til å erverve A/S Høyangfaldenes vannfall, kraftanlegg, reguleringsanlegg, reguleringsrettigheter og øvrige eiendommer og eiendomsrettigheter i Kyrkjebø herred og tilgrensende herreder, Sogn og Fjordane fylke.)

Kgl. resol. av 25 september 1936.

Stortinget har i møte 3 juli 1936 gjort følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at det meddeles A/S Norsk Aluminium Company tillatelse til å erverve A/S Høyangfaldenes vannfall og reguleringsanlegg m. v. på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 juni foreslåtte betingelser.»

Man henviser herom til vedlagte avtrykk av St. prp. nr. 119, 1936 og innst. S. nr. 225, 1936 samt St. forh. 1936 side 1509—1516.

De i Arbeidsdepartementets foredrag av 5 juni 1936 foreslåtte betingelser er med et par tilføyelser overensstemmende med et av Hovedstyret under 28 mai 1936 avgitt forslag, som er inntatt i nevnte St. prp. nr. 119, side 11—17. De betingelser som i tillegg her til er foreslått av departementet er inntatt i proposisjonen, side 22, hvor det er anført:

«Man vil dog under henvisning til Kirkedepartementets uttalelse anbefale, at det i henhold til erhvervslovens § 2 pkt. 6 og reguleringslovens § 12 pkt. 4 pålegges konsesjonæren å stille beløp til rådighet til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og geistlig betjening ved de gjenstående utbygningsarbeider i Dale- og Kråkevassdraget. Betingelsen foreslås medtatt som nytt ledd under I pkt. 9 i konsesjonene på nevnte vassdrag, og beløpene antas å burde ansettes til henholdsvis kr. 10 000 og kr. 5 000.

Enn videre finner departementet overensstemmende med erhvervslovens § 2 pkt. 11 å måtte anbefale at det i utkastets I pkt. 14 inntas følgende bestemmelse, som var medtatt i Hovedstyrets opprinnelige forslag:

«Såfremt vannkraften av konsesjonæren blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, må prisene ved salg innen landet ikke settes høiere enn nettoeksportprisene, beregnet etter gjennomsnitt for de siste 12 måneder.

Derhos skal der årlig stilles til disposisjon for det norske landbruk inntil 10 pct. av produksjonen etter en pris som i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer, skal ligge 15 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted, skal prisen ligge 15 pct. under en beregnet eks-

portpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgi gjødningsstoffer til underproduksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet oppgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må være på minst 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.»

I henhold hertil har departementet opstillet følgende utkast til konsesjonsbetingelser:

Betingelser for erhverv og regulering av Jetlands- og Ørevassdraget samt den del av Kråkevassdraget, som etter de planer, som lå til grunn for A/S Høyangfaldenes konsesjon av 2 april 1917, overføres til Høyanger.

I.

1. Styre, kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket. Styret skal til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aksjer skal lyde på navn.

Ved eventuell utvidelse av aksjekapitalen skal der gis den norske aksjegruppe (N-gruppen) adgang til å delta med inntil 50 pct. av den nye kapital.

Majoriteten av selskapets aksjer må ikke uten særlig kongelig tillatelse tilhøre nogen som eier eller bruker eller leier kraft fra annet vannfall her i riket eller som sitter inne med aksjemajoriteten i noget annet selskap, som eier eller bruker eller leier kraft fra sådant vannfall.

Bestemmelse herom skal påføres aksjebrevene i det norske, engelske, franske og tyske sprog.

Selskapets vedtekter blir å forelegge vedkommende departement til godkjenning. Forandringer i vedtektene som angår styrets virksomhetsområde eller som forøvrig berører noget i denne konsesjon omhandlet for-

hold, må ikke finne sted uten departementets godkjennelse.

2. Om kraftens anvendelse.

Forsåvidt konsesjonæren anvender kraften til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan brukes til fremstilling av aluminium, kullelektroder og alle i forbindelse hermed stående formål samt til fabriksjoner forøvrig som ikke går inn under og skader den fabrikkmessige husflid eller den norske småindustri. Om så er tilfelle, avgjøres i hvert enkelt tilfelle av Kongen.

3. Frister.

Driften av kraft- og reguleringsanlegg må ikke uten Kongens samtykke i så lang tid som 3 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes til mindre enn en tredjepart av det i den forløpne tid innsatte, på regelmessig drift beregnede maskineris energi, heri ikke iberegnet hvad der måtte være avgitt til bruk for stat eller kommune etter post 15 og sådanne stansninger eller innskrenkninger må ikke nogensinne i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100 — et hundre kroner — pr. dag hvori vedkommende frister oversittes.

4. Norske funksjonærer og arbeidere.

Ved vannfallets utbygning og regulering og ved driften derav samt ved de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anleggene, anvendes arbeidere og funksjonærer som har norsk innføds- eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen, når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlig hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende

mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

5. Norsk arbeide og materiell.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegger konsesjonæren for hver gang etter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

6. Forsikring.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. Varer istedenfor penger.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi, beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8. Motarbeidelse av drukkenskap.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anleggene og til de bedrifter som tilhører konsesjonæren og forsynes med kraft fra anleggene.

9. Læge, sykehus.

Konsesjonæren er forpliktet til når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

10. Husrum m. v.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bindende virkning av departementet.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon. Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes denne av husleie-nævnden, hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

11. Veier, broer og kaier.

Konsesjonæren er forpliktet til, i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer, å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier,

hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet, og ved transporter til og fra de bedrifter som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anleggene. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anleggene og de bedrifter som erholder kraft derfra.

Det offentlige skal være berettiget til, i den utstrekning det uten vesentlig ulempe kan skje, å fremføre rikstelefonens og rikstelegrafens ledninger over selskapets telefonstolper og festigheter.

Mulig tvist avgjøres av departementet.

12. Fond.

Konsesjonæren er forpliktet til for reguleringsanleggene, kraftanleggene og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anleggene, å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19 mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren ved senere utvidelser forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggene (kraft-, regulerings- og fabrikk-anlegg) beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til ett for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

13. Kunstig forhøielse av priser.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi, må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

14. En del av produksjonen skal disponeres for innenlandsk forbruk.

Såfremt de av konsesjonæren fremstilte produkter kan benyttes som råstoff eller halvfabrikat til ytterligere fabrikkmessig

bearbeidelse, skal denne bearbeidelse i størst mulig utstrekning skje her i riket.

Til oppnåelse herav kan det således av vedkommende departement bestemmes at der skal gis norske fabrikker adgang til som råprodukt å erholde kjøpt på vanlige salgsvilkår inntil $\frac{1}{3}$ av den nevnte produksjon. Denne forpliktelse gjelder dog ikke såfremt $\frac{1}{3}$ av produksjonen bevises allerede å være fullt tilvirket her i landet av vedkommende selskap selv eller dets datterselskaper. Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 3 år for hver gang det i henhold til nærværende bestemmelse skal avgis noget av sin produksjon.

Såfremt vannkraften av konsesjonæren blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer, må prisene ved salg innen landet ikke settes høiere enn nettoeksportprisene, beregnet etter gjennomsnitt for de siste 12 måneder.

Derhos skal der årlig stilles til disposisjon for det norske landbruk inntil 10 pct. av produksjonen etter en pris som, i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer, skal ligge 15 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted, skal prisen ligge 15 pct. under en beregnet eksportpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgis gjødningsstoffer til under produksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet oppgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet etter gjennomsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må være på minst 500 tons.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt, leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

15. Avgivelse av kraft.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgis inntil 10 pct. av den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallene efter den foretatte

utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet til den kommune hvor kraftanleggene er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år, for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1 pr. dag, for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av kraft- og reguleringsanlegg for eierens regning og risiko, såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

16. *Årlige avgifter.*

Konsesjonæren skal betale en årlig avgift til staten av kr. 0,90 pr. nat.HK. beregnet etter den gjennomsnittlige kraftmengde, som vannfallene etter den foretatte utbygning kan frembringe med den påregnelige vannføring år om annet og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av kr. 1,15 pr. nat.HK beregnet på samme måte.

Avgiften, hvorav svares 6 pct. rente etter forfall, har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

17. *Approbasjon av planer og arbeider.*

Konsesjonæren plikter, før arbeidet påbegynnes, å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringen og vannfallenes utbygning, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Kraft- og reguleringsanlegg skal utføres på en solid måte og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse så vel som deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

18. *Konsesjonstid.*

Når 65 år er forløpet fra 19 november 1915, tilfaller vannfallene med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger m. m., de til utbygningen og kraftanleggene erhvervede grunnstykker og rettigheter, kraftstasjoner med tilhørende maskineri og annet tilbehør, så vel som reguleringsanleggene med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de arbeiderboliger, bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Hvilke bygninger og innretninger som hører med til reguleringen og kraftanleggene, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn. Det som ikke tilfaller staten, kan den innløse for dets verdi etter skjønn på sin bekostning eller forlange fjernet innen en av departementet fastsatt frist.

Kraft- og reguleringsanlegg med installert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle, avgjøres ved skjønn av uvillige menn på konsesjonærens bekostning. Konsesjonæren plikter på egen bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

19. *Innløsning.*

I det 40de år etter 19 november 1915 skal staten kunne innløse det hele kraftanlegg, i den utstrekning hvori det etter post 18 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang og således videre, hvert 10de år. Bestemmelsen om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien.

Innløsningssummen bestemmes således at der fra en årlig kraftleie, beregnet overensstemmende med kraftleiekontrakt mellem A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Co. av 1 mars 1923 (jfr. konsesjon meddelt ved kgl. resolusjon av 24 januar 1923), trekkes de årlige rimelige utgifter til administrasjon, drift og vedlikehold av kraft- og reguleringsanleggene, herunder konsesjonsavgifter. Det således fremkomne nettobeløp kapitaliseres efter procentsats tilstrekkelig til å forrente og amortisere innløsningssummen i den gjenværende del av konsesjonstiden. Opnåes ikke enighet om beregningen av de årlige utgifter til drift m. v., bestemmes disse ved voldgift av 3 medlemmer, hvorav hver av partene opnevner et medlem og den tredje opnevnes av Høiesteretts justitiarius. Innløsningssummen skal under enhver omstendighet ikke være større enn den vilde blitt efter den i konsesjonen for A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co., av 19 november 1915, post I, 19 opstilte bestemmelse, jfr. konsesjon av 2 april 1917 I § 18.

Såfremt kraftanlegget innløses som ovenfor nevnt, skal staten vedblivende levere kraft til konsesjonærens fabrikanlegg i Høyanger og mulige andre bedrifter, konsesjonæren tilhørende, som på innløsningstiden forsynes med kraft fra kraftanlegget, alt i overensstemmelse med vilkår som fastsatt i den nevnte kraftleiekontrakt mellem A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Co. av 1 mars 1923. Konsesjonæren inngår på at kraftprisen om nødvendig reguleres således at den er tilstrekkelig til å dekke de årlige utgifter til administrasjon, avgifter, drift og vedlikehold av kraft- og reguleringsanleggene på den i nærværende post 19, avsnitt 2 bestemte måte.

Også forøvrig plikter staten å overta de av konsesjonæren med offentlig tillatelse inngåtte kontrakter om bortleie av kraft, for et tidsrum som ikke må strekke sig utover 5 år efter innløsningen. Staten har rett til for sådan bortleie av kraft å kreve en godtgjørelse som svarer til den gjennomsnittlig betalte pris på elektrisk kraft her i riket for lignende formål. I mangel av mindelig

overenskomst herom fastsettes prisen ved et av Kongen opnevnt skjønn, hvis avgjørelse ikke kan påankes.

20. Utbygning av Siplaugvassdraget.

Konsesjonæren må ved anlegg av sin rørledning og erhvervelse av grunn ikke legge hindringer i veien for en senere utbygning og regulering av Siplaugvassdraget.

21. Naturforekomster.

Konsesjonæren forplikter sig til i den utstrekning hvori dette kan skje uten særlige vanskeligheter og utgifter, å undgå ødeleggelse av plante- og dyrearter, geologiske og mineralogiske dannelser samt i det hele naturforekomster og steder, som kan antas å ha videnskapelig eller historisk betydning. Såfremt sådan ødeleggelse som følge av arbeidenes fremme i henhold til foranstående ikke kan undgås, skal det naturhistoriske museum i Bergen eller universitetet i betimelig tid på forhånd underrettes om saken.

Om nærværende bestemmelse gis vedkommende ingeniører eller arbeidsledere fornøden meddelelse.

II.

1. Reguleringstid.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 65 år regnet fra 19 november 1915. Den kan ikke overdras. Den følger tillikemed de med hjemmel av samme utførte anlegg vedkommende vannfall. De utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfallene.

Reguleringsanleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2. Kontroll med vannforbruket.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter I post 16 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 15, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

3. Militære foranstaltninger.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne

sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

4. Manøvreringsreglement.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement, som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjons-skjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt dammene manøvreres i strid med reglementet, kan konsesjonæren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 5 000 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

5. Hydrologiske iakttagelser m. m.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke, som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

6. Ytterligere regulering.

Eieren skal uten vederlag for de utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke forringer den tillatte regulerings effekt, og han skal vederlagsfritt avgi fornødent driftsvann til mulige senere kanalanlegg for statens regning.

7. Vannfallseier, som ikke er medeier i reguleringsanlegget.

Departementet kan under særlige omstendigheter gi en vannfalls- eller brukseier, som ikke er medeier i reguleringsanleggene, tillatelse til å benytte driftsvann, som er innvunnet ved reguleringen, mot en årlig godtgjørelse til reguleringsanleggenes eier. Denne godtgjørelse skal i tilfelle av tvist fastsettes av departementet.

8. Fløtning.

Reguleringsanleggenes eier plikter å treffe sådanne anordninger ved anleggene og i tilfelle i vassdraget nedenfor disse samt å avgi vann i sådan utstrekning, at den almindelige fløtning forulempes så lite som mulig ved reguleringen. Spørsmålet om hvilke forføi-

ninger han skal treffe, avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn.

Skade eller ulempe som ikke på denne måte avhjelpes blir å erstatte overensstemmende med reguleringslovens § 16.

9. Fiskeutklekning.

Reguleringsanleggenes eier er forpliktet til i den utstrekning vedkommende departement måtte forlange, å anlegge, drive og vedlikeholde fiskeutklekningsanstalt i vassdraget. Planer og nærmere bestemmelser herfor angis av departementet.

III.

1. Sikkerhet.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene (kraft- og reguleringsanlegg samt dertil knyttede bedrifter) eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser, skal der stilles og til enhver tid opprettholdes sikkerhet for et beløp av kr. 100 000 etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

2. Kontroll med betingelsenenes overholdelse.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes av det offentlige av konsesjonæren etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

3. Panteheftelser.

Forsåvidt der måtte påhvile de konsederte eiendommer eldre panteheftelser, servitutter av vesentlig betydning, leierettigheter og lignende heftelser, plikter konsesjonæren innen to år å fjerne disse eller sørge for at de viker prioritet for de i konsesjonen pålagte forpliktelser, derunder mulkter, som måtte pålegges i henhold til denne. Heftelser av mindre betydning kan av vedkommende departement tillates å forbli stående. Alle heftelser, som etter konsesjonens tinglysning (jfr. III post 5) er påført vedkommende eiendommer og gjenstander, bortfaller når disse ifølge konsesjonen overgår til staten eller innløses av denne.

4. Overtredelser.

Overtredelser av foranstående betingelsers I post 1 og 13 og II post 1 og III post 2 samt undlatelse av å stille de i I post 12 omhandlede fonds og den i III post 1 betingede sikkerhet medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen, således at reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14. desember 1917, §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

5. Tinglysning.

Idet konsesjonæren vedtar foranstående betingelser for konsesjonen på vedkommende eiendomserhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for sig og de konsederte eiendommer, inngår han på at nærværende konsesjon, som ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på konsesjonærens bekostning tinglyses ved hans verneting og innen de jurisdiksjoner, hvor de konsederte eiendommer og anlegg m. v. er beliggende.

Til sikkerhet for de forpliktelser, som i henhold til nærværende reguleringstillatelse måtte påhvile eiendommer eller bruk i vassdraget, blir derhos å foreta tinglysning til anførsel på vedkommende eiendommers eller bruks folier i panteregistret.

Konsesjonæren skal innen 2 år innsende til departementet konduktørkart over samtlige de av ham erhvervede eiendommer og rettigheter. Likeledes har konsesjonæren å avgi meddelelse om de eiendommer som er eller senere måtte bli erhvervet og for hvis vedkommende der skal skje tinglysning av I postene 18 og 19.

Betingelser for erhverv og regulering av Dalevassdraget (Eiriksdals- og Gautesdalsvassdragene).

Betingelsene er enslydende med utkastet til betingelser for den utbyggede del av vassdragene, dog med følgende endringer:

I post 3 får følgende innledning:

«Utbygning og regulering skal være fullført og anleggenes drift påbegynt innen 19. november 1939.»

I post 9 gis følgende tillegg:

«Konsesjonæren er forpliktet til, når anleggsarbeidet påbegynnes, å stille til Kirkedepartementets rådighet til almindennende virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening et beløp stort kr. 10 000.»

I I post 12 utgår i første linje i annet avsnitt ordene «ved senere utvidelser».

I III post 1 oppføres et sikkerhetsbeløp på kr. 85 000.

Betingelser for erhverv og regulering av Kråkevassdraget, for såvidt angår den del, som efter de planer som lå til grunn for A/S Høyangfaldenes konsesjon av 2 april 1917, fremdeles skal gå i vassdraget.

Betingelsene er enslydende med utkastet til betingelser for den utbyggede del av Høyang- og Kråkevassdragene, dog med følgende endringer:

I post 3 får følgende innledning:

«Ubygning og regulering skal være fullført og anleggenes drift påbegynt innen 2 april 1937.»

I post 9 gis følgende tillegg:

«Konsesjonæren er forpliktet til, når anleggsarbeidet påbegynnes, å stille til Kirkedepartementets rådighet til almindelig virksomhet blandt arbeiderne og til geistlig betjening et beløp, stort kr. 5 000.»

I I post 12 utgår i første linje i annet avsnitt ordene «ved senere utvidelser».

I post 20 utgår.

I III post 1 opføres et sikkerhetsbeløp på kr. 15 000.

Selskapet har i brev av 18 juli 1936 akseptert de opstilte betingelser.

Angående bestemmelsen i utkastet I post 14 om avgivelse av gjødningsstoffer til innenlands forbruk m. v. har selskapet dog bemerket følgende:

«Den i I, P. 14, indtagne nye bestemmelse er efter vor opfatning uheldig forsaavidt som det første avsnitt neppe lar sig gjennomføre saaledes som verdenshandelen nu ligger an. Imidlertid er jo spørsmålet om fremstilling av kunstige gjødningsstoffer i Høyanger endnu ikke paa nogen som helst maate aktuelt. Det er derfor for os tilstrækkelig at ha pekt paa dette punkt, saaledes at vi eventuelt kan komme tilbake til spørsmålet om en lempning om eller naar det mot formodning skulde bli tale om at gaa over til en saadan produktion.»

I skog- og vassdragskomiteens ovennevnte innstilling, innst. S. nr. 225 var omhandlet en henvendelse fra Kyrkjebø herredsstyre til komiteen om å foranledige inntatt i konsesjonsbetingelsene «en bestemmelse om at NACO's hovedkontor vedblivende skal være i Høyanger».

Komiteen bemerket i anledning herav:

«Da NACO's nuværende konsesjon ikke inneholder noget om, hvor selskapets hovedkontor skal ligge, finner komiteen heller ikke å kunne knytte en bestemmelse herom til den nye konsesjon, men henstiller til administrasjonen før konsesjonen gis å opta forhandlinger med NACO og kommunen for om mulig å komme til en for begge parter tilfredsstillende ordning.»

I henhold hertil har representanter for selskapet og kommunen hatt en felleskonferanse med departementets chef.

Selskapets representant sendte derefter under 11 september 1936 ordføreren i Kyrkjebø følgende tilbud:

«Det av kommunens repræsentanter igaar indleverte forslag til overenskomst blev behandlet i NACO's direksjonsmøte og godkjendt med endel mindre ændringer hvorefter det lyder som følger:

Forslag til overenskomst angaaende beskatningen av Norsk Aluminiumkompani til Kyrkjebø. Partenes forhandlere er kommet til enighet om følgende:

§ 1.

NACO skal saalænge denne overenskomst varer paa samme maate som hittil ha sit hovedkontor og salgskontor i Høyanger og ligningen i Kyrkjebø skal ske i henhold i henhold til dette uanset om andre kommuner skatlægger selskapet efter landsskattelovens §§ 18 og 20. Dette gjælder ogsaa NACO's datterselskaper A/S Høyanger Byggeselskap og A/S Høyanger Tomteselskap.

NACO skal hvert aar, saalænge denne overenskomst varer, ha ret til paa sin fordring paa datterselskapet SABAP i Frankrike (kr. 1 000 000) at avskrive et beløp der motsvarer indtil 12½ pct. av NACO's til kommunen skattepligtige indtægt indtil denne fordring er nedskrevet til 0. Dog kan det for et enkelt indtægtsaar ikke avskrives høiere beløp end kr. 200 000 paa denne fordring.

§ 2.

Saafernt ligningen av NACO til Kyrkjebø ikke sker i overensstemmelse med de i § 1 nævnte regler, skal herredsstyret, saalænge denne avtale bestaar, fastsætte NACO's indtægtskat til det beløp den vilde utgjøre, om indtægten var ansat efter reglene i § 1.

§ 3.

Denne overenskomst træer i kraft første gang ved ligningen 1938—39 og varer indtil de i § 1 omhandlede avskrivninger er gennemført helt ut. Videre gjøres dens ikrafttræden avhængig av at den godkjendes av Kyrkjebø herredsstyre og NACO's direktion samt av Finansdepartementet forsaavidt statsskatten angaar.

§ 4.

NACO forpligter sig i tilslutning til denne overenskomst til

- a) at yde gratis elektrisk kraft (dog ikke til opvarmning) til Høyanger sykehus efter det behov sykehuset til enhver tid maatte ha. Videre at dække indtil halvparten av det mulige underskud paa sykehusets drift, dog ikke utover kr. 10 000 pr. aar i tillæg til hvad NACO tidligere har forpligtet sig til at yde,
- b) at yde gratis elektrisk kraft til et av kommunen oprettendes gamle hjem paa Kyrkjebøstranden efter det behov gamle hjemmet til enhver tid maatte ha — dog ikke til varme og ikke utover 30 kW. Kraften leveres frit paa gamle hjemmets og sykehusets vægger,

- c) at yde gratis den nødvendige elektriske kraft uttatt fra NACO's fordelingsanlæg, til gatebelysning i Høyanger,
- d) NACO's brandvern skal være forpligtet til vederlagsfritt at tjenestegjøre som brandvern for hele det regulerte område av Høyanger,
- e) inden 5 — fem — aar at ha utvidet den nuværende idrætsplads i Høyanger, efter planer som godkjendes av NACO og kommunen saaledes at pladsen faar internationale maal (64 × 105 m).

De under litra a) b) c) og d) nævnte ydelser skal være til NACO's konsesjon utløper. Citat slutter.

Høyangfaldene meddeler at ordningen med overdragelse kraftstationen nu ikke taaler yderligere utsættelse saa hvis ordføreren ikke finder paa egen haand kunne telegrafere Arbeidsdepartementet at enighet oppnaad mellem kommunen og NACO angaaende kontorspørsmålet maa ekstraordinær herredsstyremøte uopholdelig indkaldes med korteste varsel saa svar kan foreligge her senest inden utgangen næste uke. Kopi av nærværende telegram er sendt Arbeidsdepartementet.»

Som svar herpå mottok departementet følgende telegram, datert 17 s. m. fra Kyrkjebø formannskap:

«Heradstyremøtet den 16 d. m. hadde fyre framlegg til avtale, NACO's telegram frå 11 september og brev frå same dato og gjorde slikt vedtak: Under fyresetnad av at NACO's ytingar etter § 4 tek til den 1 januar 1937 og for gamleheimen frå den tid det vert aktuelt og at strauken som NACO bind seg til å levere fritt til sjukehuset og gamleheimen, kan nyttast til ljøs, koking og alt kjøkenbruk elles, vedtek Kyrkjebø heradstyre denne avtalen. NACO er sendt kopi av dette telegram.»

De i formannskapetets telegram omhandlede vilkår er akseptert av konsesjonsansøkerens representant, advokat Wilhelm Bugge, som i skrivelse til departementet av 19 september 1936 har anført følgende:

«Ved nærværende tillater jeg mig at bekræfte at NACO godtar de vilkaar som er omhandlet i telegram fra Kyrkjebø formannskap av 17 september d. a. og hvorav en kopi er sendt Arbeidsdepartementet. Der er saaledes oppnaad enighet om de skattespørsmaal som er omhandlet i det ærede departements skrivelse til selskapet av 14 juli 1936. Dog gjør jeg opmerksom paa at NACO som bekjendt har forbeholdt sig at overenskomsten med Kyrkjebø ogsaa skal godkjendes av Finansdepartementet for statsskattens vedkommende. Andragende herom er levert i Finansdepartementets skatteavdeling idag, jfr. vedlagte gjennemslag av skrivelse fra undertegnede til Finansdepartementet, og jeg gaar ut fra at det vil være mulig at faa en avgjørelse fra Finansdepartementet før konsesjonssaken eventuelt blir foredraget i Statsraad den 25 ds.

Endvidere gjør jeg opmerksom paa at selskapet har været i kontakt med Clearing-

nevnden og med Norges Bank i anledning av de spørsmaal vedrørende selskapets eksport som blev omtalt i møte hos Statsministeren hvor ogsaa repræsentanter for Kyrkjebø var til stede. Nogen tilfredsstillende ordning av disse spørsmaal er imidlertid endnu ikke oppnaad, og selskapet maa derfor forbeholde sig, uten hensyn til om konsesjon blir meddelt, at staa frit i spørsmålet om det vil gjennomføre transaksjonen med kjøp av Høyanger Kraftanlæg. Denne transaksjon forutsetter som bekjendt at der skal utlægges paa det offentlige marked et partiallaan paa kr. 650000, og selskapet finder ikke at kunne gaa til utstedelse av dette laan forinden der med Clearingmyndighetene er oppnaad fuld enighet om selskapets fremtidige eksport.»

Departementet nevner sluttelig at det under konsesjonssakens behandling i Stortinget av enkelte representanter blev tatt op ennu et spørsmål, som var reist av Kyrkjebø herredsstyre, nemlig om endring i de kontrakter, som i 1906 (av konsul Harald Larsen) blev inngått med opsitterne på gården Dale (beliggende ved det ennu ikke utbyggede Dalevassdrag) om erstatning for overdragelse av grunn samt skade på eiendom ved opdemning. Henstillingen gikk ut på at det for grunneierne var av betydning at bestemmelsene i kontraktene om at vederlaget skal beregnes efter «de dags dato her på stedet gjeldende priser» endres derhen at prisen på skadetiden eller på den tid grunnen overdras, legges til grunn.

Spørsmålet var omhandlet i proposisjonen, hvorav vil sees at selskapet på departementets foranledning uttalte at det av hensyn til konsekvensene ikke kunde gå med på i konsesjonen å opta noen forpliktelser til forandring av gamle kontrakter, som ikke engang er avsluttet av selskapet selv.

Departementet har forgjeves henstillet til selskapet å ta spørsmålet under fornyet overveielse.

Man har på foranledning mottatt vedlagte eiendomsfortegnelse fra A/S Høyangfaldene.

I henhold til det ovenfor anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates i medhold av erhvervsloven av 14 desember 1917 og reguleringsloven av samme dato A/S Norsk Aluminium Company å erverve de A/S Høyangfaldene tilhørende vannfall, kraftanlegg, reguleringsanlegg, reguleringsrettigheter og øvrige eiendommer og eiendomsrettigheter i Kyrkjebø herred og tilgrensende herreder i Sogn og Fjordane fylke på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 25 september 1936 anførte betingelser.

23. A/S Lands Træsliperi og Papfabrik-

(Tillatelse til å leie elektrisk energi fra A/S Skrankefos Træsliperi, Søndre Land, Opland fylke.)

Kgl. resol. av 9 oktober 1936.

Fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har man med skrivelse av 23 september 1936 mottatt uttalelse angående en A/S Lands Træsliperi og Papfabrik under 3 februar 1936 inngitt søknad om kraftleiekonsesjon i henhold til et opprettet utkast til kontrakt med A/S Skrankefos Træsliperi om gjensidig leie av elektrisk energi.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Med Arbeidsdepartementets påtegning av 6 februar 1936 fikk man oversendt til uttalelse en søknad av 3 februar 1936 fra A/S Lands Træsliperi og Papfabrik om konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Skrankefos Træsliperi m. v.

Søknaden lyder så:

«Undertegnede A/S Lands Træsliperi og Papfabrik tillater sig herved at oversende utkast til kontrakt om gjensidig leie av elektrisk energi mellom A/S Skrankefos Træsliperi og A/S Lands Træsliperi og Papfabrik, for det tilfelle at det tillates oss å erverve aktiemajoriteten i A/S Skrankefos Træsliperi i henhold til konsesjonslovens § 36 m. v. I tilslutning til fellessøknad fra Drammens Privatbanker i likv. u. off. adm., A/S Skrankefos Træsliperis bo u. privat adm., ved administrasjonsstyrets formann, h.r.advokat Reulf Haugan, og vårt selskap, tillater vi oss herved å andra det høie Departement om tillatelse til leie av de omhandlede energimengder på de vilkår som fremgår av kontraktutkastet, under den nysnevnte forutsetning.

Vi tør i den forbindelse minne om at det har sin store betydning at disse ansøkninger blir gjort til gjenstand for snarlig behandling.»

I utkastet til kontrakt mellom de to sliperier er bl. a. bestemt:

1. A/S Skrankefos tilbygger sin slipeturbin en vekselstrøms generator med ca. 5000 volt spenning og 50 per. og selger den produserte elektriske energi til A/S Lands Træsliperi og Papfabrik fra det tidspunkt, i den utstrekning og for inntil så lang tid som A/S Lands Træsliperi og Papfabrik rettsgyldig kan bruke den.
2. A/S Lands Træsliperi og Papfabrik påtar sig å tilbygge sin slipeturbin en vekselstrøms generator med ca. 5000 volt spenning og 50 per. og selger den produserte elektriske energi til A/S Skrankefos fra det tidspunkt, i den utstrekning og for inntil så lang tid som A/S Skrankefos rettsgyldig kan bruke den.
3. A/S Lands Træsliperi og Papfabrik og A/S Skrankefos utbygger i fellesskap fallene i Fallselven fra Lands undervann til Randsfjorden med 1 veksestrøms generator med ca. 5000 volt spenning og

50 perioder og selger den produserte elektriske energi til de to selskapers fabrikker med den fordeling som til enhver tid måtte passe fabrikkene å benytte, altså også eventuelt den hele energimengde til det ene av de to selskaper. Tiden for sådan utbygning fastsettes senere efter det behov som driften av de to selskapers fabrikker måtte tilsi.»

Hovedstyret skal bemerke:

- A/S Lands Træsliperi og Papfabrik søkte under 28 august 1935 om tillatelse til å erverve samtlige aktier i A/S Skrankefos Træsliperi. Det var bl. a. en forutsetning at der også blev gitt konsesjon på anlegg av
- a) elektrisk kraftstasjon ved Skrankefos med overføring til Land,
  - b) elektrisk kraftstasjon ved Land med overføring til Skrankefos,
  - c) ny elektrisk kraftstasjon for utnyttelse av fallhøiden nedenfor Land med overføring til Land og/eller Skrankefos.

Ansøkeren har imidlertid i brev av 7 april 1936 meddelt at søknaden om konsesjon på utbygning og overføring av kraft fra Fallselvens nedre fall ved Holmen foreløbig bortfaller og at søknaden om konsesjon for overføring av kraft fra Land til Skrankefos foreløbig stilles i bero.

Ved kgl. resolusjon av 16 juli 1936 fikk A/S Lands Træsliperi og Papfabrik i medhold av konsesjonslovens § 36 tillatelse til å erverve samtlige aktier i A/S Skrankefos Træsliperi. Det var en uttrykkelig forutsetning for tillatelsen at selskapet ikke selger produksjonsretten ved Skrankefos fra og med 1938 og så lenge den nuværende norsk-svensk-finske tremasseavtale er i kraft. For øvrig blev tillatelsen gitt uten betingelser, jfr. Hovedstyrets brev av 10 juni 1936.

Tilbake står da spørsmålet om konsesjon på kraftleie fra Skrankefos til Land samt på det nødvendige elektriske anlegg. Efter at tillatelsen til aktieoverdragelsen er meddelt er det formentlig en selvfølge at man også må stille sig imøtekommende til de øvrige konsesjoner som er nødvendige og at der til dem ikke knyttes betingelser som gjør tillatelsen til å erverve aktiene illusorisk.

Som nevnt i Hovedstyrets brev av 10 juni 1936 har S. Land herredsstyre prinsipalt frarådet at Lands konsesjonssøknad innvilges. For det tilfelle at dette allikevel skjer har herredsstyret henstillet at der tilknyttes konsesjonen en rekke vilkår bl. a. om at Skrankefos må drives som egen bedrift og ikke utnyttes som elektrisk kraftstasjon eller som underbruk av en annen bedrift.

Som saken ligger an, vilde imidlertid dette — når det gjelder kraftleien — være jevngodt med konsesjonsnektelse.

Herredsstyret har videre henstillet at konsesjon ikke gis for lengere tid enn 40 år — helst kortere — og at der betinges avgift til herredskommunen. Det nevner likeledes betingelse om fortrinnsvis kjøp av tømmer innen S. Land, om anvendelse av innenbygds arbeidskraft, om utbygningsfrister (for de ikke utbyggede vannfall) samt plikt for konsesjonæren til å leie en nærmere angitt kraftmengde som kommunen har forbeholdt sig ved utbygning av de Skrankefos tilhørende utbyggede fall.

A/S Lands Træsliperi og Papfabrik leier nu ca. 400 el. HK. fra Vest-Opland komm. Kraftselskap etter en pris av 0,65 øre pr. kWh. Kontrakten gjelder til 1 juli 1936. Kraftselskapet har adskillig kraft ledig og har som bekjent økonomiske vanskeligheter å kjempe med. Av hensyn hertil har man henstillet til A/S Lands Træsliperi og Papfabrik å ta op forhandlinger med kraftselskapet for å søke å finne en ordning som mest mulig tilgodeser dette uten å virke generende for Land. Disse forhandlinger har ført til at der er opnådd enighet om en ny kraftleiekontrakt. Da som nevnt utbygningen av fallet nedenfor Land foreløbig bortfaller, skulde såvidt skjønnes kraftselskapets interesser være varetatt i den utstrekning det er rimelig.

Hvad angår kraftleiekonsesjonen antar Hovedstyret at en konsesjonstid på 40 år vil være passende og at det bør pålegges konsesjonæren en årlig avgift til kommuner. For øvrig anbefales konsesjonen gitt på vanlige vilkår.

Den nødvendige konsesjon på de elektriske anlegg kan først meddeles når det foreligger nærmere oppgaver over anleggenes tekniske utførelse, men de betingelser som i tilfelle blir å opstille, må man ta standpunkt til allerede nu.

Efter Hovedstyrets mening bør det stilles op en betingelse som tar sikte på å hindre at elektrisk energi fra sliperiene blir levert til almindelig elektrisitetsforsyning i konkurranse med Vest-Opland komm. Kraftselskap. Dessuten bør vel konsesjonen på forbindelsesledningen tidsbegrenses til ca. 40 år, men for øvrig synes det ikke rimelig å stille op betingelser ut over de som er vanlige for konsesjoner på høispente elektriske anlegg.

Overensstemmende hermed sendte man A/S Lands Træsliperi og Papfabrik med skrivelse av 23 april 1936 et forslag til konsesjonsbetingelser for kraftleien samt forslag til betingelser for konsesjon på de elektriske anlegg. Avgiften til kommuner var i konsesjonsbetingelsene for kraftleien foreslått fastsatt til kr. 1 pr. gjennomsnittlig benyttet kW. pr. år.

I anledning herav har A/S Lands Træsliperi og Papfabrik i skrivelse av 25 mai 1936 meddelt følgende:

«Med hensyn til konsesjon på kraftleie, Deres brev av 23 april 1936, tillater vi oss å meddele, at vi finner bestemmelsen i punkt 9 om en årlig avgift av 1 — en krone — pr. kW. som en noget hård ekstrabeskatning for vår bedrift.

For det første står det jo myndighetene fritt å bestemme om det i det hele tatt skal være nogen avgift, og for det annet vil vi gjerne få gi uttrykk for at disse dobbeltbeskatninger ved konsesjonsavgifter, som ikke er betinget av almene hensyn, på oss virker som vilkarligheter. For det tredje ønsker vi her å pointere, at kraften sannsynligvis kun vil bli overført til Land 3—4 måneder av året, og kraften den øvrige tid, 8 å 9 måneder, vil bli anvendt til slipning på selve Skrankefos.

Under alle disse hensyn finner vi at avgiften 1 krone pr. kW.år kommer til å virke mange ganger så kraftig som vel egentlig hensikten med avgiften i det hele tatt kan tenkes å ha vært.

Vi henstiller derfor til Dem at avgiften frafalles, eller at betingelsen som sådan blir stående, men at beløpet rettes til 20 — tyve — øre.

Således som treforedlingen idag ligger an, blir dette jo et betydelig ekstratillegg til kjøpesummen. Hvis avgiften settes til kr. 1000 forrentes hermed kr. 20 000, som da kjøpesummen må nedsettes med, og må vi forbeholde oss å ta op spørsmålet herom med Norges Bank m. fl.

Angående punkt 8 — Kraftavståelse — skulde vi formode, at denne kan gis en noget annen form i tilfelle kraft skal avståes. Som bekjent holdes ikke tresliperier i gang søndagsdøgnet, og kan vi således ikke avstå kraft fra lørdag aften kl. 10 til søndag aften kl. 10. Det samme gjelder de øvrige helligdager i året samt 1 mai.»

I brev av 8 juni 1936 blev A/S Lands Træsliperi og Papfabrik orientert om at en avgift av den størrelse som foreslått praktisk talt alltid blir betinget i kraftleiekonsesjoner for treforedlingsindustrien og at man har vanskelig for å gjøre nogen undtagelse i det foreliggende tilfelle. Enn videre er selskapet med hensyn til bestemmelsen om kraftavståelse gjort oppmerksom på at kraft i henhold til konsesjonsbetingelsene ikke kan kreves levert til andre tider enn kraftleveringen fra Skrankefos til Land pågår.

Efter konferanse her med A/S Lands Træsliperi og Papfabrik og senere konferanse med representanter for Skrankefos og Norges Bank, Drammen, har A/S Lands Træsliperi og Papfabrik i skrivelse av 6 august 1936 meddelt følgende:

«Vi er i besiddelse av Deres arede av 8 juni, som først nu besvares, da vi vilde se resultatet av betingelsene for erhvervs-konsesjon på aktiene.

Med hensyn til avgiften pr. overført kW. tør vi høfligst henstille til Dem ikke å sette

denne høiere enn kr. 0,50 pr. kW. Skal avgiften bli høiere vil det medføre at der må optas forhandlinger med selgerne (Norges Bank m. fl.) om revisjon av kjøpekontrakten, gående ut på et avslag i kjøpesummen, tilsvarende den kapitaliserte meravgift. Ved kontraktens avfattelse (8 juni 1935) forutsettes en lavere avgift enn kr. 0,50. Det synes heller ikke efter tilfellets beskaffenhet i og for sig å være grunn til å belaste denne helt ut norske treforedlingsbedrift i større utstrekning, så meget mer som kraften heller ikke føres ut av bygden.»

Som det herav vil sees er selskapet villig til å akseptere en årlig avgift til kommuner av kr. 0,50 pr. kW. På den annen side har representantene for Skrankefos og Norges Bank, Drammen, i konferanse den 3 august 1936 gitt uttrykk for at kjøpesummen i nærværende tilfelle vil bli forlangt nedsatt hvis den av Hovedstyret foreslåtte avgift av kr. 1 pr. kW. blir oprettholdt.

Under disse omstendigheter vil man foreslå den årlige avgift til kommuner satt til kr. 0,50 pr. kW.

Under henvisning til foranstående vil Hovedstyret anbefale at det tillates A/S Lands Træsliperi og Papfabrik å leie elektrisk energi fra A/S Skrankefos Træsliperi på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge kraftleiekontrakten mellom A/S Skrankefos Træsliperi og A/S Lands Træsliperi og Papfabrik står ved makt, dog ikke lenger enn til 1 juli 1976.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Majoriteten av selskapets aktier skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den erhvervede energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Den leiede kraft må ikke uten departementets samtykke anvendes til annet formål enn drift av A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivel-

sene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabo-lovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal til anlegg og drift utelukkende anvende funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norske varer for såvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mer enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusive toll).

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner,

derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme priser og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av et år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft som gjennemsnittlig benyttes erlegges til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfall, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Overtredelse av foranstående poster 2 og 10 medfører i gjentakelsestilfelle tap av konsesjonen således at reglene i lov nr. 16 av 14 desember 1917, om erhvervelse av vannfall m. v., §§ 31 og 32 får tilsvarende anvendelse.

Behandlet i hovedstyremøte den 20 april og 11 september 1936.»

Departementet skal bemerke at A/S Skrankefos Træsliperi i 1932 så sig nødsaget til å innstille driften og gå i likvidasjon.

Under 28 august 1935 inngav A/S Lands Træsliperi og Papfabrik søknad om kgl.

tillatelse i henhold til erhvervslovens § 36 til å erverve samtlige aksjer i A/S Skrankefos Træsliperi efter avtale med dettes administrasjonsstyre og kreditorer, idet hensikten var å utnytte de to bedrifters verdier på en mest mulig rasjonell måte. I søknaden var redegjort for ansøkerens plan om gjensidig kraftleie mellom de to selskaper samt om utbygning av de nedre fall i Fallselven.

Andragende om konsesjon på gjensidig kraftleie blev inngitt 3 februar 1936, men under 7 april næstefter meddeltes at utbygning av de nedre fall samt overføring av kraft fra A/S Lands Træsliperi og Papfabrik til A/S Skrankefos Træsliperi foreløbig ikke var aktuell og at søknaden om kraftleiekonsesjon derfor foreløbig bare omfattet overføring av kraft fra A/S Skrankefos Træsliperi til A/S Lands Træsliperi og Papfabrik. Grunnen hertil var at ansøkeren på Hovedstyrets foranledning hadde forhandlet med Vest-Opland kommunale kraftselskap, hvis kontrakt om levering av 400 el. HK. til fabrikken fra Åvella kraftanlegg vilde utløpe 1 juli 1936. Vest-Opland kommunale kraftselskap hadde adskillig ledig kraft og er økonomisk vanskelig stillet. Avtale om fornyelse av kraftleveringen blev avsluttet foreløbig for 1 år fra 1 juli 1936 for en minste energimengde på 300 kW. og med et minste kraftleiebeløp på kr. 8000.

Ved kgl. resolusjon av 16 juli 1936 blev søknaden om tillatelse til erhverv av aksjene i A/S Skrankefos Træsliperi innvilget på betingelse av at dette selskaps produksjonsrett ikke selges av konsesjonæren fra og med 1938 og så lenge den interskandinaviske tremasseavtale er i kraft.

Departementet vil efter det foreliggende med Hovedstyret anbefale at det i medhold av erhvervslovens kap. IV meddeles, A/S Lands Træsliperi og Papfabrik konsesjon på den ansøkte kraftleie fra A/S Skrankefos Træsliperi.

Tillatelsen anbefales tilknyttet de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Konsesjonstiden er begrenset til 40 år. Den leiede energi må ikke uten departementets samtykke anvendes til annet formål enn drift av A/S Lands Træsliperi og Papfabriks anlegg. Av den kraft som gjennemsnittlig benyttes erlegges til de fylkes-, herreds- og bykommuner, som Kongen bestemmer, en årlig avgift av kr. 0,50 pr. kW.

Vilkårene forøvrig er de vanlige.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

Det tillates A/S Lands Træsliperi og Papfabrik i medhold av lov nr. 16 av 14 desem-

ber 1917, kap. IV å leie elektrisk energi fra A/S Skrankefos Træsliperi på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 9 oktober 1936 anførte betingelser.

24. Nord-Trøndelag elektrisitetsverk.

(Tillatelse til utvidet regulering av Follavassdraget.)

Kgl. resol. av 13 november 1936.

Fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk har man mottatt en søknad, datert 24 juli 1936, om tillatelse til utvidelse av Follavassdragets regulering.

Søknaden er sålydende:

«Nord-Trøndelag fylkesting har i møte den 20 juni 1936 vedtatt en av fylkesverkets styre fremlagt plan for utvidelse av reguleringen i Follavassdraget. Vi tillater oss i henhold hertil å andra om konsesjon i overensstemmelse med lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 på utførelse av denne utvidede regulering.

I. Den nuværende regulering.

De nuværende anlegg for regulering av vannføringen i Follavassdraget blev utført i årene 1909—1910 av det daværende A/S Folla uten konsesjon for å skaffe drivkraft til selskapets sliperi i Foldafoss. Dambygninger og opdemning blev for den største del utført på selskapets egen grunn og forøvrig ordnet ved minnelige overenskomster med de interesserte grunneiere. Aktiene i A/S Folla blev i 1919—1920 erhvervet av Nord-Trøndelag fylkeskommune. I 1923 blev så ved skylddeling utskilt og overlatt til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk fra samtlige A/S Follas eiendommer i Follavassdraget:

«1) Stedseverende bruksrett til vannkraften og til å foreta regulering i elver og vann i den utstrekning at den hele vannkraft utnyttes i Follavassdraget samt med rett til den grunn og de rettigheter, som er nødvendig hertil, herunder rett til grustak og stenbrudd, rett til grunn til anlegg av kraftstasjoner, dammer, veier, kraftledninger m. v.

2) Eiendomsrett til følgende dammer med grunn:

a) Follavassdammen, b) Holdendammen, c) Kjåppådammen og d) Strømseterdammen.»

Fylkesverket er herved blitt eier av alle nuværende reguleringsdammer og alle A/S Follas vannrettigheter og opdemningsrettigheter i vassdraget.

Siden fylkesverket blev satt i drift i 1923 har de i 1909—10 utførte reguleringsanlegg vært brukt uforandret. De består av følgende anlegg:

1. Follavassdammen, som opdemmer Follavannet til kote 180,0. Opdemningshøyden er i almindelighet ca. 4,0 m, opmagasinert vannmengde ca. 5 mill. m³. Follavannet danner samtidig inntaksbasseng for Follafoss kraftanlegg. Den regulerte lavvannstand ved tunnelinntaket er på kote 174,0. Vannstanden blir kun undtagelsesvis nedtappet hertil. Dammen er i sin helhet fundamentert på fjell. Den er utført som steindam i tørrmur med tettningsplate av betong mot vannsiden.

2. Holdendammen, som opdemmer Holden til kote 298,0. Opdemningshøyden er ca. 6,0 m, opmagasinert vannmengde 57 mill. m³. Dammen er i sin helhet fundamentert på fjell. Den er utført som steindam i tørrmur med tettningsplate av betong mot vannsiden.

3. Strømseterdammen, som opdemmer Strømsetervann, Selavann og Kastbotn så de utgjør et sammenhengende basseng, opdemning til kote 255,0. Reguleringshøyden er ca. 7,0 m, opmagasinert vannmengde 24 mill. m³. Dammen står på nordre side av elveløpet på fjell, på søndre side er den fundamentert på (inngravet i) morenen, som består av meget hård og tett leir med sand og stein. Den er utført som tørrmur som på vannsiden er fuget med cementmørtel.

4. Kjåppådammen, som opdemmer Kjåppån. Opdemningshøyden er ca. 2,0 m, opmagasinert vannmengde ca. 3 mill. m³. Dammen er bygget provisorisk som tredam.

Tilsammen omfatter den nuværende regulering et magasin på 89 mill. m³.

II. Hydrografiske forhold.

På vedlagte kart er nedslagsdistriktet for det hele vassdrag og for de viktigste deler av vassdraget inntegnet.

Vannføringsmålinger foreligger for Djuphølen — like nedenfor Follavassdammen — siden 1908. På grunnlag av disse og den vannmengde som efter beregning er gått gjennom turbinene siden driften begynte i 1923 er det opstillet en summasjonskurve til bestemmelse av reguleringsmagasinenes størrelse og den opnåelige regulerte vannføring. Grunnlaget for denne kurve er imidlertid dessverre ikke helt pålitelig. Under stormflommen i januar 1932 blev vannmerket i Djuphølet revet bort. Det er satt op igjen, men det er ikke sikkert at det er kommet nøyaktig på samme plass som før. Senere er det ved vassdragsvesenets hydrografiske afdeling opmålt ny vannføringskurve for Djuphølen. Denne kurve viser noe mindre verdier enn den gamle kurve av 1908. Hvorvidt dette skyldes feil ved den gamle kurve eller noen forandring av profilet i Djuphølen ved flommen i 1932 eller muligens ved tidligere store

flommer, eller også en liten forandring ved vannmerket, lar sig ikke avgjøre med sikkerhet. Hertil kommer at beregningen over turbinens vannforbruk er noe feilaktig. Der er på grunnlag av prøvene i 1923 regnet med et vannforbruk av 2,68 m³/kWh. Turbinenes virkningsgrad er imidlertid blitt dårligere med årene, og vannforbruket — som nu måles kontinuerlig — er i de siste år kommet op i 3,3 og 3,7 m³/kWh. for de gamle turbiner. Man har under disse forhold funnet ved bedømmelsen av vassdragets hydrografiske for-

hold å burde ta vesentlig hensyn til Vassdragsvesenets reguleringskurver for nærliggende vassdrag i Hydrografiske Undersøkelser i Norge 1934 —, særlig Skjørnavassdraget som ligger like sydvest for og Argårdselven som ligger like nordost for Follavassdraget — samt til de der angitte normale avløpsverdier.

Ved å sammenligne de på denne måte ad forskjellige veier funne verdier er man kommet til følgende resultat:

Nedslagsdistrikt	Areal km ²	Normalt avløp		
		Sekl./km ²	Mill. m ³ pr. år	m ³ /sek.
Holden	71	55	123	3,9
Strømsetervann	109	58	200	6,34
Follavann	75	54	127	4,03
Folla ialt	255	56	450	14,27

Det samlede reguleringsmagasin ved helt gjennomført regulering av vassdraget er bestemt på den ene side under hensyn til anleggskostningene og på den annen side på grunnlag av summasjonskurvene og vassdragsvesenets to ovennevnte reguleringskurver til 183 mill. m³. Den regulerede vannføring i Follafoss (ved jevn tapping) skulde da kunne settes til ca. 410 mill. m³ årlig = 13 m³/sek. eller ca. 91 pct. av det normale avløp.

Den største vannføring under flom er bestemt under hensyn til erfaringene fra storflommen januar 1932. Dette er den største flom man har kjennskap til i disse strøk. Det sammentreff av omstendigheter som forårsaket denne flom var av helt usædvanlig karakter, og det kan ikke med

rimelighet antas at en flom kan bli vesentlig større. Vannføringen ved Follavassdammen var da efter vassdragsvesenets vannføringskurve 310—320 m³/s. eller ca. 1250 sekl. pr. km². Vannet gikk 1,43 m over damkronen i hele dens lengde. For Strømseterdammen har man på grunnlag av vannstandsobservasjoner under storflommen beregnet en avløpskurve, og på grunnlag herav igjen tilløpskurven under flommen i januar 1932. Det maksimale tilløp skulde efter dette ha utgjort ca. 2000 sekl./km² eller 221 m³/s. For Holden har man gått ut fra et noe mindre tilløp, nemlig i alt 0,6 av tilløpet til Strømsetervann.

III. Plan for den utvidede regulering.

Den utvidede regulering av Follavassdraget tenkes utført på følgende måte:

Magasin	Nuværende magasin mill. m ³	Den utvidede regulering		
		Forhøielse av opdemningen m.	Magasinøkning mill. m ³	Magasin-størrelse ialt mill. m ³
Holden	57	4,0	48	105
Strømsetervann	24	7,0	36	60
Follavann	5	3,5	5	10
Kjåppån	3	6,0	5	8
Ialt	89		94	183

1. Follavann. Den regulerede høivannstand forhøies med 3,50 m fra kote 180,0 til 183,50. Regulert lavvann blir som før på kote 174,0 = lavvann ved tunnelinntaket for Follafoss kraftanlegg. Reguleringshøyden 9,50

m. Magasinets størrelse økes fra 5 til 10 mill. m³.

2. Holden. Den regulerede høivannstand forhøies med 4,0 m fra kote 298,0 til 302,0. Med regulert vannstand forstås her som

overalt i denne fremstilling bunn av flomløp. Regulert lavvann blir som før på kote 292,0. Reguleringshøiden 10,0 m. Magasinets størrelse økes fra 57 til 105 mill. m³.

3. Strømsetervann, Selavann og Kastbotn. Den regulerte høivannstand forhøies med 7,0 m fra kote 255,0 til 262,0. Regulert lavvann blir som før på kote 248,0. Reguleringshøide 14,0 m. Magasinets størrelse økes fra 24 til 60 mill. m³.

4. Kjåppån. Den regulerte høivannstand forhøies med 5,0 m fra kote 231,0 til kote 236,0. Lavvann som før på kote 229,0. Reguleringshøide 7,0 m. Magasinets størrelse økes fra 3 til 8 mill. m³.

Reguleringen av Kjåppån vil bli utført i forbindelse med utbygningen av det nedenfor liggende kraftanlegg i Seljenfoss, idet reguleringsdammen samtidig vil tjene som inntaksdam for kraftanlegget. Dette konsesjonsandragende omfatter derfor ikke regulering av Kjåppån. Andragende herom vil bli innsendt senere.

IV. Reguleringsdammene.

Der vedlegges planer for damanleggene ved de tre førstnevnte magasiner. De nu fremlagte planer er generelle og foreløbige. De endelige detaljplaner er under utarbeidelse og vil senere bli forelagt Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen til godkjennelse før noe arbeide iverksettes. Til de nu fremlagte planer bemerkes:

Follavassdammen. Den nye dam er planlagt utført som påbygning av den nuværende dam ved påstøpning med betong. Flomløpet får en samlet lengde av 100,0 m — dammen blir altså i næsten hele sin lengde utformet som fritt overløp. Det er beregnet for overføring av maks. 320 m³/sek. ved en opdemningshøide ovenfor dammen av 1,50 m. Over flomløpet er lagt en 3,0 m bred kjørebro beregnet for en nyttelast med 4 tonn akseltrykk. Der går ingen offentlig vei forbi dammen, veien tilhører A/S Folla. I dammen er innlagt et gjennemløp for tømmer, som dog eventuelt vil bli sløifet, hvis overenskomst derom opnåes med de interesserte. Dammen kan helt tørrlegges under drift uten vesentlige omkostninger, og kontroll og vedlikehold kan derfor utføres med letthet.

Holdendammen. Den nye dam som i sin helhet blir fundamentert på fjell, tenkes bygget like nedenfor den gamle dam og utført av jernbetong. Tettningsplatene ved den gamle steindam er i nokså dårlig forfatning. Reparasjon av tettningsplaten må enten skje under tørrlegging med en fangdam, som vil falle overordentlig kostbar, eller den kan foretas (om vinteren) når magasinet er helt

nedtappet, hvilket — særlig i fremtiden — bare vil finne sted med mange års mellomrum. Det vil derfor være billigere og fordelaktigere ikke å innbygge den gamle dam i den nye, men la den bli stående foran den nye som en solid fangdam ved hvis hjelp den nye dam praktisk talt alle år kan tørrlegges i sin helhet og nøiaktig kontrolleres og repareres på billigste måte. Flomløpet er gitt en lengde av 40 m og er beregnet for overføring av 56 m³/s ved en opdemning ovenfor dammen på 0,90 m. Tømmertrafikken forbi dammen er ubetydelig, og all skog rundt Holden eies av A/S Folla (fylket). Det vil derfor ikke bli innlagt noen fløtningsluke i dammen, idet alt tømmer som kommer ned til Holden vil bli kjørt ned med bil. Der fører ingen offentlig vei forbi damstedet, og der er i alle fall for tiden intet behov for kjørebro over dammen. Kronen og broen over overløpet er derfor planlagt utelukkende for verkets egne transporter.

Strømseterdammen. Den nuværende dam står som ovenfor nevnt i sin halve lengde på moréneleir, idet den er inngravet i morénebakken i dybder delvis op til 8—9 m. Fugingen i den gamle steindam blev efterhånden ødelagt og måtte for en del år siden helt fornyes. Forøvrig har dammen holdt helt tett i bunnen, hvor den står på leiren. Denne moréneleir, som består av en intim blanding av leir, sand, grus og stein, er overordentlig hård og fast, den må skytes løs hvis man skal foreta gravninger av betydning. Veggene står i lang tid loddrette uten å gli ut. Den slår ikke sprekker ved uttørring av bakken. Såvidt vi har kunnet konstatere er den i sin naturlige lagring helt vanntett. Den skulde efter vår erfaring gi en fortrinlig byggegrunn. Vi er imidlertid av den opfatning at det her ikke vil være riktig å bygge en massivdam av betong eller stein på moréne med det her omhandlede høie vanntrykk, i hvert fall ikke i direkte forbindelse med den gamle dam. Det riktige vil være å utføre dammen som jorddam bakenfor den gamle steindam og i forbindelse med denne. Som byggematerialer har man da på stedet av jord bare den nevnte moréneleir og m.o., som også tilhører den samme moréne og i grunnen er det samme stoff, bare at leirinnholdet er mindre. Moen ligger som et ca. 60 cm tykt lag ovenpå leiren. Begge jordarter danner et naturlig «puddle» og er utvilsomt et ideelt byggemateriale for en jorddam. Efter avtale vil Statsbanenes geotekniske kontor i sommer utføre en serie prøver av disse stoffer for å klarlegge deres skikkethet m. m. for dambygning, og likeså foreta en undersøkelse på

damstedet for å avgi en uttalelse om grunnens tetthet. Resultatene vil bli forelagt Hovedstyret i forbindelse med de endelige planer for dammen.

Flomløpet legges på fjellet og utføres i jernbetong som vist på planen. Det er beregnet for overføring av 164 m³/s., svarende til det ovennevnte tilløp under storflommen 1932. Tømmerluke innlegges ikke i dammen. Tømmeret tenkes trukket over dammen, herom vil det nødvendige bli ordnet enten ved minnelige overenskomster med de interesserte eller ved fløtnings skjønn.

Der vil ikke foregå noen kjøretrafikk over dammen.

Man har tenkt sig muligheten av å utnytte fallet mellem Strømsetervann og det nedenfor liggende Gottvann til et kraftanlegg og foreløbig medtatt i planen for dammen de nødvendige inntaksanordninger for et slikt anlegg. Hvorvidt det vil komme til utførelse vil bl. a. bero på om man kan treffe en rimelig overenskomst herom med eierne av det oprinnelige fall i Tveråen — ca. 6,0 m.

V. Omkostningsoverslag.

I vedlagte gjenpart av styrets forelegg for fylkestinget 1936 angående denne sak er til slutt anført overslag over utgiftene ved de nevnte damanlegg, hvortil vi tillater oss å henvise.

Overslagssummen utgjør:

Follavassdammen	kr.	185 000
Holdendammen	»	400 000
Strømseterdammen	»	860 000
Tilsammen		<u>kr. 1 445 000</u>

Med hensyn til de årlige driftsutgifter bemerkes, at vedlikeholdet må antas å bli mindre — eller i hvert fall ikke større — ved de nye dammer enn ved de nuværende, hvor vedlikeholdet av de dårlige tettningsplater og fugninger mot vannsiden og delvis også av lukene spiller en nokså stor rolle. Utgiftene til tilsyn blir de samme som nu. Den årlige merutgift vil derfor vesentlig bestå i renter og amortisasjon av anleggskapitalen.

Reguleringsanleggene er tenkt utført successivt efftersom behovet gjør det påkrevet. Fylkestinget har i år bevilget kr. 400 000 til bygning av Holdendammen. Arbeidet tenkes igangsatt så snart approbations- og konsesjonsspørsmålet er i orden, og om mulig fullført i 1937.

VI. Nyttbare fallhøider i vassdraget.

De fallhøider i vassdraget som ligger nedenfor de omhandlede reguleringsmagasi-

ner og som det kan bli tale om å utnytte er følgende:

1. Follafoss kraftanlegg.

Fallet mellem Follavann og sjøen. Vannstanden i Follavann vil efter reguleringen for å kunne opta inntreffende flommer i det nedre nedslagsfelt som regel holdes på kote .....

180,00 m
Undervannet ved kraftstasjonen vil ved en vannføring av 13 m³/s. ligge på kote .....

4,25 »
Bruttofall 175,75 m

2. Brattingfoss kraftanlegg.

Fallet mellem Holden og Follavann. Middelvannstand i Holden, kote ... 298,00 m
Middelvannstand i Follavann, kote 180,00 »

Bruttofall 118,00 m

3. Seljenfoss kraftanlegg.

Fallet mellem Kjåppån og Follavann. Middelvannstand i Kjåppån efter regl. kote .....

232,00 m
Middelvannstand i Follavann, kote 180,00 »

Bruttofall 52,00 m

Fallet mellem Gottvann og Kjåppån varierende mellem ca. 7,0 og 10,0 m lar sig ikke utnytte.

4. Kraftanlegg Strømseterdam.

Fall mellem Strømseterdam og Gottvann (Tveråen). Det oprinnelige fall var overvann i Strømsetervann ... ca. kote 248,00 m
Undervann—Gottvann .... » » 242,00 »

Bruttofall ca. 6,00 m

Dette fall som er fordelt på en lengde av ca. 250 m kunde før reguleringen ikke utnyttes. Efter reguleringen vil man få:

Utnyttbar vannstand i Strømsetervann mellem kote 262,0 og ca. 252,0, i middel .....

ca. kote 257,00 m
Vannstand i Gottvann ... » » 242,00 »

Bruttofall gjennemsn. 15,00 m

Utnyttelsen kan bare finne sted en del av året. Når vannstanden synker under kote 252,0 kan fallhøiden ikke utnyttes, da en turbin ikke kan konstrueres med brukbar virkningsgrad for så store variasjoner i fallhøiden. Vi finner det rimeligst at dette vannfall — i alle fall inntil videre — holdes utenfor ved beregning av den ved reguleringen innvunne natur-hestekraft.

VII. Størrelsen av den vannkraft som innvinnnes ved den utvidede regulering.

1. Follafooss kraftanlegg.

Ved den utvidelse av reguleringen som omfattes av dette konsesjonsandragende blir det samlede reguleringsmagasin for vassdraget 175 millioner m³ eller ca. 39 pct. av den normale vannføring, mens den nuværende regulering med 89 millioner m³ utgjør 19,8 pct. Går man ut fra Vassdragsvesenets «bestemmende» reguleringskurver for de tilstøtende vassdrag finner man:

	Ved reguleringen opnåes	
	Årgårds- vassdraget	Skjørna- vassdraget
Utvidet regulering 39 0/0 av normalvann- føring	92,5 0/0	95,5 0/0
Nuværende regulering 19,8 0/0 av normal- vannføring	74,0 0/0	72,5 0/0
Vinning	18,5 0/0	23,0 0/0
Middel	20,75 0/0	

Antar man at Follavassdragets verdier utgjør middeltallet for disse vassdrag, skulde vinningen i regulert vannføring utgjøre 20,75 pct. $\times$ 14,27 = 2,96 m³/sek. Den ved den utvidede regulering innvunne vannkraft ved Follafooss kraftanlegg utgjør da:

$$13,33 + 2,96 \text{ m}^3/\text{s.} \times 175,75 = 6,935 \text{ nat.HK.}$$

2. Brattingfoss kraftanlegg.

Ved den utvidede regulering av Holden får man på samme måte:

	Ved reguleringen opnåes	
	Årgårds- vassdraget	Skjørna- vassdraget
Utvidet regulering 85,4 0/0 av normal- vannføring	100,0 0/0	100,0 0/0
Nuværende regulering 46,4 0/0 av normal- vannføring	99,5 0/0	97,5 0/0
Vinning	0,5 0/0	2,5 0/0
Middel	1,5 0/0	

Innvunnet vannkraft
 $13,33 \times 1,5 \text{ pct.} \times 3,90 \text{ m}^3/\text{s.} \times 118 \text{ m} = 92 \text{ nat.HK.}$

3. Seljenfoss kraftanlegg.

Ved den utvidede regulering av Strømsetervann får man:

	Ved reguleringen opnåes	
	Årgårds- vassdraget	Skjørna- vassdraget
Utvidet regulering 30 0/0 av normal- vannføring	89,5 0/0	89,0 0/0
Nuværende regulering 12,5 0/0 av normal- vannføring	55,5 0/0	54,5 0/0
Vinning	34,0 0/0	34,5 0/0
Middel	34,25 0/0	

Innvunnet vannkraft:

$$13,33 \times 34,25 \text{ pct.} \times 6,34 \text{ m}^3/\text{s.} \times 52 \text{ m} = 1505 \text{ nat.HK.}$$

Den ved den utvidede regulering ialt innvunne vannkraft skulde altså utgjøre
 $6935 + 92 + 1505 = 8532 \text{ nat.HK.}$

VIII. Fordeler som opnåes ved den utvidede regulering.

Vi tillater oss angående dette spørsmål å henvise til vedlagte gjenpart av styrets forelegg for inneværende års fylkesting.

IX. Skader og ulemper for almene interesser. Fløtning.

De tømmerkvanta som nedfløtes i vassdraget er små. Rundt Holden finnes næsten bare sentvoksende fjellskog, som i sin helhet tilhører A/S Folla (fylket). Det hengår tidsrum på 20 à 30 år mellom hver gang det kan bli spørsmål om fløtning. Fra Strømsetervann utgjør det nedfløtede kvantum anslagsvis ca. 3500 m³ i 2 år etter hverandre med 10 års mellomrum. De interesserte skogeiere er her A/S Folla (fylket), Statens skogvesen og 4 små private skogeiere. Mellom disse to magasiner og Follavann er tilveksten i skogen noe større. De interesserte skogeiere er A/S Folla (fylket), Statens skogvesen og en liten privat skogeier. Det samlede tømmerkvantum som år om annet fremdrives til det hele vassdrag ovenfor Follavassoset utgjør omkring 3000 m³ hvorav ca. 2000 på A/S Folla og ca. 1000 m³ på statsskogene. Fløtningsforholdene vil ikke bli vanskeliggjort ved reguleringen. Forholdene vil bli ordnet ved minnelig overenskomst eller i tilfelle ved fløtnings skjønn.

Ferdsel.

Der finner nu sted en del båtferdsel på vannene. Fjellgårdene omkring Kjåppån, Gottvann og Strømsetervann—Selavann—Kastbotn mangler nemlig for tiden helt kjørevei ovenfor Follavassdammen. Heri vil det ved damanlegget ved Strømsetervann bli en vesentlig forandring, idet der i overslaget er medtatt utgifter til en transportvei (bilvei) op til dammen. Denne vei vil skape en overordentlig stor forbedring i trafikkforholdene for den her liggende lille fjellbygd. Til Holden blev det ved anlegget av den gamle dam bygget en transportvei av A/S Folla. Denne vei vil nu av fylkesverket bli utbedret

for automobiltransport. Også denne vei er av nokså stor almeninteresse.

I almindelighet må det kunne uttales at de nye reguleringsarbeider ikke vil medføre skade og ulemper av noen betydning for almene interesser — hverken for ferdsel, fløtning, fiske eller annet — men de vil, særlig ved forbedring av kommunikasjonene, være til vesentlig fordel for sådanne interesser.

X. Skade på jord, skog, beite m. m.

Ved utvidelse av reguleringen vil det bli neddemmet følgende arealer — mellem nuværende og ny regulert høivannstand:

1. Rundt Follavann.

A/S Follas (fylkets) eiendom	ca.	15 mål	dyrket mark
	»	60 »	bra skog
	»	35 »	dårlig skog
	»	10 »	myr
Sandseter statsskog	»	40 »	bra skog
	»	35 »	dårlig skog
	»	20 »	myr
	»	2 »	fjell
<u>Ialt ca. 217 mål (dekar)</u>			

2. Rundt Holden.

A/S Follas (fylkets) eiendom	ca.	25 mål	dyrket mark
	»	200 »	bra skog
	»	350 »	dårlig skog
	»	410 »	myr
	»	10 »	fjell
<u>Ialt ca. 995 mål</u>			

3. Rundt Strømsetervann, Selsvann og Kastbotn.

A/S Follas (fylkets) eiendom:	ca.	90 mål	dyrket mark (dårlig)
	»	240 »	bra skog
	»	100 »	dårlig skog
	»	130 »	myr
	»	2 »	fjell
Sandseter statsskog	»	170 »	bra skog
	»	50 »	dårlig skog
	»	5 »	fjell
Åfjord statsalmenning	»	65 »	dårlig skog
	»	45 »	myr
Skansen gård (i Åfjord)	»	100 »	bra skog
	»	40 »	dårlig skog
	»	10 »	myr
Moen gård (i Verran)	»	40 »	dyrket mark (tarvelig)
	»	60 »	bra skog
	»	40 »	dårlig skog
	»	10 »	myr
Sandseter gård (i Malm, g. nr. 26, br. nr. 1)	»	2 »	dyrket mark
	»	30 »	bra skog
	»	25 »	dårlig skog
	»	10 »	myr
Sandseter gård (i Malm, g. nr. 26, br. nr. 2)	»	1 »	dyrket mark
	»	10 »	dårlig skog
<u>Ialt ca. 1303 mål</u>			

Ovenstående opgaver er ikke helt nøiaktige. De er beregnet på grunnlag av kotekarter optatt i 1908. Men opmålingen gikk dengang ikke fullt så høyt som opdemningen efter den nuværende plan. Nøiaktige opgaver vil bli fremlagt for ekspropriasjonsskjønnet.

XI. *Eiere av vannfall og bruk i vassdraget.*

I vassdraget er for tiden bare et kraftproduserende anlegg, nemlig Follafoss kraftanlegg som tilhører Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk (fylkeskommunen).

Av de ovenfor nevnte vannfall tilhører «Brattingfoss» i sin helhet fylkesverket. Av «Seljenfoss» tilhører halvparten (nordre bredd) fylkesverket og den annen halvpart Statens skogvesen (Sandseter statsskog). Av fallet i Tveråen (Strømseterdammen) tilhører søndre side Sandseter statsskog og nordre side den ene av Sandsetergårdene.

XII. *Forslag til manøvreringsreglement* vedlegges.

XIII. *Uttalelse fra interesserte herredsstyrer.*

De herredskommuner som er interessert i reguleringen er følgende, som alle er forelagt reguleringsspørsmålet til uttalelse:

Verran i Nord-Trøndelag. Herredstyret har i møte 29 mai 1936 vedtatt å anbefale konsesjon. Formannskapets skrivelse av 4 juni 1936 vedlegges.

Malm i Nord-Trøndelag. Herredstyret har i møte den 28 mai 1936 vedtatt å anbefale konsesjon. Formannskapets skrivelse av 4 juni 1936 vedlegges.

Åfjord i Sør-Trøndelag. Herredstyret har behandlet saken i møte 15 juni 1936. Herredstyret kan ikke anbefale konsesjon. Formannskapets skrivelse av 16 juni 1936 vedlegges. Det bemerkes at de eiendommer som ligger i Åfjord er Åfjord statsalmenning og Skansen gård.

XIV. *Uttalelser fra andre interesserte.*

Der finnes i vassdraget ingen fellesfløtningsforening, heller ikke noe fiskeristyre. Av andre interesserte foruten de ovenfor nevnte grunneiere har man de almenningsberettigede i Follafoss almenning, som eies av A/S Folla (fylket). Disse almenningsberettigede har for tiden, såvidt vites, intet styre. Det må antas at Malm herredstyre har hatt deres interesser for øie ved avgivelsen av sin ovennevnte uttalelse. Disse almenningsberettigede vil bli innstevnt til ekspropriasjonsskjønnet.

XV. *Hvorvidt reguleringsmagasinene er undergitt eiendomsrett.*

Spørsmålet har formentlig kun interesse for Holdens vedkommende. Denne sjø er i sin helhet omgitt av Follafoss almenning g. nr. 25, br. nr. 1 i Malm), som eies av A/S Folla. Den antas derfor å være undergitt eiendomsrett.

XVI. *Avgifter m. m.*

Med hensyn til de avgifter, som i henhold til reguleringslovens bestemmelser vil bli pålagt ved konsesjonsandragendets innvilgelse, tillater man sig å bemerke:

Man andrar om at lovens bestemmelse i § 11 p. 7 om fritagelse for avgift til stat og kommuner kommer til anvendelse. Reguleringen skal i hvert fall for en del utnyttes av fylkeskommunen til de formål som der er nevnt.

Fylkesverket leverer all kraft til de kommunale elektrisitetsverker i Verran og Malm til priser som ligger under selvkostende, da verket som bekjent går med underskudd som må dekkes av samtlige fylkets kommuner i beskatningen. Det vil under disse omstendigheter ikke være rimelig at disse to kommuner skal høste noen særfordel ved reguleringen av vassdraget. Den årlige avgift som i tilfelle i henhold til lovens § 11 p. 1 skulde tilfalle fylkes- og herredskommuner bør derfor i dette tilfelle i sin helhet forbeholdes fylkeskommunen.

Den samme betraktning må gjøres gjeldende vedkommende bestemmelsen i lovens § 12 p. 15 om avgivelse av kraft til den kommune, hvori kraftanlegget er beliggende (Verran). Det vil i fylket vekke den sterkeste motstand, hvis Verran kommune ved denne anledning tildeles særfordeler fremfor fylkets andre kommuner. Kraften bør forbeholdes fylkeskommunen.

Med hensyn til lovens bestemmelser om fattigfond (§ 12 p. 7), jorddyrkningsfond (§ 12 p. 8) og fiskerifond (§ 12 p. 8) bemerkes at de to kommuner det her gjelder Verran og Malm begge har særlige fordeler av at fylkesverkets anlegg ligger innen kommunene. Ved de nye reguleringsanlegg vil som ovenfor nevnt fjellbygden omkring vassdraget opnå store fordeler ved at fylket bygger vei op til Strømseter. Kommunene vil så langt fra få økede fattigutgifter ved de nye reguleringsanlegg, at disse utgifter tvert imot vil bli mindre ved at der skaffes arbeidsbeskjefligelse og forbedrede livsvilkår i disse strøk. Det kan derfor ikke være rimelig at fylkeskommunen blir pålagt å opprette slike særfond for disse to kommuner.

Søknaden har vært forelagt for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 30 september 1936 har avgitt følgende uttalelse:

«Det Kongelige Departement har under 1 august 1936 sendt hovedstyret til uttalelse følgende andragende — datert 24 juli s. å. — med bilag fra Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk:

«Nord-Trøndelag fylkesting har i møte den 20. juni 1936 vedtatt en av fylkesverkets

styre fremlagt plan for utvidelse av reguleringen i Follavassdraget. Vi tillater oss i henhold hertil under henvisning til vedlagte bilag å andra om konsesjon i overensstemmelse med lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 på utførelse av denne utvidede regulering.»

Av de påberopte bilag fremgår at den nuværende regulering blev utført i 1909—10 av A/S Folla. Den omfatter følgende magasiner:

	Reguleringsgrense m. o. h.		Reg. h. m	Magasin mill. m ³
	nedre	øvre		
Follavatn	ca. 174,0	180,0	ca. 6,0	5
Holden	» 292,0	298,0	» 6,0	57
Strømsetervatn, Selavatn og Kastbotn .	» 248,0	255,0	» 7,0	24
Kjåppån			» 2,0	3
Sum				89

Opdemningen blev for den største del utført på selskapets egen grunn og for øvrig ordnet i mindelighet med de interesserte Aksjene i A/S Folla blev i 1919—20 erhvervet av Nord-Trøndelag fylkeskommune og ved skylddelingsforretning i 1923 blev alle selskapets vannrettigheter og opdemningsrettigheter samt reguleringsdammer overlatt til Nord-Trøndelag Elektrisitetsverk. Siden fylkesverket blev satt i drift i 1923 har disse reguleringsanlegg vært brukt uforandret.

Fylkesverkets kraftproduksjon har vært i stadig stigning siden driften begynte, således var belastningen:

1923—24	.....	4 548 kW.	14 402 mill. kWh.
1924—25	.....	8 042 »	33 165 —»—
1925—26	.....	10 856 »	54 340 —»—
1926—27	.....	10 775 »	55 898 —»—
1927—28	.....	12 613 »	56 718 —»—
1928—29	.....	12 300 »	57 875 —»—
1929—30	.....	12 493 »	69 349 —»—
1930—31	.....	13 314 »	66 131 —»—
1931—32	.....	13 484 »	51 801 —»—
1932—33	.....	13 296 »	71 585 —»—
1933—34	.....	13 517 »	76 205 —»—
1934—35	.....	14 496 »	68 529 —»—
1935—36	.....	16 450 »	ca. 66 000 —»—

KWh.-produksjonen har vært mere uregelmessig på grunn av driftsstans og driftsinnskrenkninger i kriseårene hos verkets storabonnenter.

Av disse angis Fosdalen gruber å ha øket sitt kraftforbruk i de siste år og at de kommunale verker som får sin kraft fra fylkesverket også viser et stigende konsum likesom det er tilknyttet endel nye verker. Kraftforbruket angis å være kommet op i en sådan høide at man er nådd op imot grensen ved den nuværende regulering og at man må gå ut fra at man om et par år er oppe i 80—90 millioner kWh., mere kan verket ikke yde i vannfattige år. I særlig vannfattige år vil det være nødt til å gå til innskrenkning — siste vinter måtte det således stanse leveringen til Follafoss tresliperi i tiden 15—23 mars. Med den betydning fylkesverket nu har for distriktets næringsliv er det klart at slike innskrenkninger i kraftleveringen medfører store ulemper, arbeidsledighet og tap for verkets abonnenter. Og mangelen på det til enhver tid nødvendige driftsvann vil bevirke en stagnasjon i verkets utvikling.

For å råde bot på dette har verket nu utarbeidet følgende plan for utvidelse av reguleringen:

	Nuv. mag. mill. m ³	Økning av opd.høiden m	Øvre reg. grense m o. h.	Mill. m ³ magasin	
				Økning	Ialt
Follavatn	5,0	3,5	183,5	5,0	10,0
Holden	57,0	4,0	302,0	48,0	105,0
Strømsetervatn, Selavatn og Kastbotn	24,0	7,0	262,0	36,0	60,0
Kjåppån	3,0	6,0		5,0	8,0
	89,0			94,0	183,0

Reguleringen av Kjåppån aktes i sin tid utført i forbindelse med utbygning av det nedenfor liggende kraftanlegg i Seljenfoss og omfattes ikke av det foreliggende andragende.

Kraftinnvinningen i den utnyttede og nyttbare del av vassdraget ved den nu omsøkte regulering er angitt således:

Folla-foss Kraftanlegg (utbygget)	bruttofall 175,75 m	6 935 nat. HK.
Brattingfoss (Holden—Follavatn)	» 118,0 »	92 » »
Seljenfoss (Kjåppån—Follavatn)	» 52,0 »	1 505 » »
Tilsammen		8 532 nat. HK.

De to første tall tilhører i sin helhet søkeren, det siste eies med en halvpart hver av søkeren og Statens skogvesen.

og amortisasjon av anleggskapitalen plus avgifter.

Reguleringsanleggene er beregnet å koste:

Follavassdammen	kr. 185 000
Holdendammen	» 400 000
Strømseterdammen	» 860 000
Tilsammen	kr. 1 445 000

Reguleringsanleggene er tenkt utført suksessivt etter som behovet gjør det påkrevd og fylkestinget har i år bevilget kr. 400 000 til bygning av Holdendammen. Arbeidet tenkes igangsatt så snart approbasjons- og konsesjonsspørsmålet er i orden og om mulig fullført i 1937.

Som forholdene ligger an antas vedlikeholdsutgiftene ved de nye dammer i hvert fall ikke å bli større enn de er nu og tilsyns-utgiftene vil bli de samme. Den årlige merutgift vil derfor vesentlig bestå i renter

Ved den omsøkte regulering neddemmes følgende arealer angitt i dekar:

	Dyrket mark	Skog		Myr	Fjell	Sum
		bra	dårlig			
Ved Follavatn	15	100	70	30	2	217
» Holden	25	200	350	410	10	995
» Strømsetervatn m. v.	133	600	330	205	7	1 275
Tilsammen	173	900	750	645	19	2 487

Av grunnen tilhører 1 677 dekar fylket, Statens skogvesen 322 dekar, Afjord statsalmenning 110 dekar og 4 private grunneiere 378 dekar, hvorav 1 med 150 dekar ligger i Afjord herred, Sør-Trøndelag.

Da fjellgårdene omkring Kjåppån, Gottvatn, Strømsetervatn—Selavatn—Kastbotn ikke har kjørevei ovenfor Follavassdammen foregår der en del ferdsl på vannene. Ansøkeren regner med at den transportvei som skal bygges til Strømseterdammen vil medføre stor forbedring av kommunikasjonene for disse gårder og at reguleringen derfor ikke vil medføre skade og ulempe av noen betydning for ferdslen. Heller ikke for fiske eller annet.

Ansøkeren anfører at de tømmerkvanta som nedfløtes i vassdraget er små og at de år om annet dreier om 3 000 m³, hvorav ca. 2 000 m³ på A/S Folla og ca. 1 000 m³ på statsskogene. Fløtningsforholdene som ikke vil bli vanskeliggjort aktes ordnet ved overenskomst eller skjønn.

Ansøkeren opplyser at der ikke finnes felles-

fløtningsforening og heller ikke noe fiskeristyre i vassdraget.

Spørsmålet om hvorvidt de innsjøer som tenkes regulert er undergitt eiendomsrett mener han bare har interesse for Holdens vedkommende. Han opplyser at denne i sin helhet er omgitt av Follafoß almenning som eies av A/S Folla og hevder derfor at også denne sjø må være undergitt eiendomsrett.

I henhold til reguleringslovens § 11.7 søkes der om fritagelse for avgifter til stat og kommune. Det begrunnes med at fylkesverket leverer all kraft til de kommunale elektrisitetsverker i Verran og Malm til priser som ligger under selvkostende og at verket går med underskudd, som så dekkes av samtlige fylkets kommuner i beskatningen. Ansøkeren fremholder, at det under disse omstendigheter ikke vil være rimelig at de to nevnte kommuner skal høste noen særfordel ved reguleringen.

Han gjør de samme betraktninger gjeldende med hensyn til kraftavgivelse til den kommune hvori anlegget ligger, jfr. reguleringslovens § 12.15.

Både Verran og Malm har særlige fordeler av at fylkesverkets anlegg ligger innen kommunene og det kan derfor ikke være rimelig at fylkeskommunen blir pålagt å opprette fattigfond, jorddyrkningsfond og fiskerifond.

Ansøkerens forslag til manøvreringsreglement går i hovedsaken ut på at der skal avgis vann til den almindelige fløtning overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser. For øvrig skal vannslipningen så lenge Follafoß Kraftanlegg er det eneste utbyggede vannfall i vassdraget foregå etter dettes behov. De nærmere regler for vannslipningen efter at der er bygget ut andre fall i vassdraget blir å bestemme senere.

Malm herredsstyre anbefaler i møte 28 mai 1936 at konsesjon blir gitt.

Verran herredsstyre anbefaler enstemmig i møte den 29 s. m. konsesjon gitt efter de i loven påbudte forskrifter og på betingelse av at de opsittere som vil bli berørt av reguleringen får erstatning for ulempe og skade på eiendom.

Fylkesmannen i Nord-Trøndelag anfører under 28 juli 1936:

«Den av fylkesverkets styre fremlagte plan for utvidet regulering av Follavassdraget blev av mig fremlagt for fylkestinget i juni

lår. Den enstemmige innstilling fra spesialnevnden blev vedtatt av fylkestinget med 26 mot 19 stemmer ved annen gangs behandling efter at et utsettelsesforslag var falt med 25 mot 20 stemmer.

Efter min opfatning er en utvidet regulering av Follavassdraget et nødvendig ledd i arbeidet for å bedre fylkesverkets økonomi. Øket tilgang på elektrisk energi vil også på mange måter gi en stimulans for vekst i distriktets almindelige arbeidsliv og herved bidra til å lette de byrder som kraftutbygningen har påført distriktene.

Erfaringene fra inneværende år forsåvidt vannføringen angår viser at man må være forberedt på perioder da den nuværende regulering ikke strekker til for det behov for elektrisk energi som ålt er til stede. Allerede det nuværende behov krever således at man snarest søker reguleringsarbeidet fremmet.

Jeg slutter mig til det som er anført i elektrisitetsverkets konsesjonsandragende forsåvidt angår avgifter m. m.»

Afjord herredsstyre uttaler enstemmig i møte 15 juni 1936 at det har interesse av at de eiendommer i Afjord som opdemningen i tilfelle kommer til å ramme forblir i sin nuværende forfatning som skog og slåtteleland eller endog legges under bedre kultur. Erstatningen for tap ved overdemning av såvidt store strekninger vil vanskelig bli tilstrekkelig. Konsesjon kan derfor ikke anbefales gitt.

Landbruksdepartementet anfører under 11 august 1936 bl. a. at flere stats-skoger vil bli berørt, idet betydelige arealer blir neddemmet ved reguleringen. Det antar at de av ansøkeren angitte arealer er tilnærmedesvis riktige. — Skogvesenet må ta forbehold om nødvendig og tidsmessig fløtningsanordning gjennom dammene og forbygninger nedenfor disse så man slipper gravning med efterfølgende ras. Likeledes om at skader som opstår ved utrasning ovenfor den nye strandlinje blir erstattet ved senere takst.

Inspektøren for ferskvannsfiskeriene anfører under 26 august 1936 at han personlig ikke kjenner fiskerifordelene i de regulerte vatn. Han går ut fra at der blir minst et fiskerikyndig medlem av det skjønn som kommer til å bedømme skadevirkningen og da fiskeriinteressen her visstnok må sies å være av underordnet betydning, finner han at man ikke av hensyn til eventuell skade på fisket bør sette sig imot andragendets innvilgelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Ved den omsøkte regulering regner ansøkeren med en kraftinnvinning på vel 6 900 nat.HK i Follafoß, ca. 90 nat.HK i Brattingfoss og ca. 1 500 nat.HK i Seljenfoss, til-

sammen, ca. 8500 nat.HK. Den regulerte vannføring ved Follafoss ved den nuværende og den utvidede regulering er beregnet til henholdsvis 10,4 og 13,6 sm³. — Som det fremgår av foranstående er bare Follafoss bygget ut, når de andre — mindre fall — blir nyttiggjort vet man ikke. Det er derfor verdien av kraftøkningen i Follafoss som teller når man skal ta stilling til søknaden nu. Hovedstyret antar at kraftøkningen i dette fall er forsiktig ansatt. Og verdien av den må etter forholdene være ganske stor, idet maskineriet er tilstrekkelig for utnyttelse av den økede vannføring.

Skaden og ulempen ved reguleringen består etter det foreliggende vesentlig i neddemning av grunn, ialt henimot 2500 dekar. Herav er ca. 175 dekar dyrket mark, 1650 dekar skog, hvorav vel halvparten er betegnet som bra og resten som dårlig, 645 dekar myr og ca. 20 dekar fjell.

Efter det oplyste fløtes der år om annet ca. 3000 m³ i vassdraget. Forholdet til fløtningen angis å ville bli ordnet enten i mindelighet eller ved skjønn. Noen nevneverdig skade og ulempe av betydning for fløtningen antar man reguleringen ikke vil medføre. Som foran nevnt foregår der en del ferdsel på vannene, den ulempe som reguleringen vil medføre for denne antar man mer enn opveies ved den planlagte transportvei frem til Strømseterdammen. Hvad angår forholdet til fisket henholder hovedstyret sig til fiskeriinspektørens forannevnte uttalelse.

Hovedstyret antar alt tatt i betraktning at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er til stede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Som vanlig for kommuner bør tillatelsen gis på ubegrenset tid, jfr. nevnte lovs § 10.2, fallene eies som nevnt for den overveiende dels vedkommende av søkeren og en mindre del av staten. Med sikte på at fylket eller staten kan avhende noe av sine fallrettigheter i vassdraget foreslås medtatt bestemmelse om at tillatelse for private falleiere gis for et tidsrum av 50 år. Efter reguleringslovens § 10.5 blir der å opstille vilkår om rett for staten til å innløse de deler av anlegget som måtte tilhøre dem for hvem tillatelsen måtte være tidsbegrenset.

Fylkesverket har søkt om fritagelse for avgifter i medhold av nevnte lovs § 11.7 og begrunner dette med at det ikke er rimelig at Malm og Verran skal ha noen særfordel av reguleringen. Plikten til å erlegge avgifter er efter § 11 pkt. 1 ubetinget, men Kongen kan efter samme lovparagrafs pkt. 7 helt

eller delvis fritta for avgift vannfall som utnytted av norske kommuner til deres eget behov eller til innvånerne forsyning med kraft til lys, varme, gårdsdrift eller småindustri. Sådan fritagelse kan også tilståes når kommunen går med på å levere kraft på lempelige vilkår til en eller flere nabokommuner. Der er altså anledning til å imøtekomme søkeren her. Det har imidlertid ikke vært vanlig å fritta helt for avgift selv i tilfelle som kan sammenlignes med dette og man nevner i samme forbindelse at den påtenkte regulering i ett av vannene berører en kommune i Sør-Trøndelag fylke. Hovedstyret finner — alle forhold tatt i betraktning — å burde foreslå at avgiften til stat og kommune settes til kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. innvunnen nat.HK. — Spørsmålet om fordelingen blir å drøfte senere.

Som påpekt av søkeren kan det være spørsmål om Holden er undergitt eiendomsrett eller ikke. Efter det foreliggende er Holden ca. 10 km² stor, har en største bredde av omkring 1,5 km og ligger ca. 300 m o. h. Med parallell i Sør-Trøndelag fylkes regulering av Samsjøen (henholdsvis ca. 10 km², ca. 2 km og ca. 475 m o. h.) og Bergenshalvøens komm. Kraftselskaps regulering av Hamlagrøvatn (henholdsvis ca. 10 km², ca. 1,7 km og ca. 580 m o. h.), ved hvilke der er betinget godtgjørelse en gang for alle til staten, skulde det kanskje synes rimelig å betinge lignende godtgjørelse for Holden, men da denne efter det oplyste i sin helhet ligger innen A/S Follas eiendommer og bare 300 m o. h. anser hovedstyret spørsmålet så tvilsomt at det ikke foreslår vilkår om godtgjørelse en gang for alle til staten, jfr. reguleringslovens § 13.

Da fylkesverket leverer energi til almindelig forsyning skulde vilkår om kraftavgivelse til kommuner være upåkrevd. Loven er imidlertid formet så på dette punkt, jfr. dens § 12,15, at man har funnet å måtte betinge avgivelse av 10 pct. av kraftøkningen til kommuner. Staten foreslås som vanlig forbeholdt rett til å erholde inntil 5 pct. av kraftøkningen.

Hovedstyret finner det unødvendig å kreve avsatt fattigfond i henhold til nevnte lovs § 12.7, men har som vanlig ved kommunale reguleringer medtatt plikt til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanleggene ansatte arbeidere og deres familier. Heller ikke har man som forholdene ligger an funnet det påkrevet å betinge jordbruksfond eller fiskerifond, jfr. samme lovs § 12.8 eller sikkerhetsstillelse efter § 12.16.

Da der foregår fløtning i vassdraget kom-

mer reguleringslovens § 19 til anvendelse. Da denne er formet som en selvstendig lovbestemmelse og således må forutsettes å ha gyldighet uansett om den er tatt med i konsesjonsbetingelsene eller ikke, har man undlatt å opstille vilkår om forholdet til fløtningen.

De øvrige betingelser trenger antagelig ikke noen nærmere begrunnelse herfra.

Hovedstyret har ikke noe å bemerke til ansøkerens forslag til manøvreringsreglement.

I henhold til foranstående anbefaler hovedstyret at den omsøkte tillatelse meddeles på de i vedliggende utkast opstilte betingelser, som har vært forelagt ansøkeren og er vedtatt under 26 september 1936. Videre vedlegges utkast til manøvreringsreglement overensstemmende med ansøkerens forslag. Man foreslår reglementet som vanlig gjort gjeldende inntil videre.

Andragendet har vært bekjentgjort i Norsk Kunnngjørelsestidende 4 og 6 august 1936.

Behandlet i møte den 10 september 1936.»

Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser er sålydende:

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall der ikke tilhører staten eller norske kommuner deltar i reguleringen eller blir medeier i reguleringsanleggene, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra konsesjonens datum. Ved utløpet av denne tid tilfaller disse vannfallseiers andel i reguleringsanleggene staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

De utførte reguleringsanlegg eller andeler deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

I det 35te år etterat konsesjonen er gitt, skal staten kunne innløse de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem reguleringstillatelsen er tidsbegrenset. Benytter staten sig ikke herav, skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelsen om innløsning må være meldt reguleringsanleggenes eier 5 år i forveien. Innløsningssummen blir å beregne under hensyn til at grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus har en verdi svarende til hvad de bevislig har kostet ved erhvervelsen med fradrag for amortisasjon efter en amortisasjonstid av 50 år. For annet

tilbehør beregnes den tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Anleggene skal ved innløsningen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres i tilfelle av tvist ved skjønn av uvillige menn på statens bekostning.

Konsesjonæren plikter på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

3.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget, skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av denne økning forutsettes det at magasinene utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der i hvert enkelt tilfelle skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efter hvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk.

Avgiften har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom, og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

4.

Nærmere bestemmelser om betaling av avgifter efter post 3 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18, skal, for såvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning, for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år, efterat konsesjonen er gitt, og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major), streik eller lockout, har vært umulig å utnytte.

6.

Til anlegg og drift skal utelukkende anvendes funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende myndighet kan dog tillate undtagelser fra regelen når behovet for spesiell fagkunnskap eller øvelse eller andre avgjørende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

Såfremt ikke offentlige hensyn taler derimot, kan fremmede arbeidere også tillates benyttet, når de har hatt fast bopel her i riket i det siste år.

For hver dag noen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50 — femti kroner — for hver person.

7.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anleggene anvende norske varer, forsåvidt disse kan fåes like gode, tilstrekkelig hurtig — herunder forutsatt at der er utvist all mulig aktsomhet med hensyn til tiden for bestillingen — samt til en pris som ikke med mere enn 10 pct. overstiger den pris med tillagt toll, hvortil de kan erholdes fra utlandet. Er der adgang til å velge mellom forskjellige innenlandske tilbud, antas det tilbud som representerer det største innen landet fallende arbeide og produserte materiale, selv om dette tilbud er kostbarere, når bare ovennevnte prisforskjell — 10 pct. — i forhold til utenlandsk vare ikke derved overstiges.

Toll og pristillegg tilsammen forutsettes dog ikke å skulle overstige 25 pct. av den utenlandske vares pris (eksklusiv toll). I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan dispensere fra regelen om bruk av norske varer, når særlige hensyn gjør det påkrevd.

For overtredelse av bestemmelsene i nærværende post erlegges konsesjonæren for hver gang efter avgjørelse av vedkommende departement en mulkt av inntil 15 — femten — pct. av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

8.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske sel-skaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller

ødelegges, og da bare med sin virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anleggene.

10.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

11.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sunt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommuner deres utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanleggene ansatte arbeidere og deres familier.

14.

Konsesjonæren plikter før arbeidet påbegynnes å forelegge vedkommende departe-

ment detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanleggene, således at arbeidet ikke kan iverksettes før planene er approbert av departementet. Anleggene skal utføres på en solid måte, og skal til enhver tid holdes i fullt driftsmessig stand. Deres utførelse såvelsom deres senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggenes eier.

15.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigstid.

16.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger, som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

Forsåvidt vannslipningen foregår i strid med reglementet kan konsesjonshaveren pålegges en tvangsmulkt til statskassen av inntil kr. 500 for hver gang efter departementets nærmere bestemmelse.

17.

Reguleringsanleggenes eier skal efter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevd, og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anleggene, skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

18.

De vannfalls- og bruksiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer efter hvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften (beregnet som angitt i post 3). Staten for-

beholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke og efter hvert som kraft blir ledig kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall der tilhører norske kommuner ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet, hvad enten ledningene tilhører reguleringsanleggets eier eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av ledningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen, som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt efter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellem vedkommende departement og konsesjonæren, eller i mangel av overenskomst, ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5. år. Hvis eieren leier ut kraft og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas. Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

19.

Reguleringsanleggenes eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggernes eier etter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

20.

Alle heftelser som hviler på de andeler i reguleringsanleggene som måtte tilhøre eiere for hvem tillatelsen er tidsbegrenset faller bort når de i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten.

Magasin	Øvre	Nedre	Reg. høide i m.
Follavatn	183,50 m. o. h.	174,00 m. o. h.	9,50
Holden	302,00 —	292,00 —	10,00
Strømsetervatn	262,00 —	248,00 —	14,00

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Der avgis vann til den almindelige fløtning overensstemmende med de ved overenskomst eller skjønn fastsatte bestemmelser.

3.

For øvrig kan, så lenge Follafoss kraftanlegg er det eneste utbyggede fall i vassdraget, vannslipningen foregå etter dettes behov. De nærmere regler for slipningen etterat der er bygget ut andre fall i vassdraget blir senere å bestemme.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragets naturlige flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må den naturlige lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

4.

Til å forestå manøvreringen antas norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

5.

Det skal påsees at flomløpene ikke hindres av is eller lignende samt at dammen til enhver tid er i god stand.

Der føres protokoll over dammens manøvrering, avleste vannstander samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til Hovedstyret for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anleggene er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

6.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet skal bemerke:

Den nuværende regulering av Follavassdraget er utført i årene 1909—1910 av det daværende A/S Folla. Noen reguleringskonsesjon er ikke tidligere meddelt.

Den nu omsøkte utvidelse av reguleringen vil etter det oplyste medføre en kraftinnvinning i vassdraget på tilsammen ca. 8 500 nat.HK., hvorav 6 900 nat.HK. i det utbyggede Follafoss.

Skaden og ulempen ved reguleringen består vesentlig i neddemning av grunn, henimot 2500 dekar, hvorav 173 dekar dyrket mark, 1650 dekar skog og forøvrig myr og fjell. For fløtningen antas reguleringen ikke å ville medføre noen skade av betydning. Den skade som vil voldes for ferdselen på vannene antar man med hovedstyret vil opveies ved anlegget av den planlagte transportvei frem til Strømseterdammen. Hvad angår skaden for fisket, har fiskeriinspektøren uttalt at fiskeriinteressene i vassdraget må sies å være av underordnet betydning.

Reguleringsanleggene er beregnet å koste kr. 1 445 000.

Departementet antar med hovedstyret at reguleringslovens betingelser for at tillatelse kan meddeles er til stede, og vil anbefale den ansøkte konsesjon gitt.

Tillatelsen anbefales meddelt på de av hovedstyret foreslåtte betingelser, som er vedtatt av søkeren.

Tillatelsen foreslås meddelt på ubegrenset tid, som vanlig når det gjelder en kommune, dog således at den gjelder i 50 år for vannfall som måtte tilhøre private, se vilkårenes post 1. I post 2 er foreslått betinget innløsningsrett for staten. Avgifter er foreslått betinget med kr. 0,50 til staten og kr. 0,50 til kommuner pr. innvunnen natur-HK., se post 3. Man er enig med hovedstyret i ikke å anbefale betinget godtgjørelse til staten én gang for alle overensstemmende med reguleringslovens § 13.

Der er foreslått 10 pct. kraftavståelse til kommuner og 5 pct. til staten, se post 18. Fattigfond, jordbruksfond eller fiskerifond — lovens § 12 pkt. 7 og 8 — er ikke foreslått betinget.

Man vil videre anbefale fastsatt manøvreringsreglement overensstemmende med hovedstyrets utkast som gjeldende inntil videre.

Søknaden er kunngjort på behørig måte.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av vassdragsreguleringsloven av 14 desember 1917 Nord-Trøndlag elektrisitetsverk å foreta en utvidet regulering av Follavassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 13 november 1936 inn-tatte betingelser.
2. Det fastsettes manøvreringsreglement for reguleringen overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag inntatte utkast som gjeldende inntil videre.

25. Mesnavassdragets Brukseierforening.

(Overdragelse av den ved kgl. resolusjon av 2 juli 1920 til Ringsaker og Nes almenninger gitte konsesjon til Mesnavassdragets Brukseierforening.)

Kgl. resol. av 13 november 1936.

Ved kgl. resolusjon av 2 juli 1920 blev det meddelt Ringsaker og Nes Almenninger tillatelse til i et tidsrum av 70 år å regulere Tyrilielven (Sjusjøen, Kroksjøen, Melsjøen og Reinsjøen). Herom henvises til «Meddelte vassdragkonsesjoner», 1920, side 46—59.

Under 23 august 1935 meddelte Ringsaker og Nes Kraftanlegg at det for konsesjonen stilte depositum, stort kr. 5 000, var overtatt

av Mesnavassdragets Brukseierforening, som nu disponerer reguleringen i vassdraget.

I anledning herav gjorde departementet under 21 september 1935 kraftanlegget oppmerksom på at Ringsaker og Nes almenninger, til hvem konsesjonen blev gitt, fremdeles var ansvarlig for reguleringen, idet konsesjonen ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, jfr. reguleringsloven av 14 desember 1917 § 14 pkt. 2.

Under 17 juli 1936 har så Mesnavassdragets Brukseierforening inngitt søknad om at nevnte reguleringstillatelse må bli overdratt til foreningen.

Søknaden er sålydende:

«Vi har fra Ringsaker og Nes Kraftanlegg fått oversendt det ærede departements skrivelse 1482 av 21 september 1935 angående overdragelse til Mesnavassdragets Brukseierforening av de som sikkerhet for Tyrilielvns regulering stillede statsobligasjoner pålydende kr. 5 000.

Departementet gjør herunder oppmerksom på at Ringsaker og Nes almenninger er ansvarlige for reguleringen, idet reguleringskonsesjonen ikke kan overdras uten kongelig tillatelse.

I anledning herav skal vi tillate oss å anføre følgende:

Ved beslutning av Ringsaker og Nes herredsstyret av 29 mai 1920 og av Lillehammer bystyre 4 juni 1920, approbert ved kgl. resolusjon av 25 november 1921, blev det interkommunale kraftselskap «Mesna Kraftselskap» dannet. I ovennevnte beslutninger, punkt II b, heter det:

«Selskapet overtar Tyrilielven med tilhørende vannrettigheter mellom Sjusjøen og Mesnavann samt de innen Nes almenning liggende rettigheter i Brumundelven.

«Tyrilielven med tilhørende vannrettigheter m. v.» forutsettes å innbefatte alle for en samlet utbygning av Tyrilielven mellom Sjusjøen og Sør-Mesna nødvendige vannrettigheter samt den for inntak, rørledninger og andre innretninger nødvendige grunn, for såvidt denne ligger innen Ringsaker og Nes almenningers område, samt almenningenes reguleringsrettigheter (konsesjon). Likeledes forutsettes å overgå til selskapet almenningenes forpliktelser overfor Lillehammer Kraftanlegg til avståelse av grunn- og rettigheter for regulering av Nord- og Sør-Mesna samt fjellsjøene, mens almenningenes forpliktelse til å delta i reguleringsutgiftene bortfaller.

Omkostningene ved erhvervelsen av Tyrilielven med tilhørende vannrettigheter og de innen Nes almenning liggende rettigheter av Brumundelven bæres av Ringsaker kommune med $\frac{3}{4}$ og Nes kommune med $\frac{1}{4}$ for såvidt angår de private rettigheter i Tyrilielven. Utgiftene ved erhvervelsen av almenningenes rettigheter bæres av Ringsaker og Nes kommuner i det samme forhold som det, hvori de forskjellige almenninger erholder andel av erstatningen.»

I møte av Lillehammer bystyre den 27 mai og av Ringsaker og Nes herredsstyret den 6 juni 1930 blev kraftselskapet omorganisert, hvorunder bl. a. vedtokes at

«Ringsaker og Nes kommuner innskyter straks vederlagsfritt i selskapet de Ringsaker, Veldre og Nes almenninger tilhørende rettigheter i Tyrili- og Brumundvassdraget.» Disse beslutninger er approbert ved kgl. resolusjon av 15 oktober 1930.

Ved denne siste beslutning er altså Ringsaker og Nes almenningers vann- og reguleringsrettigheter overdradd til Mesna Kraftselskap, hvorefter almenningene ikke lenger er eiere av nogen vannrettighet i Mesnavassdraget.

Idet disse beslutninger som nevnt er approbert ved kgl. resolusjon, har vi gått ut fra at også konsesjonen for Tyrilivassdraget dermed automatisk gikk over til Mesnavassdragets Brukseierforening, som nu foruten av Mesna Kraftselskap, består av Lillehammer Brenderi & Bryggeri og Mesna Tresliperi & Kartonfabrikk.

Under henvisning til foranstående tør vi henstille at reguleringsstillatelse for Tyrilivassdraget, kfr. kgl. resolusjon av 2 juli 1920 også formelt overføres til Mesnavassdragets Brukseierforening.

De mottatte panteobligasjoner pålydende kr. 5 000 er stillet som sikkerhet for våre forpliktelser i henhold til konsesjonen.»

Søknaden har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 4 november 1936 har avgitt sådan uttalelse:

«Vedlagt tilbakesendes det med Det Kongelige Departements påtegning av 21 juli 1936 mottatte andragende fra Mesnavassdragets Brukseierforening vedrørende ovenstående.

Hovedstyret tillater sig å bemerke følgende:

Ved kgl. resolusjon av 2 juli 1920 fikk Ringsaker og Nes Almenninger tillatelse til å regulere Tyrilivassdraget. I betingelsen post 1 er inntatt den vanlige bestemmelse om at reguleringsstillatelsen ikke kan overdras. Ifølge samme post er Ringsaker og Nes herleder berettiget til i forening å innløse almenningenes andeler av reguleringsanlegget og almenningenes kraftanlegg i Tyrilivassdraget. Som det fremgår av andragendet er almenningenes vann- og reguleringsrettigheter innløst av de to nevnte kommuner som igjen har overdratt dem til «Mesna Kraftselskap» som eies av Lillehammer, Ringsaker og Nes kommuner. Dette kraftselskap danner sammen med A/S Lillehammer Brenderi & Bryggeri og A/S Mesna Tresliperi & Kartonfabrikk Mesnavassdragets Brukseierforening.

Betingelsen i reguleringsstillatelsen om at den ikke kan overdras antas ikke å være til hinder for at overdragelse kan skje ved kgl. tillatelse. Det er naturlig at reguleringskonsesjonen innehas av vedkommende brukseierforening, se i denne forbindelse reguleringslovens § 9,1, og man kan ikke se at der foreligger noe som taler imot at regulerings-

tillatelse for Tyrilivassdraget overdras Mesnavassdragets Brukseierforening.

Hovedstyret anbefaler etter dette andragendet innvilget.

Man har ikke funnet grunn til å foreslå opstilt særlige betingelser og anbefaler at de tidligere fastsatte bibeholdes uforandret.

Man går ut fra at de i disse betingelser satte frister fremdeles blir å regne fra samme dag, d. v. s. 2 juli 1920.

Behandlet i møte den 23 oktober 1936.»

Departementet skal bemerke at Tyrilivassdraget har avløp til Mesnavassdraget, som faller ut i Mjøsa ved Lillehammer. Søndre og Nordre Mesnavassdraget reguleres av Mesnavassdragets Brukseierforening i henhold til konsesjon av 13 august 1920, jfr. «Meddelte Vassdragkonsesjoner», 1920 side 71—92.

Efter det foreliggende er Ringsaker og Nes almenningers vann- og reguleringsrettigheter i Tyrilivassdraget overdratt til Mesna Kraftselskap, som er medlem av Mesnavassdragets Brukseierforening. At denne brukseierforening overtar reguleringen også av Tyrilivassdragets vassdrag vil være naturlig, jfr. i denne forbindelse også reguleringslovens § 9 pkt. 1.

Departementet vil derfor med Hovedstyret anbefale at konsesjonen på regulering av Tyrilivassdraget som ansøkt overdras til Mesnavassdragets Brukseierforening og at de ved kgl. resolusjon av 2 juli 1920 fastsatte konsesjonsbetingelser bibeholdes uforandret.

Man forutsetter at de i reguleringsbetingelsene satte frister fortsetter sitt løp fra de i den opprinnelige konsesjon gitte utgangspunkter.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

Den Ringsaker og Nes almenninger ved kgl. resolusjon av 2 juli 1920 meddelte tillatelse til regulering av Tyrilivassdraget benyttet av Mesnavassdragets Brukseierforening på uforandrede vilkår.

26. Istad Kraftselskap.

(1. Tillatelse til utvidet regulering av Silsetvann, Møre og Romsdal fylke. 2. Endring av manøvreringsreglement.)

Kgl. resol. av 27 november 1936.

Ved kgl. resolusjon av 25 januar 1924, fornyet ved kgl. resolusjon av 27 juli 1928, fikk Istad kraftselskap (bestående av Molde og Bolsøy kommuner) tillatelse til å regulere Istad- og Skaldlivassdragene samt til å overføre Skaldlivassdraget til Istad. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», 1924, side 5—20.

Under 20 juni 1936 har Istad kraftselskap inngitt søknad om tillatelse til en utvidet regulering av Silsetvatn i Skaldlielven.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har under 13 november 1936 avgitt følgende uttalelse angående søknaden:

«Istad Kraftselskap har under 20 juni 1936 innsendt hertil følgende andragende, datert 19 s. m. med bilag:

«Ved Kongelig resolusjon av 25 januar 1924 blev der gitt Istad Kraftselskap tillatelse til å regulere Istad- og Skaldelivassdraget, samt å overføre Skaldlielven til Istad, i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og Arbeidsdepartementets foredrag av samme datum.

Denne tillatelse blev fornyet ved Kongelig resolusjon av 27 juli 1928.

Vi søker herved ovenstående konsesjoner ytterligere fornyet samt nødvendig ny konsesjon for å kunne øke reguleringen i Silsetvatn i Øre herred således at vannet kan opdemmes i alt 9 meter og senkes i alt 8 meter.

Den regulering som nu er istandbragt i henhold til Kongelig resolusjon av 27 juli 1928 omfatter 3 meters opdemning og 3 meters senkning av vannstanden og manøvreringsreglementet av 8 august 1928 fastsetter følgende grenser for reguleringen:

Øvre kote	288 m o. h.
Nedre kote	282 m o. h.

Vi søker disse reguleringsgrenser forandret ved nytt manøvreringsreglement således at vannet kan reguleres mellom følgende koter:

Øvre kote	294 m o. h.
Nedre kote	277 m o. h.

Den nye senkning av vannstanden tenkes istandbragt ved et elektrisk drevet pumpeanlegg. Der går hoispent elektrisk kraftledning nær damstedet.

Hevningen av vannstanden vil bli foretatt ved påbygging av den nuværende dam. Utbyggingen vil bli foretatt i trin etter behovet.

De nødvendige reguleringsrettigheter akter vi å erverve ved ekspropriasjon. I den forbindelse skal vi oplyse at der ikke vil bli satt skog eller dyrket land under vann ved reguleringen. Denne vil vesentlig berøre uproduktivt myrlendt terreng.

Vi vedlegger i to eksemplarer redegjørelse for planer m. v. vedrørende utbygging av Skaldeli- og Istadvassdragene av 1930 og henviser ytterligere til at Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har redegjort for disse utbygginger i uttalelser til fylkesmannen i Møre (nu Møre og Romsdal) av 22 mai 1931 og 2 mars 1933. Av disse utredninger fremgår energiinnvinningen ved de forskjellige byggetrin samt utgiftene til istandbringelse av disse.

Med bilagene følger tegning av reguleringsdam for Silsetvatn for 7½ meters opdemning med inntegnede linjer for videre regulering.

Vi tar henstille at nærværende ansøking må bli behandlet så snart som mulig for at vi allerede får kan avholde nødvendige ekspropriasjonsforretninger.»

Ifølge en oversendt redegjørelse for planer m. v. vedrørende utbygging av Istad- og Skaldelivassdragene datert desember 1930 vil økningen av magasinet ved den her omsøkte tilleggsregulering i Silsetvatn andra til 8,63 mill. m³ og den tilsvarende vannføringsøkning til 0,83 sm³. Kraftinnvinningen i det 156 m høie fall i Istadvassdraget som selskapet for tiden utnytter blir etter dette ca. 1725 natur HK. Omkostningene vedkommende denne tilleggsregulering inklusive grunnerstatninger m. v. blev i 1930 beregnet til kr. 240 000 i alt.

Ansøkeren opplyser (under 25 og 28 september 1936) at der ved den nye opdemning av Silsetvatn mellom kotene 288 og 294 m o. h. vil bli neddemmet ca. 195 dekar vesentlig myrlendt grunn uten utnyttelsesmuligheter og at grunneierne allerede ved forrige ekspropriasjon fikk erstatning for noen seter-boder som må flyttes.

I tilslutning til andragendet opplyser ansøkeren under 30 september 1936 bl. a. at energileveringen til kraftselskapets avtagere, Molde og Bolsøy kommunale elektrisitetsverker og kraftselskapets Nordmørsledning i de siste år har vært:

1933—34	7 186 743 kWh.
1934—35	7 214 939 »
1935—36	7 720 335 »

og at det i inneværende år regnes med adskillig økning. Videre at også enkelte større abonnenter vil bli tilkoblet, således det nye kjøleanlegg i Molde som antagelig vil trenge henved 500 000 kWh. Kraftselskapet er dessuten forpliktet til å overta den levering som Molde kommunes eget kraftanlegg nu har om dette måtte bli besluttet nedlagt. Denne levering vil dreie sig om 1,2 mill. kWh. pr. år. Videre er der planer oppe om å utvide forsyningen til også å omfatte kommunene Fræna, Bud, Hustad, Kornstad, Eide, Gjemnes, Kvernes, Bremsnes og Øre. Planene er allerede så langt fremskredet at ansøkeren går ut fra at de iallfall må kunne settes i verk trinvis. Energiforbruket er anslått til 1,5 mill. kWh. stigende til ca. 4 mill. kWh. pr. år.

Kraftanleggets nuværende produksjon er angitt til 10,5 mill. kWh. pr. år. Maskininstallasjonen er nu 3 200 kW., mens den maksimale kWh-produksjon med den nuværende utbygging bare beslaglegger ca. 1800 kW. herav, der er således rikelig maskin-kapasitet tilovers for den økning som mulig-gjøres ved den omsøkte regulering.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med følgende resultat:

Øre herredsstyre har i møte 30 juli 1936 enstemmig besluttet følgende:

«Under forutsetning av full erstatning for ulemper og skade samt konsesjonsavgiftenes forhøielse og at folk fra Øre fortrinnsvis blir inntatt som arbeidsfolk, går herredsstyret med på at andragendet blir imøtekommet.»

Fylkesmannen i Møre og Romsdal tiltrer under 5 august 1936 Øre herredsstyres uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke følgende: Istad Kraftselskap — der er dannet av Molde og Bolsøy kommuner — fikk ved kgl. resolusjon av 25 januar 1924 tillatelse til å regulere Istadvassdraget og til å regulere Silsetvatn i Skaldelielven samt å overføre denne til Istadvassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer. For Silsetvatns vedkommende gikk planene ut på 7,2 m opdemning og 2,5 m senkning, men reguleringen og overføringen skulde først skje efter at Istadvassdragets regulering var gjennomført og når det blev nødvendig. Ved kgl. resolusjon av 27 juli 1928 blev nevnte konsesjon fornyet og samtidig godkjente Arbeidsdepartementet en endring av den oprinnelige reguleringsplan for Silsetvatn således at den samlede reguleringshøide blev 6 m ved 3 m opdemning og 3 m senkning. Denne regulering er utført trinvis i årene 1928—1931.

Som det fremgår av andragendet har spørsmålet om utvidelse av Istadvassdraget tidligere vært drøftet her. I den av ansøkeren påberopte utredning av 2 mars 1933, uttaler hovedstyret således bl. a. at man antar at en ny kraftkilde som kan tilføre distriktet 6—7 mill. kWh, som effektiv ny energi vil være tilstrekkelig til å dekke energibehovet for flere år fremover og at den projekterte utvidelse av Istadanlegget som bl. a. bygger på omhandlede tilleggsregulering i Silsetvatn er en langt gunstigere løsning enn de andre foreliggende alternativer. Hovedstyret konkluderer med å anbefale at den projekterte utvidelse av Istad Kraftanlegg søkes gjennomført som første ledd i arbeidet for å skaffe Kristiansund—Molde distriktet øket tilførsel av elektrisk energi.

Efter her ved kontoret foretatte beregninger representerer den omsøkte tilleggsregulering et tilskudd i lavvannføringen som er adskillig mindre enn ansøkeren regner med, nemlig 0,45 sm³. I det 156 m høie bruttofall som kraftselskapet utnytter motsvarer dette

en kraftøkning av ca. 935 natur HK. Verdien av denne kraftøkning må settes ganske høit, idet anlegget allerede fra før har maskineri til å nytte den ut. Hertil kommer en kraftøkning på ca. 445 natur HK. i det ca. 74 m høie fall fra Silsetvatn til overføringsgrøften i Grønnedalen, men det er endnu ikke utnyttet. Skaden og ulempen ved en økning av opdemningshøiden fra 3,0 m til 9,0 m består efter det foreliggende i neddemning av ca. 195 dekar vesentlig myrlendt grunn. Skog eller dyrket mark vil ifølge ansøkeren ikke bli berørt av reguleringen.

Hovedstyret antar alt tatt i betraktning at skaden og ulempen må ansees å være av mindre betydning i sammenligning med de fordeler som reguleringen vil medføre, herved også tatt i betraktning de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen av foretagendet. Den i reguleringslovens § 8 opstilte betingelse for at tillatelse kan meddeles skulde således være til stede. Andragendet anbefales derfor innvilget.

Med hensyn til betingelsene bemerkes:

Ved tillatelsen av 1924 blev de årlige avgifter til stat og kommune satt til henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,20 pr. natur HK. innvunnet ved reguleringen. Da den nu omsøkte utvidelse av reguleringen i Silsetvatn forsetter en betydelig økning av reguleringshøiden i forhold til den oprinnelige konsederte, nemlig en økning fra 9,7 m til 17,0 m finner hovedstyret det rimelig at avgiften til kommuner forhøies forsåvidt utvidelsene angår. Hovedstyret er stanset ved en sats på kr. 0,50 pr. natur HK.

Fristen for arbeidets påbegynnelse og fullførelse er opstilt i henhold til reguleringslovens § 12,1, jfr. utkastets post 4. For øvrig foreslås tillatelsen meddelt på de samme betingelser som er fastsatt for konsesjonen av 1924, dog således at tillatelsen for eventuelle private falleiere gjelder for 50 år fra 25 januar 1924. Enn videre er i utkastets post 22 betinget at konsesjonæren er forpliktet til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

Betingelsene vedrørende norske arbeidere og funksjonærer og norske varer samt lægehjelp formes vanligvis nu noe anderledes enn i 1924, men hovedstyret finner efter omstendighetene at formen fra den gang bør bibeholdes.

Som det fremgår av foranstående har Øre herredsstyre kreyd at folk fra Øre fortrinnsvis blir inntatt som arbeidsfolk. Hovedstyret antar at et sådant krav ikke bør optas som konsesjonsbetingelse, men da Silsetvatn i sin

helhet ligger innen Øre kommune og denne ikke har noen fordel av reguleringen anbefaler hovedstyret at det henstilles til søkeren å søke dette spørsmål ordnet ved overskomst med Øre kommune.

Den eneste forandring i manøvreringsreglementet blir at reguleringsgrensene for Silsetvatn i pkt. 1 føres å jour. Øvre grense blir kote 294,0 m o. h., nedre grense kote 277,0 m o. h. og reguleringshøyden 17,0 m.

I henhold til foranstående anbefaler hovedstyret at den omsøkte tillatelse meddeles på de i vedliggende utkast opstilte betingelser, som har vært forelagt søkeren og er vedtatt under 31 oktober 1936. Videre vedlegges utkast til manøvreringsreglement. Dette foreslås som vanlig gjort gjeldende inntil videre.

Andragendet har vært bekjentgjort i Norsk Kunnjørelestidende 6 og 8 august 1936, jfr. reguleringslovens § 6,1.

Sakens dokumenter følger.

Behandlet i møte den 23 oktober 1936.»

Det av Hovedstyret utarbeidede forslag til betingelser for den ansøkte tilleggskonsesjon er sålydende:

Betingelser

for ytterligere regulering av Silsetvatn i Skaldlielv.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Dersom vannfall, der ikke tilhører staten eller norske kommuner, deltar i reguleringen eller blir medeiere i reguleringsanlegget, gjelder konsesjonen for disses vedkommende i 50 år fra 25 januar 1924. Ved konsesjonstidens utløp tilfaller disse vannfallseieres andeler i reguleringsanlegget staten uten vederlag.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras uten Kongens samtykke.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri ikke kan avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved reguleringen tilflytter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av vannkraften beregnes på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet med den tidligere bestående regulering. Ved beregningen av økningen, forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvunne økning av vannkraften, avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge de ovenfor omhandlede avgifter inntreffer efterhvert som den ved reguleringen innvunne vannkraft tas i bruk. Avgiftene har samme pantsikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse. Efter forfall svares 6 pct. rente.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 2 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må påbegynnes innen en frist av 2 år efter at konsesjonen er gitt og fullføres innen en ytterligere frist av 5 år.

I fristene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk arbeide og norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevd.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7. Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges noen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterier). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje ved utleveringen. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Konsesjonæren er forpliktet til å erstatte det offentlige utgiftene ved forsterket politiofsyn.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av noen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leid hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvis disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

Konsesjonæren skal ombygge veier, broer og kaier, hvor dette nødvendiggjøres ved reguleringen. Videre skal han utføre de foranstaltninger som fylkesveistyret finner nødvendig for såvidt mulig å avhjelpe skade og ulempe som for almenheten måtte opstå på is- og vinterveier.

12.

Konsesjonæren plikter efter bestemmelse av vedkommende departement og på vilkår som dette fastsetter å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Kraftstasjon og ledningsnett skal efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement utføres således at anlegget kan sammenslutes og drives under ett med andre lignende kraftanlegg.

Konsesjonæren plikter å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevd av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse om utredelse av de hermed forbundne omkostninger treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

13.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget samt beskrivelse av den hittil utførte del. Arbeidet kan ikke fremmes videre før departementet har approbert såvel det som er utført som planene for det som gjenstår. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse, såvel som dets senere vedlikehold og drift, undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

14.

Ved damanlegget skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle, uten at anleggets eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de herav følgende ulempe eller innskrenkninger med hensyn til anlegget eller dets benyttelse.

Anleggets eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anlegget som skjer i krigs-tiemed.

15. Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16. Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser som i det offentlige interesse finnes påkrevd og stille det innvunne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte opdemningshøide og den tillatte laveste tåpningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17. Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18. De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvunne driftsvann, er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 pct. av den for hvert vannfall innvunne økning av kraften, (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen, uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke, etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt fra de av vassdragets vannfall, der tilhører norske kommuner, ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres. Elektrisk kraft uttas etter departe-

mentets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene deri innbefattet 6 pct. rente av anleggs-kapitalen, med tillegg av 20 pct. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst, ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til noen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelse av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

20.

Alle heftelser som hviler på anlegget faller bort når og i den utstrekning dette i henhold til reguleringskonsesjonen går over til staten etter post 1.

21.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

22.

Konsesjonæren er forpliktet til etter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommuner deres utgifter til fattigunderstøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

Hovedstyrets utkast til endret manøvreringsreglement for den samlede regulering er sålydende:

Manøvreringsreglement

for regulering av Istadvassdraget og Skaldlielv.

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Istadvassdraget.

Trollvatn, øvre ..... kote 442,50 m o. h.
nedre ..... » 438,00 —

Reguleringshøide 4,5 m

Oltervatn, øvre ..... kote 304,65 m o. h.
nedre ..... » 298,65 —

Reguleringshøide 6,00 m

Høljene, øvre ..... kote 170,50 m o. h.

Skaldlielv.

Silsetvatn, øvre ..... kote 294,00 m o. h.
nedre ..... » 277,00 —

Reguleringshøide 17,00 m

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

2.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragenes tidligere flomvannføringer ikke forøkes. Heller ikke må Istadvassdragets tidligere lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter. For øvrig foregår vannslipningen efter Istad kraftanleggs behov.

Øvre reguleringsgrense ved Høljene må ikke overskrides uten at også det manøvrerbare flomløp er helt åpent.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet kan bestemme hvor damvokterne skal bo og om de skal ha telefon i sine boliger.

4.

Det skal påsees at reguleringsanleggene til enhver tid er i god stand og at flomløpene såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstander samt observeres og noteres om det forlanges regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes

ved hver måneds utgang avskrift til Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan foretas av Kongen efter at de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Departementet skal bemerke:

Den ansøkte tilleggsregulering vil — ifølge Hovedstyrets beregninger — i det 156 meter høie bruttofall, som kraftselskapet for tiden utnytter, gi en kraftøkning, stor ca. 935 natur HK., hvilken kraftmengde kan utnyttes i det allerede installerte maskineri.

Reguleringen aktes iverksatt trinvis efter behovet. Det regnes med adskillig økning i energileveringen til kraftselskapets interessenter, Molde og Bolsøy herreder, likesom det er planer oppe om forsyning av de tilstøtende distrikter. Ved behandlingen av spørsmålet om kraftkilde for øket tilførsel av kraft til Kristiansund—Molde-distriktet har Hovedstyret sterkt anbefalt en utvidelse av Istad-anlegget som det alternativ som først bør søkes gjennomført.

Departementet antar med Hovedstyret at de fordeler den projekterte utvidelse av reguleringen i Silsetvatn vil bringe, er vesentlig større enn skaden og ulempene, tillagt de påregnelige omkostninger ved gjennomførelsen av foretaket.

Andragendet har vært bekjentgjort på anordnet måte.

Man vil derfor anbefale den ansøkte reguleringsstillatelse gitt, idet man som vanlig forutsetter at departementet vil være myndig til å samtykke i mindre vesentlige endringer i reguleringsplanen.

De av Hovedstyret foreslåtte betingelser for tillatelsen er vesentlig de samme som fastsatt ved kgl. resolusjon av 25 januar 1924 for den nuværende regulering av Skaldlielven og Istadvassdraget.

Den årlige avgift til kommuner er dog foreslått satt noe høiere, nemlig til 50 øre pr. natur HK. mot tidligere 20 øre. Heri er departementet enig.

Som ny betingelse er medtatt plikt for konsesjonæren til å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til understøttelse av de ved reguleringsanlegget ansatte arbeidere og deres familier.

Departementet finner i det hele å kunne tiltre Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser.

Med hensyn til det av Øre herrestyre fremsatte krav om fortrinsrett for folk fra Øre til å utføre arbeidet, vil departementet, som av Hovedstyret foreslått, henstille til kraftselskapet å søke istandbragt en for begge parter tilfredstillende ordning av dette spørsmål.

Departementet vil ennvidere anbefale at det utferdiges nytt manøvreringsreglement for den samlede regulering av Istad—Skaldli-vassdragene overensstemmende med Hovedstyrets ovenfor inntatte utkast, som adskiller sig fra det nugjeldende alene derved at reguleringsgrensene for Silsetvatn er endret overensstemmende med den projekterte tilleggsregulering.

I henhold til det anførte tillater man sig å innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14 desember 1917 Istad Kraftselskap å foreta en ytterligere regulering av Silsetvatn i Skaldlielven i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 november 1936 inntatte betingelser.
2. Det senest ved kgl. resolusjon av 21 februar 1936 fastsatte manøvreringsreglement for regulering av Istadvassdraget og Skaldlielv forandres slik som anført i Arbeidsdepartementets foredrag av 27 november 1936.